

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ PRÜM

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΔΟΝΑΤΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΑΘΗΝΟΔΩΡΟΣ ΔΟΥΣΗΣ

Α.Μ.: 7105M003

ΑΘΗΝΑ 2010

**ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ PRÜM**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΔΟΝΑΤΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ

**ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΑΘΗΝΟΔΩΡΟΣ ΔΟΥΣΗΣ
Α.Μ.: 7105Μ003**

ΑΘΗΝΑ 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	1
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
2. Ο ΧΩΡΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	7
3. Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ	21
3.1 Οι Αρχές της Συνεργασίας (1975-1985).....	21
3.2 Από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη στη Συνθήκη του Μάαστριχ (1986-1992)	22
3.3 Η Συνεργασία στους τομείς της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων στη Συνθήκη του Μάαστριχ	24
3.4 Η Αστυνομική και η Δικαστική Συνεργασία με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ και τη Συνθήκη της Νίκαιας	28
4. Ο ΧΩΡΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ	42
5. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ PRÜM	50
5.1 Η Διασυνοριακή Ανταλλαγή Δεδομένων	50
5.2 Η Συνθήκη του PRÜM	58
5.3 Το περιεχόμενο της Συνθήκης του PRÜM	61
5.3.1 Γενικές Πτυχές.....	61
5.3.2 Επιγραμμική Πρόσβαση και Αιτήσεις Επακόλουθων Ενεργειών	61
5.3.2.1 Προφίλ DNA.....	61
5.3.2.2 Δεδομένα σχετικά με τα δακτυλικά αποτυπώματα.....	62

5.3.2.3 Διατάξεις σχετικά με τις άδειες κυκλοφορίας οχημάτων	64
5.3.3 Παροχή δεδομένων προσωπικού και μη χαρακτήρα για σημαντικά γεγονότα ..	64
5.3.4 Μέτρα Πρόληψης Τρομοκρατικών Πράξεων.....	65
5.3.5 Άλλες Μορφές Συνεργασίας Πρόληψης Τρομοκρατικών Πράξεων	66
5.3.6 Γενικές Διατάξεις σχετικά με την Προστασία Δεδομένων.....	68
5.3.7 Εφαρμογή και Τελικές Διατάξεις.....	75
5.4 Ενισχυμένη Συνεργασία και η Συνθήκη του PRÜM	77
5.5 Η Προστασία Δεδομένων και η Συνθήκη του PRÜM.....	80
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ.....	86
7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	89

Ευχαριστίες

Θεωρώ υποχρέωση μου να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στους ανθρώπους, η συμβολή των οποίων ήταν καθοριστική στην πραγματοποίηση της παρούσας μελέτης.

Καταρχάς, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον επιβλέποντα, κύριο Δονάτο Παπαγιάννη, αναπληρωτή καθηγητή, για το γεγονός ότι μου έδωσε την ευκαιρία να ασχοληθώ με το συγκεκριμένο θέμα καθώς και για την πολύτιμη συμβολή, καθοδήγηση και υποστήριξη κατά τη διάρκεια της πραγματοποίησης της.

Επίσης, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στα μέλη της τριμελούς επιτροπής, που δέχτηκαν να αξιολογήσουν και να βαθμολογήσουν την παρούσα εργασία.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω την καλή μου φίλη Μίνα για τις πηγές και χρήσιμες συμβουλές που μου έδωσε, όπως και την καλή μου φίλη, Καλλιόπη Σφακιανάκη, ιατρό, για τη συμβολή της στην εκτύπωση της παρούσας μελέτης.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους έδειξαν υπομονή κατά την πραγματοποίηση της παρούσας μελέτης.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διεθνής αστυνομική συνεργασία αποτελεί στις μέρες μας έναν από τους σημαντικότερους θεσμούς της παγκόσμιας κοινωνίας. Είναι ένα από τα μέτρα που έχουν υιοθετήσει όλα τα κράτη για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της εγκληματικότητας. Οι μορφές της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας ξεκινούν από διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες μεταξύ διαφόρων κρατών και καταλήγουν στη σύσταση και λειτουργία διεθνών οργανισμών με συγκεκριμένα καθήκοντα και αρμοδιότητες.

Η Συνθήκη του Prüm αποβλέποντας στην ενδυνάμωση της συνεργασίας των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί αντικείμενο της παρούσας μελέτης από πλευράς δομής, οργάνωσης, δραστηριότητας και, βέβαια, αποτελεσματικότητας της εφαρμογής της.

Το έγκλημα, ως γνωστό, έχει λάβει τα τελευταία χρόνια και ειδικότερα την τελευταία δεκαετία μία διεθνή διάσταση, η οποία δημιούργησε καινούργια δεδομένα για τη διεθνή αστυνομική συνεργασία. Για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του επινοήθηκαν νέες μορφές συνεργασίας, νέες πρακτικές και μέθοδοι έρευνας με τη βοήθεια των τεχνολογικών επιτευγμάτων και ιδιαίτερα της πληροφορικής. Τίποτε δεν είναι σήμερα το ίδιο με το χθες, ενώ το αύριο συχνά καθίσταται απρόβλεπτο. Όλα αλλάζουν συνεχώς τόσο στον κόσμο του εγκλήματος όσο και στον κόσμο της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας. Μεταπολεμικά, μιλούσαμε για το έγκλημα δίνοντας του μια καθαρά ατομική διάσταση μέσα σε ένα συγκεκριμένο τόπο και χρόνο. Σύντομα αυτή η διάσταση ξεπεράστηκε και οι κοινωνίες άρχισαν να χρησιμοποιούν τον όρο «οργανωμένο έγκλημα¹» προσδίδοντας καθαρά πλέον μια αυξημένη διάσταση επικινδυνότητας, αφού η διάπραξη των εγκλημάτων άλλαζε μορφή και μέθοδο μέσα από οργανωμένες ομάδες εγκληματιών. Και όμως αυτή η εννοιολογική εξέλιξη δεν κράτησε για πολύ. Η αλματώδης τεχνολογική πρόοδος, η κατάργηση των εσωτερικών συνόρων, η απλοποίηση των διαδικασιών στις

¹ Χαρακτηριστική αναφορά για τη γέννηση του οργανωμένου εγκλήματος γίνεται στις Η.Π.Α. το 1920 κατά την εποχή της ποτοαπαγόρευσης. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Ι. Φαρσεδάκη, Η εγκληματολογική σκέψη. Απ' την αρχαιότητα ως τις μέρες μας, Αθήνα 1990, σ. 392.

μετακινήσεις των πολιτών από κράτος σε κράτος, επέφεραν και τις ανάλογες εξελίξεις στη διάπραξη των εγκλημάτων. Έτσι, τα τελευταία χρόνια καθιερώθηκε πλέον ο όρος «διεθνές οργανωμένο έγκλημα», ένα έγκλημα οι εκφάνσεις του οποίου καλύπτουν μια τεράστια γκάμα παρανόμων δραστηριοτήτων, σε παγκόσμιο επίπεδο, με δυσμενείς συνέπειες σε όλους τους τομείς της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ζωής κάθε τόπου.

Η αντιμετώπιση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος ανάγεται σήμερα στις προτεραιότητες όλων των ανεπτυγμένων κρατών. Η δημοκρατία, οι ατομικές και κοινωνικές ελευθερίες, τα οικονομικά και κοινωνικά συστήματα βρίσκονται σε μια μόνιμη και συνεχή αντιπαράθεση με το οργανωμένο έγκλημα, η απειλή του οποίου τα υπονομεύει και τα αμφισβητεί κάθε στιγμή. Αυτή η απειλή διέπεται από το στοιχείο της διάρκειας, ενώ το μέγεθος και ο βαθμός της επικινδυνότητας των οργανωμένων εγκληματικών δραστηριοτήτων διαφέρουν από χώρα σε χώρα αναλόγως των ιστορικών, κοινωνικών και πολιτικών καταστάσεων που επικρατούν. Αυτός είναι άλλωστε και ο κύριος λόγος που ενώνει τα κράτη στις προσπάθειες τους να συντονίσουν τις δράσεις τους και να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για να προστατέψουν τις κοινωνίες τους και τους δημοκρατικούς τους θεσμούς.

Απώτερος, λοιπόν, σκοπός αυτής της μελέτης είναι να δώσει με σαφήνεια το πλαίσιο δομής και λειτουργίας της Συνθήκης του Prüm και παράλληλα να εκτιμήσει τη συνεισφορά της Συνθήκης στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, στην καταπολέμηση της διασυνοριακής εγκληματικότητας, της τρομοκρατίας² και

² Η λέξη τρομοκρατία χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά κατά τη διάρκεια του Αμερικανικού Εμφυλίου. Μέχρι τις αρχές του 20ο αιώνα τρομοκρατία σήμαινε ο «τρόμος» των μέτρων που ασκούσε το κράτος. Οι τακτικές που χρησιμοποιούνταν από τους Γάλλους επαναστάτες, χρησιμοποιήθηκαν αργότερα από την Cheka, τις μυστικές υπηρεσίες του Βλαντιμίρ Λένιν, ενώ κατόπιν υιοθετήθηκαν από την Γκεστάπο. Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, «τρομοκρατία» ονόμαζαν οι Ναζί τα κινήματα των Γάλλων, των Τσέχων και των Πολωνών, τα οποία υποστηρίζονταν από τη Βρετανία. Αργότερα αυτές οι μέθοδοι «προμήθευσαν» τους Γάλλους με κλασσικά όπλα τρομοκρατίας, όπως βόμβες, πυροβολισμούς σε πολυσύχναστα μέρη. Από αυτές τις τρομοκρατικές ενέργειες παραδειγματίστηκε η οργάνωση Επαναστατικό Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Αλγερίας. Η οργάνωση χρησιμοποίησε γυναίκες από την Αραβία, οι οποίες ντυνόταν όπως οι Γαλλίδες και τοποθετούσαν βόμβες σε καφέ, σε πολυσύχναστους δρόμους και κινηματογράφους. Παρόλα αυτά δεν υπήρξαν μαθήματα, τα οποία να ενέπνευσαν την νέα μορφή τρομοκρατίας, ένα φαινόμενο που άρχισε μετά τον πόλεμο των 6 ημερών στην Μέση Ανατολή. Ύστερα από αυτό, μια νέα τρομοκρατία γεννήθηκε. Νεαροί Παλαιστίνιοι, αδύναμοι να αντιμετωπίσουν το ισχυρό Ισραήλ να πολεμούν,

της παράνομης μετανάστευσης. Η προσέγγιση αυτή οφείλει να λάβει υπόψη το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση πολλάκις χαρακτηρίζεται ως ένας τεράστιος υδροκέφαλος οργανισμός με προβλήματα διαφάνειας και δημοκρατικότητας.

Τέλος, πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι οι εξελίξεις στη διεθνή αστυνομική συνεργασία και ειδικότερα στην Ευρωπαϊκή είναι ραγδαίες. Ως εκ τούτου, η παρούσα μελέτη θα χρειασθεί στο άμεσο μέλλον να επανεξετάσει τα πορίσματα της και να επανεκτιμήσει τις όποιες αλλαγές σημειωθούν στο πλαίσιο της εφαρμογής της παρούσας Συνθήκης.

χρησιμοποιώντας τρομοκρατικά μέσα. Το 1972, στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Μονάχου, Παλαιστίνιοι έκαναν αεροπειρατεία σε αεροπλάνα στα οποία επέβαιναν Ισραηλινοί αθλητές με τις γνωστές συνέπειες.

2. Ο ΧΩΡΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Έχουν περάσει πάνω από 20 χρόνια από τότε που τα κράτη - μέλη ένωσαν τις δυνάμεις τους για να καταπολεμήσουν φαινόμενα με διεθνείς διαστάσεις όπως η τρομοκρατία, το εμπόριο ναρκωτικών και η παράνομη μετανάστευση. Μετά την αναγνώριση της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων το 1986 ως ένα από τα κυριότερα στοιχεία της εσωτερικής αγοράς, η άτυπη αυτή συνεργασία μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών μελών δεν επαρκούσε για να καταπολεμήσει τα διεθνή δίκτυα εγκληματικών δραστηριοτήτων και να ανταποκριθεί στα θέματα ασφάλειας του ευρωπαϊού πολίτη. Αποφασίστηκε λοιπόν να ενσωματωθεί η συνεργασία σε θέματα δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων στο πλαίσιο της Συνθήκης του Μάαστριχτ έτσι ώστε να καταστεί μια ολοκληρωμένη πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ένας διακυβερνητικός πυλώνας προστέθηκε στον κοινοτικό πυλώνα και δημιουργήθηκαν πρωτόγνωρα νομικά μέσα. Η συνεργασία αυτή, που εφαρμόστηκε μετά τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση το 1993, δεν κρίθηκε πλήρως ικανοποιητική τόσο όσον αφορά τη λειτουργία της όσο και τα αποτελέσματά της. Για το λόγο αυτό, η αναθεώρηση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση επέφερε σημαντικές αλλαγές στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Προκειμένου να αναπτυχθεί ένας χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, η συνθήκη του Άμστερνταμ εισήγαγε ένα νέο τίτλο καλούμενο "θεωρήσεις, άσυλο, μετανάστευση και άλλες πολιτικές σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων" στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Ο έλεγχος των εξωτερικών συνόρων, το άσυλο, η μετανάστευση και η δικαστική συνεργασία σε αστικά θέματα εντάχθηκαν εφ' εξής στον πρώτο πυλώνα και άρχισαν να ακολουθούν την κοινοτική μέθοδο.

Ωστόσο, η "κοινοτικοποίηση" αυτή πραγματοποιήθηκε προοδευτικά, ακολουθώντας το ρυθμό των αποφάσεων του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαιτώντας τουλάχιστον μία επταετία από τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης του Μάαστριχτ.

Οι θεσμικές αυτές εξελίξεις εισήγαγαν νέες διαδικασίες λήψης αποφάσεων που απέβλεπαν στη διευκόλυνση της θέσπισης περισσότερων και αποτελεσματικότερων

μέτρων ώστε να υιοθετηθεί και αναπτυχθεί στενότερη συνεργασία μεταξύ των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ωστόσο παρά τη σημασία που έδειχναν τα κοινοτικά όργανα στον Ευρωπαϊκό Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, δεν συναντάται στις Συνθήκες ένας σαφής ορισμός που να προσδιορίζει το εύρος, τα όρια και το περιεχόμενό του.

Μια προσπάθεια οριοθέτησης του ανωτέρω Χώρου έγινε σε μια ανακοίνωση της Επιτροπής³ σύμφωνα με την οποία: “Η έννοια αυτή περικλείει και ανάγει στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης την ουσία που απορρέει από τις δημοκρατικές μας παραδόσεις και από αυτό που ονομάζεται κράτος δικαίου: Οι κοινές αξίες που στηρίζουν το στόχο της ζώνης ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης είναι πράγματι οι αρχές που ανέκαθεν στηρίζουν τις σύγχρονες δημοκρατίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πρόκληση που τέθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ δεν αποσκοπεί στην εκ νέου ανακάλυψη της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, αλλά αποβλέπει στο να επιτρέψει στους πολίτες να επωφεληθούν από κοινού από τα αγαθά της δημοκρατικής τους παράδοσης. Εξάλλου, μια ακόμα ουσιώδη διάσταση αποτελεί η οικονομική και κοινωνική ένταξη των νόμιμα εγκατεστημένων υπηκόων τρίτων χωρών καθώς και η αρχή της μη διακριτικής μεταχείρισης που προβλέπεται από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ.

Οι τρεις έννοιες, της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης, είναι στενά συνδεδεμένες. Η ελευθερία χάνει μεγάλο μέρος της σημασίας της αν δεν μπορεί να βιωθεί μέσα σε ασφαλές περιβάλλον, με την πλήρη υποστήριξη ενός συστήματος δικαιοσύνης στο οποίο να μπορούν να έχουν εμπιστοσύνη όλοι οι πολίτες της Ένωσης και οι διαμένοντες σε αυτή. Αυτές οι άρρητα συνδεδεμένες έννοιες έχουν έναν κοινό παρονομαστή, το λαό, και καμιά από αυτές δεν μπορεί να ολοκληρωθεί χωρίς τις άλλες δύο. Ο κατευθυντήριος ιστός της δράσης της Ένωσης πρέπει να είναι η διατήρηση της σωστής ισορροπίας”.

Η έννοια του Χώρου κατά συνέπεια δεν είναι αυστηρά προσδιορίσιμη, αφού οι ίδιες οι έννοιες που τον αποτελούν δεν μπορούν να προσδιοριστούν επακριβώς, τουλάχιστον με νομικά κριτήρια. Η έννοια του Χώρου είναι αναγκαστικά γενική και εν πολλοίς ανοικτή, αφήνοντας ικανά περιθώρια διακριτικής ευχέρειας για περαιτέρω

³ Βλ. ΔΕΛΤΙΟ ΕΕ 7/8-1998, Προς μια ζώνη ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (1/1) [COM (1998) 459].

διάπλαση του. Θα μπορούσαμε πάντως γενικά να ορίσουμε το Χώρο, ως τον εσωτερικό χώρο της Κοινότητας / Ένωσης εντός του οποίου διασφαλίζεται η πρωταρχία των δικαικών κανόνων και οι Ευρωπαίοι πολίτες όπως επίσης και εκείνοι των τρίτων χωρών που βρίσκονται νόμιμα στο Χώρο, κυκλοφορούν χωρίς συνοριακούς ελέγχους, χωρίς να διακινδυνεύεται η ασφάλειά τους αλλά και η ασφάλεια των κρατών - μελών.

Ο Χώρος κατά συνέπεια προϋποθέτει έλεγχο των εξωτερικών συνόρων (τουτέστιν μέτρα για τη μετανάστευση, το άσυλο) συνεργασία μεταξύ των κρατικών αρχών δίωξης του εγκλήματος, την αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων (π.χ. ενταλμάτων σύλληψης), την διασφαλισμένη και αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Ουσιαστική ώθηση στη δημιουργία του Χώρου δόθηκε από τη συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Tampere το 1999, όπου και αποφασίστηκαν οι συγκεκριμένοι στόχοι που πρέπει να επιδιωχθούν. Αυτό βέβαια δε σημαίνει ότι τα σχετικά μέτρα είχαν ως αφετηρία τη συγκεκριμένη σύνοδο κορυφής. Μέτρα στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας άρχισαν να λαμβάνονται ήδη με τη λειτουργία των Συνθηκών⁴.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πραγματοποίησε ειδική σύνοδο στο Tampere στις 15 και 16 Οκτωβρίου με θέμα τη δημιουργία ενός Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασισμένο να αναπτύξει την Ένωση ως ένα Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, αξιοποιώντας πλήρως τις δυνατότητες που προσέφερε η συνθήκη του Άμστερνταμ απέστειλε ισχυρό πολιτικό μήνυμα για την επιβεβαίωση της σημασίας του στόχου αυτού και συμφώνησε όσον αφορά μια σειρά πολιτικών κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων που θα κάνουν γρήγορα πραγματικότητα τη δημιουργία του χώρου αυτού.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ήδη δημιουργήσει για τους πολίτες της τις βασικές προϋποθέσεις ενός κοινού χώρου ευημερίας και ειρήνης: ενιαία αγορά, οικονομική και νομισματική ένωση καθώς και ικανότητα αντιμετώπισης παγκόσμιων πολιτικών

⁴ Βλ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ Δονάτου, Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή 2008, σελ. 35.

και οικονομικών προκλήσεων. Η πρόκληση την οποία πρέπει να παρέξει η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ότι η ελευθερία, η οποία περιλαμβάνει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας σε όλη την Ένωση, μπορεί να ασκείται υπό συνθήκες ασφάλειας και δικαιοσύνης για όλους. Πρόκειται για εγχείρημα που ανταποκρίνεται στις συχνά εκφραζόμενες ανησυχίες των πολιτών και έχει άμεσο αντίκτυπο στην καθημερινή ζωή τους.

Η ελευθερία αυτή δεν θα πρέπει, ωστόσο, να θεωρείται αποκλειστικό δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης. Η ύπαρξή της αυτή καθεαυτή προσελκύει πολλούς άλλους ανά τον κόσμο που δεν απολαμβάνουν την ελευθερία την οποία οι πολίτες της Ένωσης θεωρούν ως δεδομένη. Θα αποτελούσε αντίφαση με τις ευρωπαϊκές παραδόσεις η άρνηση της ελευθερίας αυτής σε εκείνους τους οποίους οι περιστάσεις αναγκάζουν ευλόγως να ζητήσουν εισοδο στο έδαφός μας. Το γεγονός αυτό απαιτεί, με τη σειρά του, να αναπτύξει η Ένωση κοινές πολιτικές ασύλου και μετανάστευσης λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη της την ανάγκη συνεχούς ελέγχου των εξωτερικών συνόρων προκειμένου να παύσει η παράνομη μετανάστευση, την καταπολέμηση εκείνων που την διοργανώνουν και την διαπράττουν, καθώς και των σχετικών με αυτήν διεθνών εγκλημάτων. Οι κοινές αυτές πολιτικές θα πρέπει να στηρίζονται σε αρχές που αφενός να είναι σαφείς για τους πολίτες μας και αφετέρου να προσφέρουν εγγυήσεις σε εκείνους που ζητούν προστασία ή εισοδο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στόχος είναι μία ανοικτή και ασφαλής Ευρωπαϊκή Ένωση, σεβόμενη πλήρως τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Σύμβαση της Γενεύης για τους πρόσφυγες και από άλλες σχετικές πράξεις περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ικανή να ανταποκρίνεται στις ανθρωπιστικές ανάγκες με βάση την αλληλεγγύη. Θα πρέπει επίσης να αναπτυχθεί κοινή προσέγγιση για την εξασφάλιση της ένταξης στις κοινωνίες μας των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ένωση.

Η απολαυή του αγαθού της ελευθερίας απαιτεί έναν πραγματικό χώρο δικαιοσύνης, όπου οι πολίτες μπορούν να έχουν την έννομη προστασία των δικαστηρίων και των αρχών οποιουδήποτε κράτους μέλους τόσο εύκολα όσο και στη χώρα τους. Οι εγκληματίες δεν πρέπει να βρίσκουν τρόπους να εκμεταλλεύονται τις διαφορές μεταξύ των δικαστικών συστημάτων των κρατών μελών. Οι δικαστικές και λοιπές αποφάσεις θα πρέπει να γίνονται σεβαστές και να εκτελούνται σε όλη την Ένωση, ταυτόχρονα δε να διασφαλίζεται η βασική νομική ασφάλεια των πολιτών και

των οικονομικών φορέων. Πρέπει να επιτευχθεί μεγαλύτερη συμβατότητα και σύγκλιση μεταξύ των εννόμων τάξεων των κρατών μελών.

Οι πολίτες δικαιούνται να αναμένουν από την Ένωση να αντιμετωπίσει την απειλή κατά της προσωπικής τους ελευθερίας και κατά των νόμιμων δικαιωμάτων τους, την οποία συνιστά η σοβαρή εγκληματικότητα. Για να αντιμετωπισθούν αυτές οι απειλές χρειάζεται κοινή προσπάθεια πρόληψης και καταπολέμησης του εγκλήματος και των εγκληματικών οργανώσεων σε ολόκληρη την Ένωση. Χρειάζεται συνδυασμένη κινητοποίηση του αστυνομικού και δικαστικού δυναμικού ώστε να εξασφαλίζεται ότι στην Ένωση δεν υπάρχει κρησφύγετο για εγκληματίες ή προϊόντα του εγκλήματος.

Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης θα πρέπει να βασίζεται στις αρχές της διαφάνειας και του δημοκρατικού ελέγχου. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τόνισε ότι: “Οφείλουμε να καθιερώσουμε ανοιχτό διάλογο με την κοινωνία των πολιτών όσον αφορά τους στόχους και τις αρχές του χώρου αυτού, προκειμένου να ενισχυθεί η αποδοχή και η υποστήριξη εκ μέρους των πολιτών. Για να διατηρηθεί δε η εμπιστοσύνη προς τις δημόσιες αρχές, θα πρέπει να αναπτύξουμε κοινά πρότυπα της ακεραιότητάς τους⁵.”

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι αποφασισμένο να ενισχύσει την καταπολέμηση του οργανωμένου και διεθνικού εγκλήματος. Το υψηλό επίπεδο ασφάλειας στο χώρο της ελευθερίας της ασφάλειας και της δικαιοσύνης προϋποθέτει αποτελεσματική και συνολική προσέγγιση της καταπολέμησης οιασδήποτε μορφής εγκληματικότητας. Θα πρέπει να επιτευχθεί μια ισόρροπη ανάπτυξη σε όλη την Ένωση μέτρων κατά της εγκληματικότητας με ταυτόχρονη προστασία της ελευθερίας και των νόμιμων δικαιωμάτων των πολιτών και των οικονομικών παραγόντων.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε να συμπεριληφθούν οι πτυχές της πρόληψης του εγκλήματος στις δράσεις κατά του εγκλήματος καθώς και για την περαιτέρω ανάπτυξη των εθνικών προγραμμάτων πρόληψης του εγκλήματος. Θα πρέπει να αναπτυχθούν και να οριστούν κοινές προτεραιότητες όσον αφορά την πρόληψη του εγκλήματος στην εξωτερική και την εσωτερική πολιτική της Ένωσης και να ληφθούν υπόψη κατά την προπαρασκευή νέων νομοθετημάτων.

⁵ Βλ. Συμπεράσματα της Προεδρίας, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Tampere 15 και 16 Οκτωβρίου 1999.

Θα πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω ανταλλαγές κατευθυντήριων γραμμών, να ενισχυθεί το δίκτυο των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιο για την πρόληψη του εγκλήματος καθώς και το δίκτυο συνεργασίας μεταξύ των εθνικών οργανώσεων πρόληψης του εγκλήματος, και θα πρέπει επίσης να διερευνηθεί η δυνατότητα δημιουργίας ενός προγράμματος με κοινοτική χρηματοδότηση το οποίο θα αποβλέπει στους ίδιους στόχους. Οι πρώτες προτεραιότητες της συνεργασίας αυτής θα πρέπει να είναι η εγκληματικότητα των νέων, των πόλεων και η εγκληματικότητα που έχει σχέση με τα ναρκωτικά.

Θα πρέπει να αξιοποιηθεί πλήρως η συνεργασία μεταξύ των αρχών των κρατών μελών κατά τη διερεύνηση του διασυνοριακού εγκλήματος σε ένα κράτος μέλος. Προς αυτή την κατεύθυνση το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε την άμεση σύσταση κοινών ερευνητικών ομάδων όπως προβλέπεται στη Συνθήκη, ως πρώτο βήμα, για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και της εμπορίας ανθρώπων καθώς και της τρομοκρατίας. Οι σχετικοί κανόνες που θα θεσπιστούν θα πρέπει να επιτρέπουν σε αντιπροσώπους της Ευρώπης να συμμετέχουν, ανάλογα με τις ανάγκες, στις εν λόγω ομάδες με επικουρική ιδιότητα.

Παράλληλα, τόνισε ως αναγκαία τη σύσταση επιχειρησιακής ομάδας εργασίας των Ευρωπαίων Αρχηγών Αστυνομίας με σκοπό αφενός την ανταλλαγή, σε συνεργασία με την Ευρώπη, εμπειριών, κατευθυντήριων γραμμών και πληροφοριών για τις τρέχουσες τάσεις του διασυνοριακού εγκλήματος και αφετέρου τη συμβολή στην κατάσχεση σχεδίων δράσης⁶.

Για την ενίσχυση της καταπολέμησης των σοβαρών μορφών οργανωμένου εγκλήματος, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε να δημιουργήσει μια μονάδα (EUROJUST) που θα αποτελείται από εισαγγελείς, δικαστές, αξιωματικούς αστυνομίας που έχουν ανάλογες αρμοδιότητες, αποσπώμενους από κάθε κράτος

⁶ Η Ευρώπη διαδραματίζει αποφασιστικό ρόλο κατά την πρόληψη, την ανάλυση και έρευνα της εγκληματικότητας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο να παρέχει στην Ευρώπη την αναγκαία υποστήριξη και τους αναγκαίους πόρους. Στο άμεσο μέλλον ο ρόλος της θα πρέπει να ενισχυθεί με τη συλλογή επιχειρησιακών δεδομένων από τα κράτη μέλη και με την παροχή της δυνατότητας να ζητά από τα κράτη μέλη να αρχίζουν, να διεξάγουν ή να συντονίζουν έρευνες ή να δημιουργούν κοινές ερευνητικές ομάδες σε ορισμένους τομείς εγκληματικών δραστηριοτήτων, ενώ θα γίνονται σεβαστά τα συστήματα δικαστικού ελέγχου στα κράτη μέλη.

μέλος σύμφωνα με το νομοθετικό του σύστημα. Έργο της EUROJUST θα είναι αφενός να διευκολύνει τον σωστό συντονισμό των εθνικών εισαγγελικών αρχών και αφετέρου να υποστηρίζει τις ποινικές έρευνες σε υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος, ιδίως βάσει αναλύσεων της Ευρωπόλ, καθώς και η στενή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο, κυρίως για να απλουστευθεί η εκτέλεση αιτήσεων δικαστικής συνδρομής.

Σε παράλληλη βάση υποστηρίχθηκε με θέρμη από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο η σύσταση μίας Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας για την εκπαίδευση των ανωτέρων φορέων όπου στην αρχή θα λειτουργεί ως δίκτυο υφιστάμενων εθνικών ιδρυμάτων κατάρτισης και θα είναι ανοιχτό στις αρχές των υποψηφίων προς ένταξη χωρών.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τόνισε ότι, όσον αφορά τα εθνικά ποινικά δίκαια, οι προσπάθειες να συμφωνηθούν κοινοί ορισμοί, ποινικές υποστάσεις και κυρώσεις θα πρέπει να εστιασθούν σε πρώτη φάση σε περιορισμένο αριθμό τομέων ιδιαίτερης σημασίας, όπως το οικονομικό έγκλημα (νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, διαφθορά, παραχάραξη του ευρώ), το λαθρεμπόριο ναρκωτικών, η εμπορία ανθρώπων, ιδίως δε η εκμετάλλευση γυναικών, η σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών, η εγκληματικότητα υψηλής τεχνολογίας και η περιβαλλοντική εγκληματικότητα.

Τα κράτη μέλη κλήθηκαν να εφαρμόσουν πλήρως τις διατάξεις της οδηγίας περί νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, της Σύμβασης του Στρασβούργου του 1990 και των συστάσεων της Financial Action Task Force (Ομάδας Διεθνούς Χρηματοοικονομικής Δράσης), και σε όλα τα εδάφη που εξαρτώνται από αυτά.

Παράλληλα, κλήθηκαν από το Συμβούλιο τα κράτη - μέλη να προβούν σε όλες τις ενέργειες ούτως ώστε να βελτιωθεί η διαφάνεια των χρηματοοικονομικών συναλλαγών και των σχέσεων ιδιοκτησίας εταιριών και να επιταχυνθεί η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των υφισταμένων μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών (FIU) σχετικά με ύποπτες συναλλαγές.

Ανεξάρτητα από τις περί απορρήτου διατάξεις που ισχύουν για τις τράπεζες και άλλες εμπορικές δραστηριότητες, οι δικαστικές αρχές και οι FIU θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν πληροφορίες, υπό τον έλεγχο της δικαιοσύνης, όταν οι

πληροφορίες αυτές είναι απαραίτητες για τη διερεύνηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνέστησε την προσέγγιση των διατάξεων του ποινικού δικαίου και της ποινικής δικονομίας όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (π.χ. εντοπισμός, δέσμευση και δήμευση των κεφαλαίων). Το φάσμα των εγκληματικών δραστηριοτήτων που συνιστούν τα κύρια αδικήματα στον τομέα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες θα πρέπει να είναι ομοιόμορφο και επαρκώς ευρύ σε όλα τα κράτη μέλη.

Τέλος, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τόνισε ότι θα πρέπει να συμπεριληφθεί στην αρμοδιότητα της Ευρώπης η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες γενικότερα, ανεξάρτητα από τον τύπο του αδικήματος από το οποίο προέρχονται τα έσοδα.

Πέντε έτη μετά τη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε, όπου επετεύχθη συμφωνία για τη θέσπιση προγράμματος που έθεσε τις βάσεις για σημαντικά επιτεύγματα στον Χώρο της Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης εγκρίθηκε νέο πολυετές πρόγραμμα για τα επόμενα πέντε έτη, αποκαλούμενο Πρόγραμμα της Χάγης.

Το πρόγραμμα αυτό αντανakλά τις φιλοδοξίες που περιέχονται στη Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης.

Λαμβάνει υπόψη την αξιολόγηση της Επιτροπής για την οποία εξέφρασε ικανοποίηση το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Ιούνιο του 2004 καθώς και τη Σύσταση για τη χρήση της διαδικασίας ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία και της διαδικασίας συναπόφασης που εκδόθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 14 Οκτωβρίου 2004.

Το Πρόγραμμα της Χάγης ασχολείται με όλες τις πτυχές των πολιτικών που αφορούν τον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, συμπεριλαμβανομένης της εξωτερικής τους διάστασης και συγκεκριμένα τα θεμελιώδη δικαιώματα και την ιθαγένεια, το άσυλο και τη μετανάστευση, τη διαχείριση των συνόρων, την ενσωμάτωση, την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, τη δικαστική και αστυνομική συνεργασία και το αστικό δίκαιο και τη στρατηγική για τα ναρκωτικά.

Εν προκειμένω, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κρίνει ότι έχει ζωτική σημασία η δημιουργία κατάλληλων ευρωπαϊκών νομικών μέσων και η ενίσχυση της πρακτικής και λειτουργικής συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων εθνικών αρχών, καθώς και η έγκαιρη εφαρμογή των συμφωνηθέντων μέτρων.

Το πολυετές πρόγραμμα της Χάγης, που εγκρίθηκε κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 4ης και 5ης Νοεμβρίου 2004, περιλαμβάνει 10 προτεραιότητες της Ένωσης για την ενίσχυση του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης κατά την προσεχή πενταετία.

Η Επιτροπή έκρινε ότι απαιτείται **η συγκέντρωση των προσπαθειών σε 10 προτεραιότητες**, ήτοι:

- 1. Ενίσχυση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της ιθαγένειας.** Η Ένωση προβλέπει να ελέγξει και να προαγάγει την τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στις ευρωπαϊκές πολιτικές. Η ίδια προβλέπει επίσης να μεταβάλει το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των Φαινομένων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας σε Ευρωπαϊκό Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA), το οποίο και πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο 2007. Η Επιτροπή αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στα δικαιώματα του παιδιού και εξακολουθεί να καταβάλλει προσπάθειες για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. Εξάλλου, επιθυμεί να καταπολεμήσει αποτελεσματικά κάθε είδους διακρίσεις και αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Τέλος, κρίνεται αναγκαία η βελτίωση της άσκησης των δικαιωμάτων που παρέχει η ευρωπαϊκή ιθαγένεια, όπως η ελεύθερη κυκλοφορία στο εσωτερικό της Ένωσης, το δικαίωμα ψήφου στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και στις τοπικές εκλογές κλπ. Τα μέτρα που η Επιτροπή ενέκρινε περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, το πρόγραμμα-πλαίσιο «Θεμελιώδη δικαιώματα και δικαιοσύνη» και την εκπόνηση εκθέσεων αξιολόγησης σχετικά με την εφαρμογή των οδηγιών όσον αφορά το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής.
- 2. Καταπολέμηση της τρομοκρατίας.** Απαιτείται να δοθεί σφαιρική απάντηση για να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά η τρομοκρατία. Η προσέγγιση πρέπει να είναι ολοκληρωμένη και να παρουσιάζει συνοχή. Η Επιτροπή δίνει ιδιαίτερη σημασία στην πρόληψη της τρομοκρατίας και στην ανταλλαγή

πληροφοριών. Επιθυμεί να στηρίζει τα κράτη μέλη κατά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, επικεντρώνοντας την προσοχή της στις πτυχές της στρατολόγησης και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, της ανάλυσης των κινδύνων, της προστασίας των υποδομών που παρουσιάζουν κίνδυνο και της διαχείρισης των συνεπειών. Η εξωτερική συνεργασία με τρίτα κράτη έχει ουσιαστική σημασία για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και των αιτιών της κατά τρόπο αποτελεσματικό. Τα μέτρα που η Επιτροπή ενέκρινε για την επίτευξη των στόχων αυτών περιλαμβάνουν: προτάσεις με στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας των υπηρεσιών επιβολής του νόμου των κρατών μελών, ιδίως μέσω της βελτίωσης της ανταλλαγής πληροφοριών· ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων στον τομέα αυτό· μια ανακοίνωση για την προστασία των κρίσιμων υποδομών· μια ανακοίνωση για την πρόληψη και την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας· μια πρόταση για να αποφεύγεται η καταχρηστική χρησιμοποίηση φιλανθρωπικών οργανώσεων για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας· και η παρακολούθηση του πειραματικού σχεδίου υπέρ των θυμάτων της τρομοκρατίας.

3. **Καθορισμός μιας ισόρροπης αντιμετώπισης της μετανάστευσης.** Η Επιτροπή επιθυμεί να καθορίσει μια νέα ισόρροπη αντιμετώπιση της διαχείρισης της νόμιμης και παράνομης μετανάστευσης. Αφενός, πρόκειται να καταπολεμηθεί η παράνομη μετανάστευση και η λαθρεμπορία ανθρώπινων όντων, ειδικότερα γυναικών και παιδιών. Για το σκοπό αυτό, το πρόγραμμα της Χάγης προβλέπει την έγκριση μιας ανακοίνωσης και ενός σχεδίου σχετικά με τη νόμιμη μετανάστευση.
4. **Η αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ρευμάτων** συνεπάγεται επίσης εντατικότερη συνεργασία με τρίτες χώρες σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων και στον τομέα της επανεισδοχής και της επιστροφής των μεταναστών. Τα μέτρα που η Επιτροπή ενέκρινε για την ολοκλήρωση των στόχων αυτών περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, το πρόγραμμα-πλαίσιο «Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ρευμάτων», το οποίο περιλαμβάνει τη σύσταση ενός Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων, ενός Ταμείου Κοινωνικής Ενσωμάτωσης, ενός Ταμείου Επιστροφών και ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων.

5. **Διαμόρφωση ολοκληρωμένης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης.** Μέσα στην Ένωση, η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων είναι εγγυημένη χάρη στην κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Για αυτόν το λόγο, απαιτούνται συμπληρωματικές προσπάθειες για την ενίσχυση της ολοκληρωμένης διαχείρισης των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα. Δημιουργήθηκε, συνεπώς, ο Οργανισμός FRONTEX για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, μπορεί δε μελλοντικά να του ανατεθούν συμπληρωματικά καθήκοντά. Εξίσου σημαντικό είναι να διαμορφωθεί αποτελεσματική πολιτική όσον αφορά τις θεωρήσεις εισόδου, π.χ. μέσω της ανάπτυξης συστήματος πληροφοριών για τις θεωρήσεις εισόδου και, μελλοντικά, κοινής ευρωπαϊκής προξενικής υπηρεσίας. Μία από τις βραχυπρόθεσμες προτεραιότητες είναι η εισαγωγή βιομετρικών δεικτών στις ταυτότητες και τα διαβατήρια, που θα αυξήσουν την ασφάλεια των εγγράφων αυτών.
6. **Θέσπιση κοινής διαδικασίας σε θέματα ασύλου.** Η Επιτροπή έχει ως στόχο να θεσπίσει εναρμονισμένη και αποτελεσματική διαδικασία για θέματα ασύλου. Βραχυπρόθεσμα, θα υποβάλει πρόταση οδηγίας σχετικά με το καθεστώς του μακροχρόνιου κατοίκου για τους πρόσφυγες και, βάσει της αξιολόγησης της εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας, θα προτείνει μεσοπρόθεσμα μια κοινή διαδικασία και ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες. Η επιχειρησιακή συνεργασία σε θέματα ασύλου θα συνεχισθεί και θα στηριχθεί, ιδίως μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων.
7. **Μεγιστοποίηση των θετικών συνεπειών της μετανάστευσης.** Η κοινωνική ενσωμάτωση είναι καίριας σημασίας για να αποφεύγεται η απομόνωση και ο κοινωνικός αποκλεισμός των κοινοτήτων των μεταναστών. Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να προχωρήσουν όσον αφορά τις πολιτικές τους για την κοινωνική ενσωμάτωση, οι οποίες πολιτικές θα πρέπει να συμβάλλουν στην κατανόηση και στο διάλογο μεταξύ των θρησκειών και των πολιτισμών. Η Επιτροπή επιθυμεί να καθορίσει ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο κοινωνικής ενσωμάτωσης και να προωθήσει τη διαρθρωτική ανταλλαγή εμπειριών και πληροφοριών σχετικά με την κοινωνική ενσωμάτωση.
8. **Επίτευξη ικανοποιητικής ισορροπίας μεταξύ της προστασίας του ιδιωτικού βίου και της ασφάλειας κατά τη διαβίβαση πληροφοριών.** Η

διαβίβαση πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου είναι ουσιαστικής σημασίας για την αποτελεσματική καταπολέμηση της τρομοκρατίας και τη διενέργεια ερευνών όσον αφορά τη διασυνοριακή εγκληματικότητα. Η Ένωση πρέπει να στηρίζει τον εποικοδομητικό διάλογο μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών, ώστε να εξευρεθούν λύσεις ισόρροπες μεταξύ της διάθεσης πληροφοριών και του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως η προστασία του ιδιωτικού βίου και η προστασία των δεδομένων. Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Ευρωπόλ) έχει να διαδραματίσει κεντρικό ρόλο σε αυτό το θέμα.

9. Διαμόρφωση στρατηγικής αντίληψης σχετικά με το οργανωμένο έγκλημα. Η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος απαιτεί τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών επιβολής του νόμου των κρατών μελών, όπως η αστυνομία και τα τελωνεία. Η διαμόρφωση ενός ευρωπαϊκού προτύπου σχετικά με τις πληροφορίες που αφορούν εγκληματικές υποθέσεις αποτελεί προτεραιότητα. Για αυτό το λόγο, η Επιτροπή υιοθέτησε ανακοίνωση «σχετικά με τη διαμόρφωση στρατηγικής αντίληψης όσον αφορά την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος» το 2005.

10. Εγγύηση πραγματικού ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης. Θα πρέπει να εξασφαλιστεί η πρόσβαση στη δικαιοσύνη για την έκδοση και την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων. Η Ένωση οφείλει να λάβει μέτρα με σκοπό να εξασφαλιστεί αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών - μελών, θεσπίζοντας ελάχιστους κανόνες δικονομίας που θα εγγυώνται ιδίως το δικαίωμα της υπεράσπισης.

Όσον αφορά την αστική δικαιοσύνη, η Επιτροπή επικεντρώνει την προσοχή της στην ολοκλήρωση του προγράμματος αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Για το σκοπό αυτό, έχει ξεκινήσει διαβουλεύσεις που αφορούν αποφάσεις σχετικά με την οικογενειακή περιουσία, τις κληρονομίες ή τις διαθήκες, για να προετοιμάσει νέες νομοθετικές προτάσεις.

Όσον αφορά την ποινική δικαιοσύνη, η προσέγγιση της νομοθεσίας και η θέσπιση ελάχιστων κανόνων ποινικής δικονομίας είναι μερικές φορές απαραίτητη για την ενίσχυση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών - μελών. Η Ευρωπαϊκή

Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας (Eurojust) είναι ο παράγων - κλειδί για την ανάπτυξη της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις.

Η Επιτροπή επιθυμεί επίσης να αυξήσει την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Τα επιχειρησιακά μέτρα που αποσκοπούν στην εγγύηση ενός πραγματικού ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης περιλαμβάνουν, επί παραδείγματι, τη στήριξη από μέρους της Ένωσης των δικτύων των δικαστικών οργανισμών και θεσμών, την αξιολόγηση της ποιότητας της δικαιοσύνης, ανακοίνωση εκ μέρους της Επιτροπής σχετικά με την κατάρτιση των δικαστικών λειτουργών στην Ε.Ε, σεμινάρια με στόχο την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ επαγγελματιών της δικαιοσύνης.

Κατανομή των αρμοδιοτήτων και μέριμνα για την αλληλεγγύη. Κανένας πολιτικός στόχος δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς τα κατάλληλα οικονομικά μέσα. Η έγκριση του προγράμματος της Χάγης συνέπεσε με την προετοιμασία των προτάσεων της Επιτροπής για τις δημοσιονομικές προοπτικές 2007 - 2013, πράγμα που επέτρεψε την εξασφάλιση ευθυγράμμισης μεταξύ των στόχων του προγράμματος της Χάγης και των δημοσιονομικών μέσων που είναι διαθέσιμα για την ίδια περίοδο. Τον Απρίλιο 2005, η Επιτροπή υπέβαλε τρία προγράμματα - πλαίσια όπου εξετάζεται το είδος των πολιτικών και οικονομικών μέσων χάρη στα οποία μπορούν να επιτυγχάνονται οι στόχοι της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης κατά τον αποτελεσματικότερο τρόπο.

Η Επιτροπή αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην εφαρμογή των διατάξεων καθώς και στους μηχανισμούς εκτίμησης και αξιολόγησης της εφαρμογής εκ μέρους των κρατών - μελών. Λόγω της πολιτικής ευελιξίας όσον αφορά τη δικαιοσύνη, την ελευθερία και την ασφάλεια, ο προγραμματισμός των πολιτικών προτεραιοτήτων μπορεί ενίοτε να προωθείται ή να προσαρμόζεται μετά από μη αναμενόμενα γεγονότα, όπως οι τρομοκρατικές επιθέσεις του Λονδίνου στις 7 Ιουλίου 2005, η φύση και η διάσταση των οποίων είναι συχνά διεθνείς. Για το λόγο αυτό, το Σχέδιο Δράσης θα πρέπει να είναι και ευέλικτο και προσαρμόσιμο. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέφρασε την επιθυμία να διενεργήσει ενδιάμεση επισκόπηση, και η Επιτροπή υπέβαλε ετησίως «πίνακες αποτελεσμάτων» σχετικά με την κατάσταση εφαρμογής τού προγράμματος της Χάγης όπως και γίνεται στους εξής τομείς:

- θεμελιώδη δικαιώματα και ιθαγένεια.

- ανάπτυξη της δεύτερης φάσης του συστήματος ασύλου·
- διαχείριση της μετανάστευσης·
- ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων και διαλειτουργικότητα των συστημάτων πληροφοριών·
- αμοιβαία αναγνώριση (στις αστικές και ποινικές υποθέσεις)·
- πρόσβαση στις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος·
- το μέλλον της Ευρωπόλ.

3. Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

3.1 Οι Αρχές της Συνεργασίας (1975-1985)

Η διακυβερνητική συνεργασία όσον αφορά τη μετανάστευση, το δικαίωμα ασύλου και την αστυνομική και δικαστική συνεργασία αναπτύχθηκε προοδευτικά από το 1975⁷. Πρώτο βήμα αποτέλεσε η συγκρότηση της ομάδας Trevi^{8,9} με τη συμμετοχή των Υπουργών Εσωτερικών, η οποία είχε ως στόχο να καταπολεμήσει την τρομοκρατία και να συντονίσει την αστυνομική συνεργασία στην Κοινότητα για το πρόβλημα αυτό. Οι Υπουργοί Εσωτερικών εξέταζαν θέματα δημόσιας τάξης και τρομοκρατίας και υπό την αιγίδα αυτής της ομάδας συστάθηκαν διάφορες ομάδες και επιμέρους ομάδες εργασίας. Ωστόσο, τα κοινοτικά όργανα δεν συμμετείχαν στη διαδικασία αυτή, η οποία ακολουθούσε τους κανόνες της διακυβερνητικής συνεργασίας.

⁷ Καταλυτικό παράγοντα στην ανάπτυξη της διακυβερνητικής συνεργασίας έπαιξαν οι τρομοκρατικές επιθέσεις στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Μοχάχου το 1972 και οι τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ιταλία από τις Ερυθρές Ταξιαρχίες, ιταλική τρομοκρατική οργάνωση ιδρυθείσα το 1969.

⁸ Ο όρος Trevi αποδίδεται ως ακρωνύμιο των λέξεων «Terrorism, Radicalism et Violence» ή κατά μία άλλη άποψη, ως ακρωνύμιο των λέξεων «Terrorism, Radicalism, Extremism and International Violence». Ακόμη, αποδίδεται και στο γεγονός ότι αυτή η ομάδα εργασίας ιδρύθηκε κατά τη συνάντηση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών κοντά στη ομώνυμη φημισμένη βρύση της Ρώμης το 1975.

⁹ Βλ. BUNYAN T., (ed) Statewatching the new Europe, (1993), “Trevi, Europol and the European State”, p. 15-37, επίσης WOODWAR R. (1993), Establishing Europol, European Journal of Criminal Policy and Research, Vol. 1, No 4.

3.2 Από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη¹⁰ στη Συνθήκη του Μάαστριχ (1986 - 1992)

Με την υπογραφή της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης το 1986, δόθηκε νέα ώθηση στη συνεργασία αυτή της οποίας η διαφάνεια ήταν ανεπαρκής τόσο έναντι των πολιτών όσο και των κοινοτικών οργάνων. Το νέο άρθρο 8Α καθόρισε την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων ως ένα από τα τέσσερα βασικά συστατικά στοιχεία της ενιαίας αγοράς και ανάθεσε ρητά τον τομέα αυτό στην κοινοτική αρμοδιότητα. Οι νέες ομάδες εργασίας που συστάθηκαν μετά την υπογραφή της Ενιαίας Πράξης έλαβαν υπόψη τους την εξέλιξη αυτή και συμπεριέλαβαν εκπροσώπους της Επιτροπής. Επιπλέον, η ομάδα ad hoc "μετανάστευση" στην οποία μετέχουν από το 1986 οι αρμόδιοι Υπουργοί για τη Μετανάστευση, όπως και η CELAD (Ευρωπαϊκή Επιτροπή Καταπολέμησης των Ναρκωτικών) εγκατέστησαν τις γραμματείες τους στο πλαίσιο της Γραμματείας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δημιουργήθηκαν νέες ομάδες, όπως η GAM (Ομάδα Αμοιβαίας Συνδρομής) που έχει αναλάβει τα τελωνειακά ζητήματα. Εξάλλου, το Συμβούλιο Υπουργών Δικαιοσύνης των κρατών μελών συνεδρίαζε σε τακτά χρονικά διαστήματα και ήδη από την περίοδο αυτή εξέταζε τα ζητήματα της δικαστικής, ποινικής και αστικής συνεργασίας όπως και ορισμένα θέματα που αφορούσαν την ευρωπαϊκή πολιτική συνεργασία

Παρά τις συστάσεις για την κυκλοφορία των προσώπων που διατυπώθηκαν στο Λευκό Βιβλίο της Επιτροπής το 1985, τα θέματα δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων συνέχισαν να ρυθμίζονται ως επί το πλείστον στο πλαίσιο της διακυβερνητικής συνεργασίας. Έτσι, το 1988, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ρόδου ζήτησε από τη διακυβερνητική ομάδα των συντονιστών "ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων" να προτείνει μέτρα που θα επιτρέπουν να συνδυάζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και η ασφάλεια όταν καταργηθούν οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα. Η ομάδα αυτή πρότεινε το 1989 ένα πρόγραμμα εργασίας ("έγγραφο de Palma") που εκθίαζε μια πιο συντονισμένη προσέγγιση των διαφόρων

¹⁰ Η ΕΕΠ, που υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 17 Φεβρουαρίου 1986 από εννέα κράτη - μέλη και στις 28 Φεβρουαρίου 1986 από τη Δανία, την Ιταλία και την Ελλάδα, είναι η πρώτη μεγάλης σημασίας τροποποίηση της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ). Αρχισε να ισχύει την 1η Ιουλίου 1987.

θεμάτων της συνεργασίας στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Πράγματι, οι διάφορες ομάδες εργασίας που είχαν συγκροτηθεί κατά τη διάρκεια των ετών εργάζονταν χωριστά και προετοίμαζαν εκθέσεις για τους υπουργούς που συνεδρίαζαν σε διαφορετικές συνθέσεις. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια δεν μπορούσαν εξάλλου να ελέγχουν τις δράσεις που αναλαμβάνονταν στο πλαίσιο αυτό εξαιτίας του χαρακτήρα της εν λόγω συνεργασίας.

Τα χρησιμοποιούμενα μέσα αντιστοιχούσαν στην καθιερωμένη διακυβερνητική μέθοδο: σύναψη συμβάσεων αφενός και διατύπωση ψηφισμάτων, συμπερασμάτων και συστάσεων αφετέρου. Παραδοσιακά μέσα του διεθνούς δικαίου, οι πράξεις αυτές εκδίδονταν έξω από το πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μεταξύ αυτών, συμπεριλαμβάνεται η Σύμβαση του Δουβλίνου του 1990 για τον καθορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβλήθηκε σε ένα από τα κράτη μέλη της Κοινότητας, καθώς και τα ψηφίσματα του Λονδίνου που αφορούν επίσης το άσυλο.

Στη δεκαετία του '80, ορισμένα κράτη μέλη θέσπισαν πιο περιοριστικές πράξεις: συμφωνία του Σένγκεν το 1985, σύμβαση εκτέλεσης της συμφωνίας Σένγκεν το 1990, οι οποίες καθιέρωσαν νέες επιχειρησιακές διαρθρώσεις προκειμένου να εξασφαλιστεί, μεταξύ άλλων, η συνεργασία ανάμεσα στις αστυνομίες όπως και στα τελωνεία (σύστημα πληροφοριών του Σένγκεν - SIS). Στη συνέχεια, κρίθηκε αναγκαίο να ενσωματωθεί το συμπαγές σύστημα των ομάδων διαβούλευσης σε μια γενικότερη δομή: σκοπός ήταν αφενός να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα των δράσεων που αναλάμβαναν τα κράτη μέλη στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων και, αφετέρου, να συντονιστούν οι εργασίες όλων αυτών των οργανισμών και να αποφευχθεί η αλληλεπικάλυψη.

3.3 Η Συνεργασία στους τομείς της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων στη Συνθήκη του Μάαστριχ¹¹

Η πρώτη ομάδα διατάξεων της ΣΕΕ, που αφορά τους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, περιέχεται στο σημείο 23 του άρθρου Ζ του Τίτλου ΙΙ ΣΕΕ (με τον τίτλο αυτόν τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε η ΣΕΟΚ εν όψει της ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας), το οποίο προσέθεσε στη ΣΕΟΚ το άρθρο 100 Γ.

Κατά το άρθρο Κ.1 ΣΕΕ αντικείμενο της διακυβερνητικής συνεργασίας είναι, μεταξύ άλλων, η θέσπιση των προϋποθέσεων εισόδου και κυκλοφορίας των υπηκόων τρίτων χωρών στο έδαφος των κρατών μελών, δυνάμει του άρθρου 100 Γ ΣΕΟΚ, η ρύθμιση ορισμένων κρίσιμων ζητημάτων στον τομέα αυτόν αποσπάται από την αρμοδιότητα της διακυβερνητικής συνεργασίας και εντάσσεται στις διαδικασίες της ολοκληρωμένης κοινοτικής δράσης και, κατ' επέκταση, στην αρμοδιότητα της Κοινότητας. Κατά το άρθρο 100 Γ § 1, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθορίζει τις τρίτες χώρες των οποίων οι υπήκοοι πρέπει να διαθέτουν θεώρηση για να διέρχονται τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών. Επίσης, σύμφωνα με την § 3 του ίδιου άρθρου, καθιερώθηκε μία κατ' εξαίρεση διαδικασία λήψης απόφασης από το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία, όταν, σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης σε τρίτη χώρα, η οποία δημιουργεί απειλή αιφνίδιας εισροής υπηκόων της χώρας αυτής στην Κοινότητα, το Συμβούλιο κληθεί να θεσπίσει υποχρεωτική θεώρηση για τους υπηκόους της οικείας χώρας, για περίοδο που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες¹².

Σε ό,τι αφορά τις διατάξεις του Τίτλου VI ΣΕΕ που αφορούν τη συνεργασία των κρατών μελών στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, οι επί μέρους τομείς που, κατά το άρθρο Κ.1 ΣΕΕ, καλύπτονται από τη διακυβερνητική

¹¹ Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), η οποία υπεγράφη στο Maastricht της Ολλανδίας στις 7 Φεβρουαρίου 1992, ετέθη σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993.

¹² Τέλος, κατά την § 3 του άρθρου 100 Γ ΣΕΟΚ, από την 1.1.1996, το Συμβούλιο θα λαμβάνει με ειδική πλειοψηφία τις αποφάσεις που αναφέρονται στην § 1 του ίδιου άρθρου, ενώ πριν από την ημερομηνία αυτή το Συμβούλιο, με τον ίδιο τρόπο λήψης αποφάσεων -και μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο-, θα θεσπίζει τα μέτρα που αφορούν την καθιέρωση ομοιόμορφης άδειας εισόδου των υπηκόων τρίτων κρατών από τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών.

συνεργασία, ταυτοποιούνται από την ίδια διάταξη ως “θέματα κοινού ενδιαφέροντος” για τα κράτη μέλη. Στο πλαίσιο αυτό, υπό τους όρους του άρθρου K.3, το Συμβούλιο περιβάλλεται με μία νέα - σε σχέση με την κλασική λειτουργία του ως κοινοτικού οργάνου - λειτουργία: θα αποτελεί το forum, στους κόλπους του οποίου τα κράτη μέλη θα αλληλοενημερώνονται και θα συνεννοούνται (άρθρο K.3 § 1), με στόχο, το Συμβούλιο, όχι να εκδίδει νομικά δεσμευτικές πράξεις, αλλά να καθορίζει κοινές θέσεις¹³ ή να θεσπίζει κοινές δράσεις¹⁴ στους τομείς που αναφέρονται στο άρθρο K.1 (άρθρο K.3 § 2 (α) και (β)). Σχετικά με τους τομείς που συνέχονται με τη νομική αντιμετώπιση των πολιτών τρίτων κρατών, κάθε κράτος μέλος ή η Επιτροπή μπορούν να αναλάβουν την πρωτοβουλία για τις δραστηριότητες αυτές που θα αναπτύσσονται στο πλαίσιο του Συμβουλίου, ενώ σχετικά με τα ζητήματα δικαστικής συνδρομής σε ποινικές υποθέσεις, την τελωνειακή συνεργασία και την αστυνομική συνεργασία, την πρωτοβουλία αυτή μπορούν να αναλάβουν μόνο κάποιο ή κάποια από τα κράτη μέλη (άρθρο K.3 § 2 εδ. α' και β').

Από την άλλη μεριά, ουδεμία σύνδεση καθιερώνεται από τη ΣΕΕ μεταξύ αυτών των κοινών θέσεων ή δράσεων που θα θεσπίζονται από το Συμβούλιο, και της αποστολής αυτού που καθορίζεται από το άρθρο K.3 § 2 (γ) εδ. α'. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 220 ΣΕΟΚ, το Συμβούλιο

¹³ Η κοινή θέση θεσπίστηκε από τη συνθήκη του Μάαστριχτ στα πλαίσια της συνεργασίας σε θέματα δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων. Η συνθήκη του Άμστερνταμ διατηρεί το μέσο αυτό στον νέο τίτλο VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις).

Η κοινή θέση είναι ένα νομικό μέσο χάρη στο οποίο το Συμβούλιο προσδιορίζει την προσέγγιση της Ένωσης σε ένα συγκεκριμένο θέμα. Τα κράτη μέλη υποχρεώνονται λοιπόν να συμμορφωθούν στην εσωτερική έννομη τάξη τους και στην εξωτερική τους πολιτική, με τις ομόφωνες αποφάσεις που λαμβάνονται στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου.

¹⁴ Η κοινή δράση η οποία αποτελούσε νομικό μέσο του πρώην τίτλου VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση χρησιμοποιήθηκε από το 1993 έως το 1999. Ο όρος αυτός υποδήλωνε μια συντονισμένη δράση των κρατών μελών, που διεξαγόταν εξ ονόματος ή στο πλαίσιο της Ένωσης, εφόσον οι στόχοι της Ένωσης μπορούσαν να εξυπηρετηθούν καλύτερα από μια κοινή δράση παρά από τη μεμονωμένη δράση των κρατών μελών, εξαιτίας των διαστάσεων ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης. Η κοινή δράση καταργήθηκε από τη συνθήκη του Άμστερνταμ και αντικαταστάθηκε από «αποφάσεις» και «αποφάσεις-πλαίσια».

μπορεί να καταρτίζει συμβάσεις στους τομείς που αναφέρονται στο άρθρο Κ.1 και να συνιστά στα κράτη μέλη την αποδοχή τους, σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς κανόνες. Από τη διάταξη αυτή απορρέει η υπαγωγή των εν λόγω συμβάσεων στο διεθνές δίκαιο και στις κλασικές διαδικασίες της θέσης τους σε διεθνή ισχύ μετά από την υπογραφή και την επικύρωση τους από τα συμβαλλόμενα μέρη. Όμως, η παράλληλη ιδιότητα αυτών των συμβάσεων ως κοινοτικών συμβάσεων (παραπομπή στο άρθρο 220 ΣΕΟΚ), δεν διευκρινίζεται πλήρως από τη σχετική διάταξη της ΣΕΕ. Λαμβάνοντας υπ' όψιν την πρακτική που ακολουθείται από τα κράτη μέλη με σκοπό την κοινοτικοποίηση των συμβάσεων τις οποίες συνάπτουν υπό τους όρους του άρθρου 220 ΣΕΟΚ θα ανέμενε κανείς από τη ΣΕΕ να διευκρινίζει ότι η πρωτοβουλία για την επεξεργασία των εν λόγω συμβάσεων θα αναλαμβάνεται από την Επιτροπή και το Συμβούλιο κατόπιν κοινής συμφωνίας τους, ότι η διαπραγμάτευση γι' αυτές θα διεξάγεται από κυβερνητικούς εμπειρογνώμονες και με τη συμμετοχή της Επιτροπής ότι τα σχέδια αυτών των συμβάσεων θα κοινοποιούνται στο Συμβούλιο και την Επιτροπή, η οποία θα εκφέρει δημόσια τη γνώμη της - και ενδεχομένως τις αντιρρήσεις της. Ακόμη, παρά το ότι κατά το άρθρο Κ.3 § 2 (γ) εδ. 6' ορίζει ότι στο πλαίσιο του Συμβουλίου εγκρίνονται τα ενδεχόμενα μέτρα εφαρμογής των συμβάσεων αυτών με την πλειοψηφία δύο τρίτων των συμβαλλομένων μερών τους, το Συμβούλιο ενδέχεται να στερηθεί αυτής της λειτουργίας του forum κατά την εφαρμογή των συμβάσεων: σύμφωνα με διευκρίνιση που εισάγεται από την ίδια διάταξη, η εν λόγω λειτουργία του Συμβουλίου θα ασκείται ενόσω οι συμβάσεις δεν προβλέπουν τη συγκρότηση δικών τους οργάνων διεθνούς εφαρμογής των διατάξεων τους.

Σε κάθε περίπτωση, το Συμβούλιο και η Επιτροπή δεν θα είναι τα όργανα τα οποία, βάσει των προνομίων που διαθέτουν ως κοινοτικά όργανα, θα λαμβάνουν τα μέτρα εφαρμογής των διακρατικών συμβάσεων οι οποίες θα συνομολογούνται στους τομείς του άρθρου Κ.1 ΣΕΕ. Δεν συμβαίνει, όμως, εντελώς το ίδιο και με ένα άλλο κοινοτικό όργανο, το Δικαστήριο, δεδομένου ότι κατά το άρθρο Κ.3 § 2 (γ) εδ. γ' οι συμβάσεις αυτές μπορούν να προβλέπουν ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερμηνεύει τις διατάξεις τους και να αποφασίζει για οποιαδήποτε διαφορά σχετικά με την εφαρμογή τους, σύμφωνα με τις λεπτομερείς διατάξεις που καθορίζονται ενδεχομένως στις εν λόγω συμβάσεις.

Από τις υπόλοιπες διατάξεις του Τίτλου VI ΣΕΕ, το άρθρο Κ.4 αφορά την ίδρυση Συντονιστικής Επιτροπής, αποτελούμενης από ανώτατους υπαλλήλους των κρατών

μελών και επιφορτισμένης με συμβουλευτικές αρμοδιότητες· το άρθρο Κ. 5 κατά το οποίο τα κράτη μέλη εκφράζουν τις κοινές θέσεις που καθορίζονται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος τίτλου, στα πλαίσια των διεθνών οργανώσεων και των διεθνών διασκέψεων στις οποίες συμμετέχουν, που εντάχθηκε στη ΣΕΕ λόγω της κατάργησης, από την ίδια συνθήκη, του άρθρου 116 ΣΕΟΚ (σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη ήταν υποχρεωμένα να ενεργούν από κοινού στους διεθνείς οργανισμούς επί όλων των ζητημάτων που έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την κοινή αγορά)· το άρθρο Κ.6, κατά το οποίο η εκάστοτε προεδρία της Κοινότητας και η Επιτροπή ενημερώνουν τακτικά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τις εργασίες που εκτελούνται στους τομείς που εμπίπτουν στον παρόντα τίτλο· το άρθρο Κ.8, σύμφωνα με το οποίο οι διοικητικές δαπάνες, τις οποίες συνεπάγονται για τα όργανα οι διατάξεις του Τίτλου VI ΣΕΕ, θα βαρύνουν τον προϋπολογισμό της Κοινότητας.

Πέραν όλων αυτών των διατάξεων που αφορούν τη διακυβερνητική συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, αξίζει να επισημανθεί ότι οι διατάξεις αυτές δεν οροθετούν την κοινοτική αρμοδιότητα σε σχέση με την αρμοδιότητα των κρατών μελών - άρα και σε σχέση με τη διακυβερνητική συνεργασία - με μεγαλύτερη σαφήνεια σε σχέση με την οροθέτηση μεταξύ αυτών των αρμοδιοτήτων δυνάμει της ΕΕΠ και των συνημμένων σε αυτή δηλώσεων των κρατών μελών. Έτσι, υπό τους όρους του άρθρου Κ.9 ΣΕΕ, προβλέπεται η δυνατότητα να κοινοτικοποιηθεί η διαδικασία λήψης αποφάσεων για ορισμένους από τους τομείς που εμπίπτουν στη διακυβερνητική συνεργασία (τα ζητήματα που αφορούν τη μεταχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών, την καταπολέμηση της τοξικομανίας και της απάτης διεθνούς κλίμακας και τη δικαστική συνδρομή σε αστικές υποθέσεις): κατά τη διάταξη αυτή, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ομοφωνία κατόπιν πρωτοβουλίας της Επιτροπής ή κράτους μέλους, μπορεί να αποφασίσει ότι το άρθρο 100 Γ ΣΕΟΚ εφαρμόζεται στους τομείς αυτούς και να καθορίζει ταυτοχρόνως τις σχετικές προϋποθέσεις ψηφοφορίας, προσθέτοντας όμως ότι το Συμβούλιο θα συνιστά στα κράτη μέλη να αποδεχθούν αυτή την απόφαση σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς κανόνες. Ειδικά δε για την κοινή δράση των κρατών μελών στο ζήτημα της εναρμόνισης των πολιτικών τους για το άσυλο, προβλέπεται συγκεκριμένη ημερομηνία, κατά την οποία θα μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο κοινοτικοποίησης της διαδικασίας λήψης αποφάσεων στον τομέα αυτόν: σύμφωνα με την § 2 της Δήλωσης σχετικά με το άσυλο που είναι προσαρτημένη στη ΣΕΕ, το Συμβούλιο, με

βάση σχετική έκθεση θα εξετάσει το ζήτημα της ενδεχόμενης εφαρμογής του άρθρου Κ.9 στα θέματα αυτά.

3.4. Η Αστυνομική και η Δικαστική Συνεργασία με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ¹⁵ και τη Συνθήκη της Νίκαιας¹⁶

Η συνθήκη του Άμστερνταμ άλλαξε τη συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων με τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης με ευρύτερες και σαφέστερες επιδιώξεις, αποτελεσματικότερες και δημοκρατικότερες μεθόδους, καθιστώντας τον ρόλο των κοινοτικών οργάνων πιο ισόρροπο.

Ο Τίτλος IV συγκέντρωνε τους ακόλουθους τομείς:

- ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων
- έλεγχος των εξωτερικών συνόρων
- άσυλο, μετανάστευση και προστασία των δικαιωμάτων των υπηκόων τρίτων χωρών
- δικαστική συνεργασία σε αστικά θέματα

Οι τομείς αυτοί έχουν χαρακτηριστεί ως θέματα κοινού ενδιαφέροντος και, προηγουμένως, διέπονταν από τους κανόνες του τίτλου VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (καλούμενος επίσης τρίτος πυλώνας).

¹⁵ Η συνθήκη του Άμστερνταμ είναι το αποτέλεσμα της Διακυβερνητικής Διάσκεψης που ξεκίνησε στις 29 Μαρτίου 1996 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τορίνο. Εγκρίθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Άμστερνταμ (16 και 17 Ιουνίου 1997) και στη συνέχεια υπεγράφη στις 2 Οκτωβρίου 1997 από τους υπουργούς Εξωτερικών των 15 κρατών μελών. Τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 1999 (την πρώτη ημέρα του δεύτερου μήνα που έπεται της κύρωσής της από το τελευταίο κράτος μέλος) μετά την κύρωσή της από όλα τα κράτη μέλη σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες.

¹⁶ Η συνθήκη της Νίκαιας, που εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2000 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας και υπεγράφη στις 26 Φεβρουαρίου 2001, τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2003. Αποτελεί καρπό της Διακυβερνητικής Διάσκεψης (ΔΚΔ) που είχε αρχίσει τον Φεβρουάριο του 2000 με αντικείμενο την προσαρμογή του τρόπου λειτουργίας των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων πριν από την προσχώρηση νέων κρατών μελών.

Με τη συνθήκη του Άμστερνταμ οι τομείς αυτοί μεταφέρθηκαν στο πλαίσιο της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας όπου ο ρόλος των οργάνων είναι πολύ διαφορετικός από εκείνον που προβλεπόταν στον τίτλο VI.

Το πλαίσιο της αστυνομικής συνεργασίας διαμορφώθηκε κυρίως και πρωτίστως με τη συνθήκη του Άμστερνταμ, για να υποστεί ελάχιστες τροποποιήσεις με τη συνθήκη της Νίκαιας^{17, 18, 19}.

Ο τίτλος VI "διατάξεις για την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις" αποσκοπεί στην πρόληψη και την καταπολέμηση των ακόλουθων φαινομένων:

- του ρατσισμού και της ξеноφοβίας,
- της τρομοκρατίας,
- της εμπορίας ανθρώπων και των εγκλημάτων κατά παιδιών,

¹⁷ Βλ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ Δονάτου, Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή 2008, σελ.59.

¹⁸ Η συνθήκη της Νίκαιας προετοίμασε απλώς το έδαφος για την απαραίτητη θεσμική μεταρρύθμιση ενόψει της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τις χώρες της Ανατολικής και Νότιας Ευρώπης. Ορισμένες από τις διατάξεις της προσαρμόστηκαν με τη συνθήκη προσχώρησης των δέκα νέων κρατών μελών, η οποία υπεγράφη τον Απρίλιο του 2003 στην Αθήνα, και τη συνθήκη του Λουξεμβούργου για την προσχώρηση της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας, η οποία υπεγράφη τον Απρίλιο του 2005. Από την 1η Ιανουαρίου 2007, ημερομηνία κατά την οποία πραγματοποιήθηκε η τελευταία διεύρυνση, θεμέλιοι λίθοι της Ένωσης είναι οι συνθήκες ΕΕ και ΕΚ, όπως τροποποιήθηκαν τελευταία με τις συνθήκες της Νίκαιας, των Αθηνών και του Λουξεμβούργου.

Οι κυριότερες αλλαγές που επέφερε η συνθήκη της Νίκαιας αφορούν τον περιορισμό του μεγέθους και τη σύνθεση της Επιτροπής, την επέκταση της ειδικής πλειοψηφίας, τη στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο Υπουργών και την απλούστευση του μηχανισμού της ενισχυμένης συνεργασίας. Η «Δήλωση για το μέλλον της Ένωσης» που προσαρτήθηκε στην εν λόγω συνθήκη καθορίζει τα επόμενα βήματα προς την εμβάθυνση των θεσμικών μεταρρυθμίσεων, έτσι ώστε η συνθήκη της Νίκαιας να αποτελεί απλώς ένα στάδιο αυτής της πορείας.

¹⁹ Για παράδειγμα ως συνεισφορά της Συνθήκης της Νίκαιας θα μπορούσε να αναφερθεί λ.χ. το γεγονός ότι επεκτείνει τη διαδικασία συναπόφασης (άρθρο 67 § 5): α) σε ορισμένα μέτρα σχετικά με το άσυλο και τους πρόσφυγες όρισε ότι το Συμβούλιο έχει υιοθετήσει ήδη τη νομοθεσία καθορίζοντας τους κοινούς κανόνες και τις βασικές αρχές που κυβερνούν αυτά τα ζητήματα και β) στη δικαστική συνεργασία σε αστικά θέματα με εξαίρεση τις πτυχές σχετικά με το οικογενειακό νόμο.

- της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών,
- της παράνομης διακίνησης όπλων,
- της δωροδοκίας και της απάτης.

Οι στόχοι αυτοί θα επιτευχθούν χάρη:

- ◆ στη στενότερη συνεργασία μεταξύ αστυνομικών δυνάμεων, τελωνειακών και άλλων αρμοδίων αρχών στα κράτη μέλη, τόσο απευθείας όσο και μέσω της ευρωπαϊκής αστυνομικής υπηρεσίας (Ευρωπόλ)
- ◆ στη στενότερη συνεργασία μεταξύ δικαστικών και άλλων αρμοδίων αρχών των κρατών μελών, τόσο απευθείας όσο και μέσω της Ευρωπόλ
- ◆ στην προσέγγιση, όπου είναι αναγκαίο, των κανόνων του ποινικού δικαίου των κρατών μελών.

Σημειώνεται ότι οι στόχοι του τίτλου VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση αποσαφηνίστηκαν. Τα κράτη - μέλη έχουν πλέον επίγνωση του γεγονότος ότι το φαινόμενο της εγκληματικότητας υπερβαίνει τα εθνικά τους σύνορα. Τα διεθνή δίκτυα που έχουν δημιουργηθεί μπορούν να καταπολεμηθούν αποτελεσματικά μόνο με τη στενότερη συνεργασία μεταξύ των κρατών.

Ο γενικός θεσμικός μηχανισμός

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης παραμένει στο επίκεντρο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων του τίτλου VI. Για την επίτευξη των προαναφερόμενων στόχων, το Συμβούλιο μπορεί να χρησιμοποιεί τα ακόλουθα μέσα:

- να υιοθετεί κοινές θέσεις, προσδιορίζοντας την προσέγγιση της Ένωσης ως προς το συγκεκριμένο θέμα

- να εκδίδει αποφάσεις²⁰ - πλαίσιο με σκοπό την προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών. Όπως και οι οδηγίες (μέσο που χρησιμοποιείται στο πλαίσιο του κοινοτικού πυλώνα), οι αποφάσεις-πλαίσιο δεσμεύουν τα κράτη μέλη ως προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα αλλά αφήνουν στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών την επιλογή του τύπου και των μέσων
- να εκδίδει αποφάσεις για οποιοδήποτε άλλο σκοπό από την προσέγγιση των κανονιστικών και νομοθετικών διατάξεων των κρατών μελών. Οι αποφάσεις αυτές είναι δεσμευτικές και τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή αυτών των αποφάσεων στο επίπεδο της Ένωσης θεσπίζονται από το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία,

²⁰ Τα νέα αυτά μέσα του τίτλου VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις) αντικαθιστούν την κοινή δράση από την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ. Τα μέσα αυτά ως πιο δεσμευτικά και καθοδηγητικά, θα πρέπει να αποδειχθούν πιο αποτελεσματικά στο πλαίσιο του αναδιοργανωμένου τρίτου πυλώνα.

Η απόφαση - πλαίσιο χρησιμοποιείται για την προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών. Προτείνεται έπειτα από πρωτοβουλία της Επιτροπής ή κράτους μέλους και πρέπει να εγκριθεί ομόφωνα. Δεσμεύει τα κράτη μέλη ως προς το αποτέλεσμα που πρέπει να επιτευχθεί και αφήνει τις εθνικές αρχές να αποφασίσουν τον τρόπο και τα μέσα με τα οποία θα το πράξουν.

Η απόφαση αφορά κάθε άλλο στόχο πλην της προσέγγισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών. Έχει δεσμευτικό χαρακτήρα και τα απαραίτητα μέτρα για την εφαρμογή της απόφασης στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εγκρίνονται από το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία.

- να καταρτίζει συμβάσεις²¹, τις οποίες εγκρίνουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες. Εκτός αν ορίζεται διαφορετικά, οι συμβάσεις αυτές, αφού υιοθετηθούν τουλάχιστον από τα μισά κράτη μέλη, αρχίζουν να ισχύουν στα εν λόγω κράτη μέλη.

Η Συντονιστική επιτροπή αποτελούμενη από ανώτατους υπαλλήλους, διατυπώνει γνώμες προς το Συμβούλιο και συμβάλλει στην προετοιμασία των εργασιών του.

Η Επιτροπή συμπράττει πλήρως στις εργασίες σχετικά με τους τομείς που αποτελούν το αντικείμενο του τίτλου VI και η δυνατότητα πρωτοβουλίας της διευρύνεται σε όλους τους τομείς.

Τα κράτη μέλη

Η νέα συνθήκη σέβεται την άσκηση των ευθυνών που φέρουν τα κράτη μέλη για την τήρηση της δημόσιας τάξης και τη διαφύλαξη της εσωτερικής ασφάλειας.

Τα κράτη μέλη είναι οι αποκλειστικοί συντελεστές της συνεργασίας στους τομείς του τίτλου VI. Για το συντονισμό των δράσεών τους, αναπτύσσουν την αμοιβαία ενημέρωση και διαβούλευση και καθιερώνουν στενή συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών των διοικήσεών τους.

²¹ Η σύμβαση αποτελεί μέσο του τρίτου πυλώνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορά τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις. Θεσπίστηκε με τη συνθήκη του Μάαστριχτ μαζί με την κοινή δράση και την κοινή θέση.

Για παράδειγμα, η Europol συγκροτήθηκε βάσει σύμβασης που εκδόθηκε το 1995. Αυτό το είδος νομικού μέσου διατηρήθηκε στη συνθήκη του Άμστερνταμ. Πρόκειται, παράλληλα με την απόφαση και την απόφαση-πλαίσιο, για πράξη της «ονοματολογίας» που προβλέπεται στο άρθρο 34 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Από την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ (Μάιος 1999), το μέσο αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για την αστυνομική και τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις.

Μια σύμβαση εγκρίνεται από το Συμβούλιο με την ομόφωνη γνώμη των μελών του και αφού ζητηθεί η γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Τίθεται σε ισχύ αφού επικυρωθεί από τα μισά τουλάχιστον κράτη μέλη.

Τα κράτη μέλη υποστηρίζουν τις κοινές θέσεις που υιοθετούνται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του εν λόγω τίτλου στα πλαίσια των διεθνών οργανισμών και διεθνών διασκέψεων στις οποίες συμμετέχουν.

Τα κράτη μέλη θα μπορούν να καθιερώσουν ενισχυμένη συνεργασία στο πλαίσιο των οργάνων, των διαδικασιών και των μηχανισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον η προτεινόμενη συνεργασία σέβεται τις αρμοδιότητες και τους στόχους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και συμβάλλει στο να αναπτυχθεί ταχύτερα ο χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (όπως το έπραξε στο παρελθόν το σύστημα Σένγκεν). Το Συμβούλιο εγκρίνει τη συνεργασία αυτή με ειδική πλειοψηφία. Εάν η στενότερη αυτή συνεργασία δημιουργεί σοβαρά προβλήματα εθνικής πολιτικής σε ένα κράτος μέλος, το Συμβούλιο μπορεί να ζητήσει την υποβολή του ζητήματος αυτού στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Το Συμβούλιο ζητεί τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προτού θεσπίσει οποιαδήποτε απόφαση-πλαίσιο, απόφαση ή πριν καταρτίσει μια σύμβαση.

Η προεδρία και η Επιτροπή ενημερώνουν τακτικά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τις εργασίες που διεξάγονται στους τομείς που εμπίπτουν στον τίτλο VI.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να απευθύνει στο Συμβούλιο ερωτήσεις ή συστάσεις. Πραγματοποιεί ετησίως συζήτηση για την πρόοδο που σημειώθηκε στους τομείς της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις.

Το Δικαστήριο

Η νέα συνθήκη αναγνωρίζει την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να αποφαινεται σχετικά με το κύρος και την ερμηνεία των αποφάσεων-πλαίσιο και των αποφάσεων, την ερμηνεία των συμβάσεων καθώς και το κύρος και την ερμηνεία των μέτρων εφαρμογής τους.

Όσον αφορά τις προδικαστικές αποφάσεις, τα κράτη μέλη αποδέχονται, εφόσον το δηλώσουν, την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου και δηλώνουν το εθνικό δικαιοδοτικό όργανο για προσφυγή στο Δικαστήριο. Στη συνέχεια, ανάλογα με την επιλογή του κράτους μέλους, είτε μόνο το ανώτατο δικαστήριο κράτους μέλους είτε οποιοδήποτε δικαστήριο του κράτους αυτού θα μπορεί να ζητήσει από το Δικαστήριο να αποφανθεί για ζήτημα που αφορά το κύρος ή την ερμηνεία πράξεως που αναφέρεται ανωτέρω, εάν το δικαστήριο αυτό κρίνει ότι η απόφαση επί του ζητήματος είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του απόφασης.

Τα κράτη μέλη που έχουν υπογράψει τις συμφωνίες Σένγκεν (όλα τα κράτη μέλη εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας) συνεργάζονται στο εξής όσον αφορά την κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα εντός του θεσμικού και νομικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Συμβούλιο υποκαθιστά την εκτελεστική επιτροπή που είχε συσταθεί από τις συμφωνίες του Σένγκεν.

Η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο μπορούν να συμμετάσχουν σε μερικές ή όλες τις διατάξεις του κεκτημένου του Σένγκεν αφού το Συμβούλιο αποφασίσει για το αίτημα αυτό με ομοφωνία των δεκατριών συμβαλλομένων μερών και του αντιπροσώπου της κυβερνήσεως του ενδιαφερομένου κράτους.

Η Ισλανδία και η Νορβηγία συνδέονται με την εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν και με την περαιτέρω ανάπτυξή του.

Εκτιμώντας ότι όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σέβονται τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες, οποιαδήποτε αίτηση ασύλου υποβαλλόμενη από υπήκοο κράτους μέλους μπορεί να ληφθεί υπόψη μόνο στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- ✓ εάν το κράτος μέλος του οποίου ο αιτών είναι υπήκοος προβαίνει σε λήψη μέτρων που αποκλίνουν από τις υποχρεώσεις του βάσει της σύμβασης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών,
- ✓ εάν το Συμβούλιο διαπίστωσε σοβαρή παραβίαση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στο κράτος του οποίου ο αιτών είναι υπήκοος,
- ✓ εάν ένα κράτος μέλος το αποφασίσει μονομερώς (το Βέλγιο ανέλαβε να εξετάζει μεμονωμένα κάθε αίτηση ασύλου προκειμένου να σεβαστεί τις προηγούμενες

διεθνείς υποχρεώσεις του: σύμβαση της Γενεύης του 1951 και Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967).

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να θεσπίσει εντός πέντε ετών μετά τη θέση σε ισχύ της συνθήκης τα αναγκαία μέτρα για την επίτευξη των στόχων που ορίζει η συνθήκη του Άμστερνταμ.

Οποιοσδήποτε έλεγχος των προσώπων, είτε είναι πολίτες της Ένωσης είτε υπήκοοι τρίτων χωρών, πρέπει να καταργηθεί στα εσωτερικά σύνορα της Ένωσης.

Αντίθετα με τους άλλους τομείς που διέπονται από τον τίτλο IV, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να ελέγχει το κύρος και την εφαρμογή αυτών των μέτρων.

Οι προδιαγραφές και οι διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούν τα κράτη μέλη κατά τη διενέργεια ελέγχων προσώπων στα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθορίζονται από το Συμβούλιο.

Οι κοινοί κανόνες σχετικά με τις θεωρήσεις για διάρκεια παραμονής όχι άνω των τριών μηνών περιλαμβάνουν τα εξής στοιχεία:

- τον κατάλογο των τρίτων χωρών, οι υπήκοοι των οποίων υποχρεούνται να διαθέτουν θεώρηση προκειμένου να διέλθουν τα εξωτερικά σύνορα και των χωρών, οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή,
- τις διαδικασίες και τους όρους για τη χορήγηση θεωρήσεων από τα κράτη μέλη,
- τη θεώρηση ενιαίου τύπου (τα κράτη μέλη θα χορηγούν ενιαίο τύπο θεώρησης στους υπηκόους τρίτων χωρών),
- τους κανόνες για την ενιαία θεώρηση (η χορήγηση θεωρήσεων από τα κράτη μέλη βασίζεται σε κοινούς κανόνες).

Όπως προβλέπεται στη γενική διαδικασία λήψης αποφάσεων του τίτλου IV, τα μέτρα που αφορούν το δεύτερο και τέταρτο σημείο λαμβάνονται από το Συμβούλιο με ομοφωνία.

Κατά παρέκκλιση από τη γενική διαδικασία που εφαρμόζεται για τον τίτλο αυτό, τα μέτρα που αφορούν το πρώτο και τρίτο σημείο λαμβάνονται από το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία βάσει προτάσεως της Επιτροπής και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Θα καθοριστούν μέτρα που θα προσδιορίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες υπήκοοι τρίτων χωρών θα μπορούν να ταξιδεύουν ελεύθερα εντός του εδάφους των κρατών μελών για χρονική περίοδο που δεν υπερβαίνει τους τρεις μήνες.

Τα κράτη μέλη διατηρούν το δικαίωμα να συνομολογούν συμφωνίες με τρίτες χώρες, στο μέτρο που οι συμφωνίες αυτές σέβονται το κοινοτικό δίκαιο και άλλες σχετικές διεθνείς συμφωνίες.

Διεθνείς κανόνες για το άσυλο έχουν καθοριστεί στο πλαίσιο της σύμβασης της Γενεύης του 1951 και του Πρωτοκόλλου της Νέας Υόρκης του 1967 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων. Επιπλέον, διαβουλεύσεις θα πραγματοποιηθούν για τα ζητήματα που αφορούν την πολιτική ασύλου με την Ύψιστη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες και με άλλους ενδιαφερόμενους διεθνείς οργανισμούς. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο θεσπίζει μέτρα προκειμένου να καθορίσει:

- τα κριτήρια και τους μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που έχει υποβληθεί σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας,
- τις ελάχιστες προδιαγραφές για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη,
- τις ελάχιστες προδιαγραφές για την αναγνώριση υπηκόων τρίτων χωρών ως προσφύγων,
- τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν ή ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα.

Άλλα μέτρα σχετικά με τους πρόσφυγες και τους εκτοπισθέντες πρέπει να θεσπιστούν και στους ακόλουθους τομείς:

- ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντες από τρίτες χώρες, οι οποίοι δεν μπορούν να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους, και σε άλλα πρόσωπα που χρειάζονται διεθνή προστασία,
- επιδίωξη δίκαιης κατανομής των βαρών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής προσφύγων και εκτοπισθέντων (το πρόβλημα των προσφύγων της πρώην Γιουγκοσλαβίας

στη Γερμανία απέδειξε τη χρησιμότητα αυτού του μέτρου στην περίπτωση που θα επαναληφθεί μια τέτοια κατάσταση).

Εάν ένα ή περισσότερα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν έκτακτη κατάσταση, που χαρακτηρίζεται από αιφνίδια εισροή υπηκόων τρίτων χωρών, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία βάσει προτάσεως της Επιτροπής, θα μπορεί να θεσπίζει προσωρινά μέτρα η διάρκεια των οποίων δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες.

Στο πλαίσιο αυτό, θα ληφθούν μέτρα στους ακόλουθους τομείς:

- i. προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής και προδιαγραφές διαδικασιών κατά τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν θεωρήσεις και άδειες διαμονής μακράς διάρκειας, ιδίως εκείνων που αποσκοπούν στην επανένωση οικογενειών,
- ii. παράνομη μετανάστευση και παράνομη διαμονή, συμπεριλαμβανομένου του επαναπατρισμού παρανόμως διαμενόντων.

Τέλος, θα θεσπιστούν μέτρα που θα καθορίζουν τα δικαιώματα και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι υπήκοοι τρίτων χωρών, οι οποίοι διαμένουν νομίμως σε κράτος μέλος, θα μπορούν να διαμένουν σε άλλα κράτη μέλη.

Τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρήσουν ή να εισάγουν στην πολιτική τους για τη μετανάστευση εθνικές διατάξεις που συμβιβάζονται με τη συνθήκη του Άμστερνταμ και τις διεθνείς συμφωνίες.

Στο μέτρο που η δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις έχει διασυνοριακές επιπτώσεις, λαμβάνονται μέτρα στον τομέα αυτόν σύμφωνα με τη μέθοδο λειτουργίας του τίτλου IV της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Οι επιδιωκόμενοι στόχοι στον τομέα αυτό είναι οι ακόλουθοι:

1. να βελτιωθεί η κατανόηση των δικαστικών και εξωδίκων πράξεων ενός κράτους μέλους από τα άλλα κράτη μέλη να βελτιωθεί και να απλουστευθεί η συνεργασία κατά την αποδεικτική διαδικασία όπως και η αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων επί εξωδίκων υποθέσεων,
2. να προωθηθεί η συμβατότητα των κανόνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη όσον αφορά τη σύγκρουση νόμων και δικαιοδοσίας,

3. να εξαλειφθούν τα εμπόδια για την ομαλή διεξαγωγή πολιτικών δικών, εν ανάγκη προωθώντας τη συμβατότητα των κανόνων πολιτικής δικονομίας που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη.

Οι στόχοι που έχουν τεθεί προκειμένου να αναπτυχθεί η δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις περιλαμβάνουν τα εξής:

1. διευκόλυνση και επιτάχυνση της συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων υπουργείων και των δικαστικών αρχών ή αντίστοιχων αρμόδιων αρχών των κρατών μελών σε σχέση με τη διεξαγωγή δικών και την εκτέλεση αποφάσεων,
2. διευκόλυνση της έκδοσης μεταξύ των κρατών μελών,
3. διασφάλιση της συμβατότητας των κανόνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη, στο βαθμό που είναι αναγκαίο για να βελτιωθεί η εν λόγω συνεργασία,
4. πρόληψη των συγκρούσεων δικαιοδοσίας μεταξύ των κρατών μελών,
5. προοδευτική θέσπιση μέτρων για τον καθορισμό ελάχιστων κανόνων ως προς τα στοιχεία της αντικειμενικής υποστάσεως των ποινικών υποθέσεων και τις ποινές στους τομείς της οργανωμένης εγκληματικότητας, της τρομοκρατίας και της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών.

Οι στόχοι παραμένουν γενικοί και δεν καθορίζεται συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα. Πράγματι, τα προς εξέταση ζητήματα είναι πολύπλοκα και η επίτευξη των προαναφερόμενων στόχων αποτελεί το πρώτο σημαντικό βήμα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας.

Η αστυνομική συνεργασία αναπτύσσεται με κοινές δράσεις που θα αποφασίσει το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως και μέσω της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ).

Οι κοινές δράσεις στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας περιλαμβάνουν:

- την επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των αστυνομικών, τελωνειακών και άλλων ειδικών υπηρεσιών επιβολής του νόμου των κρατών μελών για την πρόληψη, την εξακρίβωση και τη διερεύνηση αξιόποινων πράξεων,
- τη συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών για τις ύποπτες οικονομικές συναλλαγές,

- τη συνεργασία και τις κοινές πρωτοβουλίες για την κατάρτιση, την ανταλλαγή αξιωματικών-συνδέσμων, την απόσπαση υπαλλήλων, τη χρησιμοποίηση εξοπλισμού και την εγκληματολογική έρευνα,
- την κοινή αξιολόγηση ιδιαίτερων τεχνικών έρευνας σε σχέση με την εξακρίβωση σοβαρών μορφών οργανωμένης εγκληματικότητας.

Το Συμβούλιο προωθεί επίσης τη συνεργασία μέσω της ευρωπαϊκής αστυνομικής υπηρεσίας και εντός πέντε ετών από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της νέας συνθήκης λαμβάνει μέτρα που θα επιτρέψουν στην Ευρώπη:

- να διευκολύνει, να υποστηρίζει και να συντονίζει τη διεξαγωγή ειδικών δράσεων έρευνας από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών,
- να ζητεί από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών να διενεργούν έρευνες και να αναπτύσσουν ειδικές εμπειρίες που θα μπορούν να τεθούν στη διάθεση των κρατών μελών ώστε να χρησιμοποιούνται κατά την έρευνα υποθέσεων οργανωμένης εγκληματικότητας,
- να ευνοεί την καθιέρωση στενής συνεργασίας μεταξύ εισαγγελικών/ανακριτικών υπαλλήλων ειδικών στην καταπολέμηση της οργανωμένης εγκληματικότητας.

Τέλος, το Συμβούλιο εγκαθιδρύει δίκτυο έρευνας, τεκμηρίωσης και στατιστικής σχετικά με τη διασυνοριακή εγκληματικότητα.

Οι δράσεις που αναλαμβάνονται στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας (συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων της Ευρώπης) υποβάλλονται σε κατάλληλο δικαιοδοτικό έλεγχο από τις αρμόδιες αρχές σύμφωνα με τους κανόνες που εφαρμόζονται σε κάθε κράτος μέλος.

Η κατάργηση των συνοριακών ελέγχων στο πλαίσιο του χώρου του Σένγκεν κατέστη δυνατή χάρη στην πρωτοβουλία της Γερμανίας, της Γαλλίας και των χωρών της Μπενελούξ το 1985. Στο πλαίσιο της συμφωνίας του Σένγκεν καθορίστηκαν το 1990 οι κοινοί κανόνες όσον αφορά τη θεώρηση, το δικαίωμα ασύλου, τον έλεγχο στα εξωτερικά σύνορα, τη συνεργασία μεταξύ αστυνομιών και τελωνείων με σκοπό να επιτραπεί η ελεύθερη κυκλοφορία των ατόμων στο πλαίσιο των συμβαλλομένων μερών χωρίς να διαταραχθεί η δημόσια τάξη. Ένα σύστημα πληροφόρησης συγκροτήθηκε για την ανταλλαγή των δεδομένων των σχετικών με την ταυτότητα

των προσώπων. Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας), καθώς και η Νορβηγία και η Ισλανδία προσχώρησαν στη διακυβερνητική αυτή πρωτοβουλία.

Τα κράτη μέλη που έχουν υπογράψει τις συμφωνίες του Σένγκεν εντάσσουν στο εξής τη "στενότερη συνεργασία" τους όσον αφορά την κατάργηση των εσωτερικών συνόρων εντός του νομικού και θεσμικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποκαθιστά την εκτελεστική επιτροπή που δημιουργήθηκε από τις συμφωνίες του Σένγκεν. Οι προαναφερόμενοι κοινοί κανόνες θα ενσωματωθούν είτε στον τίτλο IV της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, είτε στον τίτλο VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οποιαδήποτε νέα πρόταση όσον αφορά τη θεώρηση, το δικαίωμα ασύλου, τον έλεγχο στα εξωτερικά σύνορα, τη συνεργασία μεταξύ αστυνομιών και τελωνείων βασίζεται σε μια από αυτές τις νέες βάσεις.

Ο στόχος της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, που τέθηκε ήδη από το 1986 στην ενιαία ευρωπαϊκή πράξη, μπορεί να επιτευχθεί εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα ένα δημοκρατικό έλεγχο και παρέχοντας στους πολίτες δικαστικά μέσα όταν διακυβεύονται τα δικαιώματά τους (δικαστήριο ή/και εθνικά δικαστήρια ανάλογα με τους τομείς).

Η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο μπορούν να συμμετάσχουν σε μερικές ή όλες τις διατάξεις του κεκτημένου του Σένγκεν εφόσον το Συμβούλιο αποφασίσει για το αίτημα αυτό με ομοφωνία των δεκατριών συμβαλλομένων μερών και του αντιπροσώπου της κυβερνήσεως του ενδιαφερόμενου κράτους.

Η Ισλανδία και η Νορβηγία συνδέονται με την εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν και την περαιτέρω ανάπτυξή του.

Κεκτημένο του Σένγκεν

Ως "κεκτημένο του Σένγκεν"^{22, 23} νοούνται οι ακόλουθες πράξεις:

²² Ένα πρωτόκολλο προσαρτημένο στη συνθήκη του Αμστερνταμ επέτρεψε την ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων που επέφερε το Σένγκεν στην ΕΕ. Ο χώρος Σένγκεν, που αποτελεί ένα πρώτο συγκεκριμένο παράδειγμα ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ δεκατριών κρατών μελών, συναντά το

νομικό και θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ εντός του οποίου έχει κοινοβουλευτικό και δικαιοδοτικό έλεγχο. Ο στόχος της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, που εγγράφεται ήδη στην ενιαία ευρωπαϊκή πράξη του 1986, έχει επιτευχθεί και εγγυάται έναν δημοκρατικό κοινοβουλευτικό έλεγχο θέτοντας στη διάθεση των πολιτών δικαστικές προσφυγές όσον αφορά τα δικαιώματά τους (Δικαστήριο ή/και εθνική δικαιοδοσία ανάλογα με τους τομείς).

Για να επιτευχθεί αυτή η ενσωμάτωση έχουν ληφθεί διάφορες αποφάσεις από το Συμβούλιο της ΕΕ. Κατ' αρχάς, όπως προέβλεπε η συνθήκη του Άμστερνταμ, το Συμβούλιο αντικατέστησε την εκτελεστική επιτροπή που είχε δημιουργηθεί με τις συμφωνίες Σένγκεν. Την 1η Μαΐου 1999, το Συμβούλιο καθόρισε τους τρόπους ενσωμάτωσης της γραμματείας Σένγκεν στη γενική γραμματεία του Συμβουλίου, ιδίως εκείνους που αφορούν το απασχολούμενο από τη γραμματεία Σένγκεν προσωπικό [Επίσημη Εφημερίδα L 119 της 7.5.1999]. Στη συνέχεια, δημιουργήθηκαν νέες ομάδες εργασίας για να βοηθήσουν το Συμβούλιο στη διαχείριση των εργασιών.

Ένα από τα σημαντικότερα καθήκοντα του Συμβουλίου για την ενσωμάτωση του Σένγκεν ήταν να επιλέξει μεταξύ των διατάξεων και των μέτρων που έχουν ληφθεί από τα κράτη που υπέγραψαν τις διακυβερνητικές αυτές συμφωνίες, εκείνες που αποτελούν ένα πραγματικό κεκτημένο, δηλαδή σύνολο πράξεων που θα διατηρηθούν και θα επιτρέψουν τη συνέχιση της συνεργασίας που έχει αναληφθεί. Στις 20 Μαΐου του 1999 εκδόθηκε κατάλογος των στοιχείων που αποτελούν το κεκτημένο καθώς και ο ορισμός για το καθένα από αυτά της αντίστοιχης νομικής βάσης στις ευρωπαϊκές συνθήκες (συνθήκη ΕΚ ή συνθήκη για την ΕΕ) (Επίσημη Εφημερίδα L 176 της 10.7.1999 - διορθωτικό: Επίσημη Εφημερίδα L 9 της 13.1.2000). Το μεγαλύτερο μέρος των πράξεων αυτών έχουν δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα.

²³ Βάσει ενός πρωτοκόλλου που προσαρτάται στη συνθήκη του Άμστερνταμ, τα νέα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να εφαρμόσουν ολόκληρο το κεκτημένο του Σένγκεν. Συμμετέχουν ως εκ τούτου στη συνεργασία Σένγκεν, παρότι ο χώρος Σένγκεν εκτείνεται σήμερα μόνο σε εννέα απ' αυτά: στην Εσθονία, την Ουγγαρία, τη Λεττονία, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Σλοβενία, τη Σλοβακία και την Τσεχική Δημοκρατία. Τα Συμβούλιο εξέδωσε στις 7 Δεκεμβρίου 2007 απόφαση που επιτρέπει την άρση των ελέγχων στα σύνορα των κρατών αυτών. Κρίνει ότι για τις χώρες αυτές πληρούνται όλοι οι όροι ώστε να επιτραπεί η εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν. Κατά συνέπεια, η ουσιαστική άρση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα έλαβε χώρα στις 21 Δεκεμβρίου 2007 και αφορούσε τα χερσαία και τα θαλάσσια σύνορα. Για τα εναέρια σύνορα η ημερομηνία είναι 30 Μαρτίου 2008. Από την άλλη πλευρά η Κύπρος εξεδήλωσε τη βούληση να διατηρήσει τους ελέγχους στα σύνορά της.

Στη Ρουμανία και τη Βουλγαρία η άρση των ελέγχων θα πραγματοποιηθεί όταν θα πληρούνται όλοι οι όροι που επιτρέπουν την εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν. Η κατάρτιση αυτή, που αποφασίστηκε από το Συμβούλιο, θα αρχίσει να εφαρμόζεται στις χώρες αυτές όταν εισέλθει σε επιχειρησιακή φάση το SIS στις χώρες τους και όταν τα εν λόγω κράτη θα έχουν υποβληθεί σε αξιολόγηση όπου θα αποδεικνύεται ότι τηρούν τους απαιτούμενους όρους για την εφαρμογή των «αντισταθμιστικών» μέτρων τα οποία θα επιτρέπουν την άρση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Η

- Η συμφωνία που υπογράφηκε στο Σένγκεν στις 14 Ιουνίου 1985 μεταξύ των κρατών της Μπενελούξ, της Γερμανίας και της Γαλλίας σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά τους σύνορα.
- Η σύμβαση εφαρμογής τη συμφωνίας της 14ης Ιουνίου 1985, η οποία υπογράφηκε στις 19 Ιουνίου 1990 μεταξύ του Βελγίου, της Γερμανίας, της Γαλλίας, του Λουξεμβούργου και των Κάτω Χωρών, όπως και η τελική πράξη και οι προσαρτημένες κοινές δηλώσεις.
- Τα πρωτόκολλα και οι συμφωνίες προσχώρησης με την Ιταλία (υπογράφηκαν στις 27 Νοεμβρίου 1990), με την Ισπανία και την Πορτογαλία (υπογράφηκαν στις 25 Ιουνίου 1991), με την Ελλάδα (υπογράφηκαν στις 6 Νοεμβρίου 1992), με την Αυστρία (υπογράφηκαν στις 28 Απριλίου 1995) και με τη Δανία, τη Φινλανδία και τη Σουηδία (υπογράφηκαν στις 19 Δεκεμβρίου 1996), καθώς και οι προσαρτημένες τελικές πράξεις και δηλώσεις.
- Οι αποφάσεις και οι δηλώσεις που εκδόθηκαν από την εκτελεστική επιτροπή που συστάθηκε από τη σύμβαση εφαρμογής του 1990, καθώς και οι πράξεις που εκδόθηκαν για την εφαρμογή της σύμβασης από τα όργανα στα οποία η εκτελεστική επιτροπή απένειμε εξουσία λήψης αποφάσεων.

αξιολόγηση δεν αποτελεί καινοτομία· όλα τα κράτη μέλη που προσχώρησαν στο Σένγκεν έχουν υποβληθεί σ' αυτή.

4. Ο ΧΩΡΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ²⁴

Η δημιουργία ενός Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης και αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας επηρεάζει σημαντικά τους ισχύοντες κανόνες που διέπουν την ελευθερία, την ασφάλεια και τη δικαιοσύνη σε επίπεδο ΕΕ και διευκολύνει την ανάληψη από την Ένωση μιας πιο ολοκληρωμένης, νόμιμης, αποτελεσματικής, διαφανούς και δημοκρατικής δράσης στο συγκεκριμένο τομέα.

Μέχρι σήμερα, οι αποφάσεις για σημαντικά θέματα στον εν λόγω τομέα λαμβάνονταν με ομοφωνία από το Συμβούλιο, ενώ το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο είχαν περιορισμένο μόνο ρόλο.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας συμβάλει στην ενίσχυση της δημοκρατίας και της διαφάνειας, δεδομένου ότι προβλέπει τη θέσπιση μιας σειράς ενιαίων νομοθετικών πράξεων που ενισχύουν τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ως συννομοθέτη (διαδικασία συναπόφασης) και επεκτείνουν την ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία στο Συμβούλιο.

Η δράση της ΕΕ διευκολύνεται επίσης με την κατάργηση των ξεχωριστών τομέων πολιτικής - γνωστών ως πυλώνων - οι οποίοι αποτελούν βασικά στοιχεία της σημερινής θεσμικής δομής όσον αφορά την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις.

²⁴ Για να αρχίσει να ισχύει η Συνθήκη της Λισαβόνας, θα πρέπει να την κυρώσουν και τα 27 κράτη μέλη. Εναπόκειται στο κάθε κράτος μέλος να αποφασίσει ανάλογα με τους συνταγματικούς του κανόνες κατά πόσον η κύρωση θα γίνει με δημοψήφισμα ή με ψηφοφορία στο εθνικό κοινοβούλιο. Σύμφωνα με το άρθρο 6 της Συνθήκης της Λισαβόνας, "η παρούσα Συνθήκη αρχίζει να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2009, εφόσον έχουν κατατεθεί όλα τα έγγραφα κύρωσης ή, άλλως, την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την κατάθεση του εγγράφου κύρωσης του υπογράφοντος κράτους που προέβη τελευταίο στη διατύπωση αυτή." Αυτή τη στιγμή, 26 κράτη μέλη έχουν ήδη εγκρίνει τη Συνθήκη και 23 έχουν καταθέσει τα έγγραφα κύρωσης στη Ρώμη. Η Συνθήκη της Νίκαιας, που ισχύει από το 2003, θα εξακολουθεί να αποτελεί τη βάση για τις εργασίες της ΕΕ μέχρις ότου όλες οι χώρες της ΕΕ ολοκληρώσουν τη διαδικασία κύρωσης της Συνθήκης της Λισαβόνας.

Ωστόσο, εξακολουθεί να υπάρχει δυνατότητα ανάληψης νομοθετικών πρωτοβουλιών, με βάση πρωτοβουλίες των κρατών μελών (τουλάχιστον ενός τετάρτου των κρατών μελών), στον τομέα της επιχειρησιακής αστυνομικής συνεργασίας, ποινικής δικαιοσύνης και διοικητικής συνεργασίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνεχίζει να διαδραματίζει τον ρόλο της ως θεματοφύλακα των Συνθηκών και, από κοινού με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, θα διασφαλίζει την ορθή εφαρμογή των αποφάσεων.

Τα εθνικά κοινοβούλια αναλαμβάνουν επίσης έναν πιο ενεργό ρόλο όσον αφορά την εξέταση και διατύπωση γνώμης σε θέματα δικαιοσύνης, ελευθερίας και ασφάλειας.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας εγγυάται τις ελευθερίες και τα δικαιώματα που καθορίζονται στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και καθιστά νομικά δεσμευτικές τις διατάξεις του εν λόγω Χάρτη. Το Δικαστήριο θα έχει επίσης ενισχυμένες αρμοδιότητες όσον αφορά τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής του Χάρτη.

Όλα αυτά τα μέτρα συμβάλλουν στη δημιουργία μιας πιο ολοκληρωμένης, νόμιμης, αποτελεσματικής, διαφανούς και δημοκρατικής διαδικασίας λήψης αποφάσεων στον κοινό χώρο δικαιοσύνης, ελευθερίας και ασφάλειας, εξαλείφοντας τους παράγοντες που παρεμποδίζουν συνεχώς την έγκριση των προτάσεων εξαιτίας του κανόνα της ομοφωνίας.

Ειδικότερα, η καινοτομία με τη Συνθήκη της Λισαβόνας συνίσταται στη ρητή κατανομή των αρμοδιοτήτων της ΕΕ.²⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 4 της Συνθήκης η Ένωση έχει συντρέχουσα αρμοδιότητα στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης με τα κράτη μέλη όταν οι Συνθήκες της απονέμουν αρμοδιότητα μη εμπίπτουσα στους τομείς των άρθρων 3 (των αποκλειστικών αρμοδιοτήτων) και 6 (των υποστηρικτικών, συντονιστικών και συμπληρωματικών αρμοδιοτήτων).

Επίσης ο τίτλος “Θεωρήσεις, άσυλο, μετανάστευση και άλλες πολιτικές σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων” αντικαθίσταται και έχει ως τίτλο “Ο

²⁵ Βέβαια ρητή κατανομή αρμοδιοτήτων είχε προβλεφθεί και στη Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης (18 Ιουνίου 2004) στα άρθρα I-12 έως I-17.

Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης” δείχνοντας την σημασία και τη βαρύτητα που δίνει η ΕΕ στον τομέα αυτό.

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 67 της Συνθήκης η Ένωση δεν συγκροτεί μόνο Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, αλλά παράλληλα σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα όπως και τα διαφορετικά νομικά συστήματα και παραδόσεις των κρατών μελών.

Ακόμη σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο η ΕΕ εξασφαλίζει την απουσία ελέγχων των προσώπων στα εσωτερικά σύνορα και αναπτύσσει **κοινή πολιτική** στους τομείς του ασύλου, της μετανάστευσης και του ελέγχου των εξωτερικών συνόρων. Η ανωτέρω δράση δεν είναι αυτόνομη και ανεξάρτητη αλλά βασίζεται στην αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών και είναι δίκαιη έναντι των υπηκόων τρίτων χωρών. Προκειμένου να υλοποιήσει τους ανωτέρους στόχους και σκοπούς, οι ανιθαγενείς εξομοιώνονται με τους υπηκόους των τρίτων χωρών.

Η Ένωση καταβάλλει προσπάθεια για να εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο ασφάλειας με τη θέσπιση μέτρων πρόληψης και καταπολέμησης της εγκληματικότητας, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, μέτρων συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ αστυνομικών και δικαστικών αρχών και των λοιπών αρμοδίων αρχών. Πέραν τούτων η ΕΕ προβαίνει στην αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων σε ποινικές υποθέσεις και, εάν χρειάζεται, την προσέγγιση των ποινικών νομοθεσιών.

Η Ένωση διευκολύνει την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, ιδίως με την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών και εξώδικων αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις.

Οι στρατηγικοί προσανατολισμοί του νομοθετικού και επιχειρησιακού προγραμματισμού στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης καθορίζονται, σύμφωνα με το άρθρο 68 της Συνθήκης από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Τα εθνικά κοινοβούλια μεριμνούν, προκειμένου για τις νομοθετικές προτάσεις και πρωτοβουλίες που υποβάλλονται στο πλαίσιο της Δικαστικής Συνεργασίας σε Ποινικές Υποθέσεις και της Αστυνομικής Συνεργασίας, για την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας, τηρουμένου του Πρωτοκόλλου σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

Επιπλέον σύμφωνα με το άρθρο 70 της Συνθήκης το Συμβούλιο, με την επιφύλαξη των άρθρων 258, 259 και 260, μπορεί, μετά από πρόταση της Επιτροπής, να θεσπίζει μέτρα για τον καθορισμό των λεπτομερών διατάξεων βάσει των οποίων τα κράτη μέλη, σε συνεργασία με την Επιτροπή, προβαίνουν σε αντικειμενική και αμερόληπτη αξιολόγηση της εφαρμογής, από τις αρχές των κρατών μελών, των πολιτικών της Ένωσης που προβλέπονται στον παρόντα τίτλο, με στόχο, ιδίως, τη διευκόλυνση της πλήρους εφαρμογής της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καθώς και τα εθνικά κοινοβούλια τηρούνται ενήμερα για το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αυτής.

Προκειμένου σύμφωνα με το άρθρο 71 η Ένωση να διασφαλίσει την προώθηση και την ενίσχυση της επιχειρησιακής συνεργασίας σε θέματα εσωτερικής ασφάλειας συνιστάται μόνιμη επιτροπή εντός του Συμβουλίου. Η επιτροπή αυτή, με την επιφύλαξη του άρθρου 240, προάγει τον συντονισμό της δράσης των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών. Οι αντιπρόσωποι των σχετικών λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης μπορούν να συμμετέχουν στις εργασίες της. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καθώς και τα κοινοβούλια των κρατών μελών τηρούνται ενήμερα για τις εργασίες.

Κατά τη διατύπωση των άρθρων 72 και 73 της Συνθήκης ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης δεν θίγει την άσκηση των ευθυνών που εμπίπτουν στα κράτη μέλη για την τήρηση της δημόσιας τάξης και τη διαφύλαξη της εσωτερικής ασφάλειας. Παράλληλα τα κράτη - μέλη έχουν τη δυνατότητα να οργανώνουν μεταξύ τους και υπ' ευθύνη τους μορφές συνεργασίας και συντονισμού τις οποίες κρίνουν πρόσφορες μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών των διοικήσεών τους που είναι επιφορτισμένες με τη διασφάλιση της εθνικής ασφάλειας.

Το Συμβούλιο θεσπίζει μέτρα για να εξασφαλίζει τη διοικητική συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών των κρατών μελών στους τομείς που καλύπτονται από τον παρόντα τίτλο καθώς και μεταξύ των εν λόγω υπηρεσιών και της Επιτροπής. Αποφασίζει ύστερα από πρόταση της Επιτροπής, με την επιφύλαξη του άρθρου 76, και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (άρθρο 74).

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο μπορούν, κατά το άρθρο 75, αν αυτό απαιτείται προς επίτευξη των στόχων του άρθρου 67, ως προς την πρόληψη της τρομοκρατίας και των συναφών δραστηριοτήτων, καθώς και την καταπολέμησή τους, να αποφασίζουν μέσω κανονισμών σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία,

και να ορίζουν πλαίσιο διοικητικών μέτρων για τις κινήσεις κεφαλαίων και πληρωμών, όπως η δέσμευση κεφαλαίων, χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή οικονομικών πόρων που ανήκουν ή βρίσκονται στην κατοχή φυσικού ή νομικού προσώπου, ομάδας ή μη κρατικής οντότητας. Το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, θεσπίζει μέτρα για την υλοποίηση του πλαισίου που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο. Οι πράξεις του παρόντος άρθρου περιέχουν τις απαιτούμενες διατάξεις περί νομικών εγγυήσεων.

Τέλος, κατά το άρθρο 76 οι πράξεις οι οποίες προβλέπονται στο πλαίσιο της Δικαστικής Συνεργασίας σε Ποινικές Υποθέσεις και της Αστυνομικής Συνεργασίας, καθώς και τα μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 74, τα οποία διασφαλίζουν τη διοικητική συνεργασία στους τομείς που καλύπτονται από τα κεφάλαια αυτά, θεσπίζονται:

- α) μετά από πρόταση της Επιτροπής, ή
- β) μετά από πρωτοβουλία του ενός τετάρτου των κρατών μελών.

Όσον αφορά την αστυνομική συνεργασία αλλαγές έχουν επέλθει στον τρόπο λήψης αποφάσεων προβαίνοντας παράλληλα και σε αναδιάρθρωση.

Σύμφωνα με το άρθρο 87 της Συνθήκης η Ένωση αναπτύσσει αστυνομική συνεργασία στην οποία συμμετέχουν όλες οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των αστυνομικών και τελωνειακών αρχών και άλλων αρχών επιβολής του νόμου ειδικευμένων στον τομέα της πρόληψης ή της εξακρίβωσης αξιόποινων πράξεων ή της διερεύνησής τους. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία μπορούν να λαμβάνουν μέτρα που αφορούν:

- α) τη συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών,
- β) την παροχή υποστήριξης για την κατάρτιση προσωπικού, καθώς και τη συνεργασία όσον αφορά τις ανταλλαγές προσωπικού, τον εξοπλισμό και την εγκληματολογική έρευνα,
- γ) τις κοινές τεχνικές έρευνας όσον αφορά την εξακρίβωση σοβαρών μορφών οργανωμένου εγκλήματος.

Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία, μπορεί να θεσπίζει μέτρα για την επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των αρχών του παρόντος άρθρου. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Εφόσον δεν επιτευχθεί ομοφωνία, ομάδα αποτελούμενη από εννέα τουλάχιστον κράτη μέλη μπορεί να ζητήσει να παραπεμφθεί το σχέδιο μέτρων στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Στην περίπτωση αυτή, η διαδικασία στο Συμβούλιο αναστέλλεται. Αφού συζητήσει το ζήτημα και εφόσον επιτευχθεί συναίνεση, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναπέμπει εντός τετραμήνου από την αναστολή αυτή το σχέδιο στο Συμβούλιο προς θέσπιση.

Εντός της αυτής προθεσμίας, σε περίπτωση μη συμφωνίας, και εφόσον εννέα τουλάχιστον κράτη μέλη επιθυμούν να καθιερώσουν ενισχυμένη συνεργασία βάσει του συγκεκριμένου σχεδίου μέτρων, τα εν λόγω κράτη μέλη ενημερώνουν σχετικά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή. Στην περίπτωση αυτή, η έγκριση για την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας η οποία προβλέπεται στο άρθρο 20, παράγραφος 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και στο άρθρο 329²⁶, παράγραφος 1 της παρούσας Συνθήκης, θεωρείται ότι χορηγήθηκε και εφαρμόζονται οι διατάξεις περί ενισχυμένης συνεργασίας.

Η ειδική διαδικασία που ορίζεται στο δεύτερο και τρίτο εδάφιο δεν εφαρμόζεται επί πράξεων που αναπτύσσουν περαιτέρω το κερτημένο του Σένγκεν.

Αποστολή της Ευρωπόλ / Europol, όπως ορίζεται στο άρθρο 88, είναι η στήριξη και η ενίσχυση της δράσης των αστυνομικών αρχών και των άλλων αρχών επιβολής

²⁶ Άρθρο 329 της Συνθήκης

1. Τα κράτη μέλη που επιθυμούν να καθιερώσουν μεταξύ τους ενισχυμένη συνεργασία σε κάποιον από τους τομείς που αναφέρουν οι Συνθήκες, εκτός των τομέων αποκλειστικών αρμοδιοτήτων και της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, απευθύνουν αίτηση στην Επιτροπή καθορίζοντας το πεδίο εφαρμογής και τους επιδιωκόμενους στόχους της προτεινόμενης ενισχυμένης συνεργασίας. Η Επιτροπή δύναται να υποβάλει στο Συμβούλιο σχετική πρόταση. Εάν η Επιτροπή δεν υποβάλει πρόταση, ανακοινώνει τους λόγους στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη.

Η αναφερόμενη στο πρώτο εδάφιο εξουσιοδότηση για την καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας παρέχεται από το Συμβούλιο, βάσει προτάσεως της Επιτροπής και μετά από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

του νόμου των κρατών μελών, καθώς και της αμοιβαίας συνεργασίας τους στην πρόληψη και καταπολέμηση των σοβαρών εγκλημάτων που έχουν επιπτώσεις σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη, της τρομοκρατίας και των μορφών εγκληματικότητας που θίγουν ένα κοινό συμφέρον το οποίο αποτελεί αντικείμενο πολιτικής της Ένωσης.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία μέσω κανονισμών, μπορούν να καθορίζουν τη δομή, τη λειτουργία, το πεδίο δράσης και τα καθήκοντα της Ευρωπόλ. Τα καθήκοντα αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν:

α) τη συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή πληροφοριών που διαβιβάζονται ιδίως από τις αρχές των κρατών μελών ή τρίτων χωρών, ή οργανισμών,

β) τον συντονισμό, τη διοργάνωση και τη διεξαγωγή ερευνών και επιχειρησιακών δράσεων, από κοινού με τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών ή στο πλαίσιο κοινών ομάδων ερευνών, ενδεχομένως σε σύνδεση με την Eurojust.

Οι εν λόγω κανονισμοί καθορίζουν επίσης τους όρους ελέγχου των δραστηριοτήτων της Ευρωπόλ από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με τη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων.

Κάθε επιχειρησιακή δράση της Ευρωπόλ πρέπει να διεξάγεται σε συνεργασία και σε συμφωνία με τις αρχές του κράτους μέλους ή των κρατών μελών στο έδαφος του οποίου ή των οποίων διεξάγονται. Η εφαρμογή μέτρων καταναγκαστικού χαρακτήρα εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα των εθνικών αρχών.

Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 89 το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία, καθορίζει τις προϋποθέσεις και τα όρια εντός των οποίων οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών των άρθρων 82 και 87 μπορούν να αναλαμβάνουν δράση στο έδαφος άλλου κράτους - μέλους σε συνεργασία και σε συμφωνία με τις αρχές του κράτους - μέλους αυτού. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα, μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

5. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ PRÜM

5.1 Η Διασυνοριακή Ανταλλαγή Δεδομένων

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποδίδει θεμελιώδη σημασία στη δημιουργία ενός Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, που αποτελεί βασικό μέλημα των λαών των κρατών που συγκροτούν την Ένωση.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει ως στόχο να προσφέρει υψηλό βαθμό ασφάλειας στους πολίτες, εντός αυτού του Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, με την ανάπτυξη κοινών διαδικασιών μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις.

Τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που έλαβε χώρα στο Τάμπερε τον Οκτώβριο του 1999 επιβεβαίωσαν την ανάγκη βελτίωσης της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών για τον σκοπό της ανίχνευσης και της διερεύνησης αξιόποινων πράξεων.

Το επίπεδο της συνεργασίας για την επιβολή του νόμου που απαιτείται για την ανάπτυξη του τομέα ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (πρβλ. άρθρο 29 της ΣΕΕ) πρέπει να βασιστεί σε μια νέα αρχή σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών για την επιβολή του νόμου, η οποία θα διασφαλίζει ότι οι πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την καταπολέμηση του εγκλήματος θα διασχίζουν τα εσωτερικά σύνορα της ΕΕ χωρίς εμπόδια.

Στο Πρόγραμμα της Χάγης του Νοεμβρίου 2004 για την ενίσχυση της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέφρασε την πεποίθηση ότι, για τον σκοπό αυτό, απαιτείται μια καινοτόμα προσέγγιση της διασυνοριακής ανταλλαγής πληροφοριών όσον αφορά την επιβολή του νόμου.

Γι' αυτό το λόγο, το κεφάλαιο III.2.1 του προγράμματος της Χάγης κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει νομοθετικές προτάσεις το αργότερο μέχρι τα τέλη του 2005

για την εφαρμογή της «αρχής της διαθεσιμότητας²⁷», η οποία θα πρέπει να εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2008. Το κεφάλαιο 3.1 του σχεδίου δράσης του

²⁷ Η αρχή της διαθεσιμότητας προσδιορίζεται στο Πρόγραμμα της Χάγης ως η δυνατότητα η οποία παρέχεται στις «αρχές επιβολής του νόμου ενός κράτους μέλους που χρειάζεται ορισμένες πληροφορίες (πριν από την κίνηση διαδικασίας δίωξης), κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, να τις λάβει από ένα άλλο κράτος μέλος που τις έχει στην κατοχή του, το οποίο θέτει τις πληροφορίες αυτές στη διάθεση του πρώτου». Μετά από αίτημα των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων της ΕΕ, η αρχή αυτή θα πρέπει να εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2008.

Η παρούσα πρόταση ορίζει πράγματι ότι «τα κράτη μέλη ενεργούν έτσι ώστε να παρέχονται οι πληροφορίες, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από την απόφαση-πλαίσιο, στις ομόλογες αρμόδιες αρχές των άλλων κρατών μελών και στην Europol εφόσον οι αρχές αυτές έχουν ανάγκη από τις πληροφορίες αυτές για την εκτέλεση των νόμιμων καθηκόντων τους προκειμένου να προληφθούν ή να διερευνηθούν αξιόποινες πράξεις ή για λόγους έρευνας στον τομέα αυτό».

Η καινοτομία η οποία εισάγεται με την αρχή αυτή συνίσταται στο γεγονός ότι όταν ένας εκπρόσωπος των υπηρεσιών επιβολής του νόμου ή της Europol χρειάζεται ορισμένες πληροφορίες για την εκτέλεση των νόμιμων καθηκόντων του ή προκειμένου να προληφθούν ή να διερευνηθούν αξιόποινες πράξεις ή για λόγους έρευνας στον τομέα αυτό, μπορεί να τις αποκτήσει, δεδομένου ότι το κράτος μέλος που ελέγχει τις πληροφορίες αυτές υποχρεούται να τις θέσει στη διάθεσή του, με εξαίρεση στην περίπτωση αιτιολογημένης άρνησης.

Προκειμένου να αποφευχθεί η εξασθένιση της αρχής της διαθεσιμότητας, η ορισθείσα αρχή μπορεί να αρνηθεί να παράσχει τις πληροφορίες μόνο για τους ακόλουθους λόγους:

- προκειμένου να μην προδικαστεί το αποτέλεσμα μιας έρευνας η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη·
- προκειμένου να προστατευθεί μια πηγή πληροφοριών ή η σωματική ακεραιότητα ενός φυσικού προσώπου·
- προκειμένου να τηρηθεί το απόρρητο των πληροφοριών σε όλα τα στάδια της διαδικασίας·
- προκειμένου να προστατεύονται τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι θεμελιώδεις ελευθερίες των προσώπων, τα δεδομένα των οποίων υφίστανται επεξεργασία δυνάμει της απόφασης-πλαισίου.

Διαδικασία εφαρμογής της αρχής της διαθεσιμότητας

Αφού εγκριθεί η πρόταση, τα κράτη μέλη οφείλουν να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή πίνακα των αρχών που συμμετέχουν στην εφαρμογή της απόφασης-πλαισίου καθώς και τις διαθέσιμες σε κάθε κράτος μέλος πληροφορίες και τους όρους και τους σκοπούς της χρήσης τους. Με βάση τις πληροφορίες που κοινοποιούνται κατ' αυτό τον τρόπο στην Επιτροπή, θα εκτιμάται η ισοδυναμία των αρχών που έχουν πρόσβαση στα διάφορα είδη πληροφοριών καθώς και οι όροι που πρέπει να εφαρμόζονται για την πρόσβαση στις πληροφορίες και την χρήση τους.

Συμβουλίου και της Επιτροπής²⁸ για την εφαρμογή του προγράμματος της Χάγης, που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της 2^{ας} και 3^{ης} Ιουνίου 2005²⁹, επιβεβαίωσε την υποβολή ανάλογης νομοθετικής πρότασης το 2005 σε συνδυασμό με πρόταση σχετικά με τη θέσπιση κατάλληλων εγγυήσεων και αποτελεσματικών ένδικων μέσων για τη μεταβίβαση προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις. Το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της 13ης Ιουλίου 2005, που

Η αντίστοιχη αρμόδια αρχή που θα λάβει τις πληροφορίες δυνάμει της απόφασης-πλαισίου δεν μπορεί να τις χρησιμοποιήσει παρά μόνο για το σκοπό για τον οποίο της παρασχέθηκαν. Οι πληροφορίες που παρασχέθηκαν δεν μπορούν να χρησιμεύσουν ως αποδείξεις παράβασης δίχως προηγούμενη άδεια μιας δικαστικής αρχής του κράτους μέλους που τις παρείχε.

Στην περίπτωση κατά την οποία η απευθείας πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές είναι αδύνατη, οι αντίστοιχες αρμόδιες αρχές θα πρέπει να έχουν απευθείας πρόσβαση στα δεδομένα του καταλόγου που επισημαίνουν σαφώς τις πληροφορίες αυτές και τις οποίες θα μπορούσαν να διερευνήσουν στο πλαίσιο έρευνας. Τα δεδομένα του καταλόγου πρέπει να περιλαμβάνουν ρητή αναφορά στην ορισθείσα αρχή που ελέγχει ή διαχειρίζεται τις πληροφορίες αυτές.

Εάν το εθνικό δίκαιο απαιτεί προηγούμενη έγκριση δικαστικής αρχής, η έγκριση αυτή θα πρέπει να ζητηθεί από την ορισθείσα αρχή που ελέγχει τις πληροφορίες. Η επιφορτισμένη με την έκδοση της άδειας αρχή πρέπει να απαντήσει εντός περιορισμένης προθεσμίας, αρχής γενομένης από την ημερομηνία παραλαβής της αίτησης. Στην περίπτωση κατά την οποία η αίτηση για την παροχή πληροφοριών αφορά πληροφορίες οι οποίες δύνανται να χρησιμεύσουν ως αποδείξεις παράβασης, υπεύθυνη για την έκδοση άδειας είναι η δικαστική αρχή του κράτους μέλους στο οποίο ανήκει η αρχή που ελέγχει τις εν λόγω πληροφορίες.

Προστασία των δεδομένων κατά την ανταλλαγή τους

Το άρθρο 12 της πρότασης διευκρινίζει ότι, εφόσον το απαιτεί το εθνικό δίκαιο, η παροχή των πληροφοριών υπόκειται σε προηγούμενη άδεια και ότι, εάν οι πληροφορίες πρέπει να χρησιμεύσουν ως αποδείξεις παράβασης, η άδεια αυτή ζητείται από μια δικαστική αρχή του κράτους μέλους στην οποία ανήκει η ορισθείσα αρχή. Επιπλέον, καθορίζονται και άλλες εγγυήσεις, όπως η ανιχνευσιμότητα των πληροφοριών, δηλαδή η υποχρέωση την οποία έχουν οι εθνικές υπηρεσίες να διατηρούν ίχνη όλων των πληροφοριών που ανταλλάχθηκαν δυνάμει της απόφασης-πλαισίου.

Άλλωστε, το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έχει δικαίωμα πρόσβασης σε κάθε πληροφορία που το αφορά, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από την πρόταση της απόφασης-πλαισίου σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

²⁸ ΕΕ C 53 της 3.3.2005, σ. 1

²⁹ ΕΕ C 198 της 12.8.2005, σ. 1.

συνήλθε σε έκτακτη σύνοδο μετά από τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 7ης Ιουλίου στο Λονδίνο, ζήτησε από την Επιτροπή να επισπεύσει για τον Οκτώβριο του 2005 την υποβολή της πρότασης σχετικά με την αρχή της διαθεσιμότητας, ώστε να χορηγηθούν στην Ένωση τα μέσα συνεργασίας που απαιτούνται για την αποτελεσματικότερη πρόληψη και καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Ο κεντρικός ρόλος της ανταλλαγής πληροφοριών στη στρατηγική της Ένωσης για την ασφάλεια έγινε εμφανής μετά την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα σύμφωνα με τη σύμβαση εφαρμογής της συμφωνίας του Σένγκεν του 1990 («σύμβαση του Σένγκεν»).

Η σύμβαση αυτή διευκόλυνε την ανταλλαγή πληροφοριών που βασίζεται στην παραλαβή απάντησης σε αίτημα των αρχών επιβολής του νόμου άλλου κράτους μέλους, καθώς και στην ανταλλαγή ηλεκτρονικών δεδομένων από τους πίνακες καταχώρησης προσώπων και αντικειμένων. Από την έναρξη ισχύος της σύμβασης του Σένγκεν το 1995, οι προσφερθείσες δυνατότητες χρησιμοποιήθηκαν ευρέως, ενώ επισημάνθηκε η ανάγκη περαιτέρω εξέλιξης των κανόνων όπως αποδεικνύεται από το μεγάλο αριθμό διμερών συμφωνιών συνεργασίας που συνάφθηκαν στη συνέχεια.

Η σύμβαση εφαρμογής της συμφωνίας του Σένγκεν του 1990. Το άρθρο 39 προβλέπει την ανταλλαγή αστυνομικών πληροφοριών κατόπιν αιτήματος, αλλά δεν υποχρεώνει τα κράτη μέλη να απαντούν. Συνεπώς, το αποτέλεσμα της διαδικασίας είναι ασταθές και χρονοβόρο.

Επιπλέον, τα αιτήματα και οι απαντήσεις διαβιβάζονται μέσω κεντρικών αρχών και μόνο κατ' εξαίρεση ανταλλάσσονται απευθείας μεταξύ των σχετικών υπαλλήλων. Η παρούσα πρόταση ενισχύει τους άμεσους διαύλους ανταλλαγής πληροφοριών και περιλαμβάνει τη γενική υποχρέωση απάντησης, με την επιφύλαξη περιορισμένου αριθμού εναρμονισμένων λόγων άρνησης. Η πρόταση αυτή επιταχύνει τη διαδικασία και καθιστά περισσότερο προβλέψιμο το αποτέλεσμα.

Η σύμβαση Europol του 1995 και τα πρωτόκολλά της. Σύμφωνα με το άρθρο 2, στόχος της Europol είναι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών και της συνεργασίας τους όσον αφορά την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, και άλλων διεθνών και οργανωμένων μορφών εγκληματικότητας. Προς το παρόν, ένα νέο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών εντός της εντολής της Europol βρίσκεται εν εξέλιξη. Η κυριότερη πρόκληση που

αντιμετωπίζει γενικά η Europol³⁰ είναι η έλλειψη πληροφοριών. Η δυνατότητα να λαμβάνει πληροφορίες σύμφωνα με την αρχή της διαθεσιμότητας εντός του πεδίου της εντολής της θα βελτιώσει την αποτελεσματικότητά της.

Η απόφαση-πλαίσιο 2006/960/ΔΕΥ, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, για την απλούστευση της ανταλλαγής πληροφοριών και στοιχείων μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεσπίζει τους κανόνες σύμφωνα με τους οποίους οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου των κρατών μελών μπορούν να ανταλλάσσουν, γρήγορα και αποτελεσματικά, υφιστάμενες πληροφορίες και στοιχεία για τη διερεύνηση εγκλημάτων ή τη διεξαγωγή αστυνομικών επιχειρήσεων.

Το Πρόγραμμα της Χάγης για την ενίσχυση της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση αναφέρει, ωστόσο, ότι θα πρέπει να γίνεται πλήρης χρήση της νέας τεχνολογίας και ότι θα πρέπει να διευκολύνεται η αμοιβαία πρόσβαση στις εθνικές βάσεις δεδομένων. Το Πρόγραμμα της Χάγης ορίζει επίσης ότι νέες κεντρικές βάσεις δεδομένων θα πρέπει να δημιουργηθούν μόνο βάσει μελετών που θα έχουν καταδείξει την προστιθέμενη αξία τους.

Για μια πραγματική διεθνή συνεργασία, έχει πρωταρχική σημασία να είναι δυνατή η γρήγορη και αποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών. Ο στόχος είναι να εισαχθούν διαδικασίες για την προώθηση ταχέων, αποτελεσματικών και οικονομικών

³⁰ Το Συμβούλιο ενέκρινε χωρίς συζήτηση απόφαση για τη μετατροπή της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (γνωστής ως Ευρωπόλ) σε κοινοτικό οργανισμό από 1ης Ιανουαρίου 2010.

Η αλλαγή καθεστώτος της οποίας προηγήθηκε πολιτική συμφωνία στο Συμβούλιο τον Απρίλιο του 2008, αποσκοπεί στη βελτίωση της επιχειρησιακής και διοικητικής λειτουργίας της Ευρωπόλ.

Με την απόφαση διευρύνεται επίσης η εντολή της Ευρωπόλ, ώστε να συμπεριλαμβάνει την σοβαρή εγκληματικότητα η οποία δεν συνδέεται αποκλειστικά με το οργανωμένο έγκλημα. Με τον τρόπο αυτό θα καταστεί ευχερέστερη η υποστήριξη που παρέχει η Ευρωπόλ στα κράτη μέλη σε σχέση με διασυνοριακές ποινικές έρευνες, όπου δεν υπάρχουν εξαρχής αποδεικτικά στοιχεία για την εμπλοκή του οργανωμένου εγκλήματος. Η Ευρωπόλ θα χρηματοδοτείται μέσω του γενικού προϋπολογισμού της ΕΕ.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στον έλεγχο της Ευρωπόλ θα αυξηθεί επίσης και θα ενισχυθεί η δημοκρατική εποπτεία επί της Ευρωπόλ σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Βλ. το Ανακοινωθέν Τύπου 2936¹ Σύνοδος του Συμβουλίου Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις, Λουξεμβούργο, 6 Απριλίου 2009.

μέσων ανταλλαγής δεδομένων. Για την κοινή χρήση των δεδομένων, οι διαδικασίες αυτές πρέπει να υπόκεινται σε λογοδοσία και να περιλαμβάνουν κατάλληλες εγγυήσεις όσον αφορά την ακρίβεια και την ασφάλεια των δεδομένων κατά τη διαβίβαση και την αποθήκευση καθώς και τρόπους καταχώρησης της ανταλλαγής δεδομένων και περιορισμούς της χρήσης των πληροφοριών που ανταλλάσσονται.

Οι απαιτήσεις αυτές καλύπτονται από τη Σύμβαση του Prüm της 27ης Μαΐου 2005 μεταξύ του Βασιλείου του Βελγίου, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, του Βασιλείου της Ισπανίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, του Βασιλείου των Κάτω Χωρών και της Δημοκρατίας της Αυστρίας σχετικά με την αναβάθμιση της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδιαίτερα όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του διασυνοριακού εγκλήματος και της παράνομης μετανάστευσης. Για να μπορέσουν να εκπληρωθούν οι ουσιαστικές απαιτήσεις του Προγράμματος της Χάγης ως προς όλα τα κράτη μέλη και ταυτοχρόνως να επιτευχθούν οι στόχοι του όσον αφορά το χρονοδιάγραμμα, τα βασικά μέρη της Σύμβασης του Prüm χρειάζεται να καταστούν εφαρμοστέα ως προς όλα τα κράτη μέλη. Η παρούσα απόφαση³¹ του Συμβουλίου θα πρέπει να βασίζεται, συνεπώς, στις κύριες διατάξεις της Σύμβασης του Prüm.

Κατά συνέπεια, η παρούσα απόφαση θα πρέπει να περιλαμβάνει διατάξεις με στόχο τη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών, σύμφωνα με τις οποίες τα κράτη μέλη παρέχουν αμοιβαία δικαιώματα πρόσβασης στους αυτοματοποιημένους φακέλους εξέτασης DNA, τα συστήματα αυτοματοποιημένης αναγνώρισης δακτυλικών αποτυπωμάτων και τα μητρώα οχημάτων. Στην περίπτωση δεδομένων από αυτοματοποιημένους φακέλους εξέτασης DNA και συστήματα αυτοματοποιημένης αναγνώρισης δακτυλικών αποτυπωμάτων, ένα σύστημα επιτυχούς/μη επιτυχούς αναζήτησης θα πρέπει να επιτρέπει στο κράτος μέλος που προβαίνει στην αναζήτηση να ζητεί συγκεκριμένα συναφή δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από το κράτος μέλος που χειρίζεται το φάκελο και, εφόσον απαιτείται, να ζητεί περαιτέρω πληροφορίες μέσω διαδικασιών αμοιβαίας συνδρομής.

Κατά τον τρόπο αυτό θα επιταχυνθούν σημαντικά οι υφιστάμενες διαδικασίες, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη είναι σε θέση να διαπιστώνουν κατά πόσον ένα άλλο

³¹ Βλ. Απόφαση 2008/615/ΔΕΥ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 23 Ιουνίου 2008. Επίσης βλ. υποκεφάλαιο 5.2

κράτος μέλος διαθέτει τις πληροφορίες που χρειάζονται και ποιο είναι αυτό το κράτος μέλος.

Η διασυνοριακή σύγκριση δεδομένων θα πρέπει να δημιουργήσει μια νέα διάσταση στον τομέα της πάταξης του εγκλήματος. Οι πληροφορίες που αποκτώνται με τη σύγκριση δεδομένων θα πρέπει να οδηγήσουν σε νέες ερευνητικές προσεγγίσεις για τα κράτη μέλη και, συνεπώς, να διαδραματίσουν βασικό ρόλο στην παροχή συνδρομής προς τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου των κρατών μελών.

Οι κανόνες θα πρέπει να βασίζονται στη δικτύωση των εθνικών βάσεων δεδομένων των κρατών μελών και, συνεπώς, να αποτελούν μια απλή και αποτελεσματική προσέγγιση στην αντιμετώπιση του διασυνοριακού εγκλήματος.

Υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τα κράτη μέλη θα πρέπει να είναι σε θέση να παρέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και μη προσωπικού χαρακτήρα με στόχο τη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών σε σχέση με σημαντικά γεγονότα με διασυνοριακή διάσταση.

Δεδομένου ότι η διεθνής συνεργασία, ειδικότερα για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος, πρέπει να βελτιωθεί περαιτέρω, η παρούσα απόφαση, πέρα από το ότι βελτιώνει την ανταλλαγή πληροφοριών, θα πρέπει να επιτρέψει μεταξύ άλλων, τη στενότερη συνεργασία μεταξύ αστυνομικών αρχών, παραδείγματος χάριν μέσω κοινών επιχειρήσεων ασφαλείας (όπως κοινών περιπολιών κλπ.) και διασυνοριακών επεμβάσεων σε περίπτωση άμεσου κινδύνου για τη ζωή ή τη σωματική ακεραιότητα προσώπων.

Υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τα κράτη μέλη θα πρέπει να είναι σε θέση να παρέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και μη χαρακτήρα για τη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών με σκοπό την πρόληψη της διάπραξης αξιόποινων πράξεων και τη διατήρηση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας σε σχέση με σημαντικά γεγονότα με διασυνοριακή διάσταση.

Η στενότερη αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις πρέπει να πραγματοποιείται με σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ιδίως του δικαιώματος προστασίας της ιδιωτικής ζωής και προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Αυτό θα πρέπει να εξασφαλισθεί με τις συνολικές ειδικές ρυθμίσεις προστασίας δεδομένων που περιέχονται στην παρούσα απόφαση και είναι προσαρμοσμένες στην ειδική φύση της ρυθμιζόμενης ανταλλαγής δεδομένων. Οι

ειδικές διατάξεις προστασίας δεδομένων της παρούσας απόφασης θα πρέπει να λαμβάνουν, ιδίως, υπόψη την ειδική φύση της διασυνοριακής επιγραμμικής πρόσβασης στις βάσεις δεδομένων. Δεδομένου ότι, κατά την επιγραμμική πρόσβαση, δεν μπορεί το κράτος μέλος που χειρίζεται τον φάκελο να προβαίνει σε προηγούμενους ελέγχους, η παρούσα απόφαση θα πρέπει να εξασφαλίσει τη διεξαγωγή εκ των υστέρων παρακολούθησης.

Τα κράτη μέλη, γνωρίζοντας τη σημασία της παρούσας απόφασης για την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων, και συνειδητοποιώντας ότι η παροχή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε άλλο κράτος μέλος απαιτεί επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων εκ μέρους του λαμβάνοντος κράτους μέλους, θα πρέπει να μεριμνούν για την αποτελεσματική εφαρμογή όλων των κανόνων προστασίας δεδομένων που περιέχονται στην παρούσα απόφαση.

Με την παρούσα απόφαση, λαμβάνοντας υπόψη τη συνολική ανταλλαγή πληροφοριών και δεδομένων που προκύπτουν από τη στενότερη αστυνομική και δικαστική συνεργασία, επιδιώκεται να εξασφαλιστεί ένα κατάλληλο επίπεδο προστασίας των δεδομένων. Η παρούσα απόφαση συμμορφώνεται με το επίπεδο προστασίας για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που καθορίζεται από τη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης της 28ης Ιανουαρίου 1981, για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα, και το πρόσθετο πρωτόκολλο της 8ης Νοεμβρίου 2001 στη σύμβαση, καθώς και με τις αρχές της σύστασης αριθ. R (87) 15 του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη ρύθμιση της χρήσης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον αστυνομικό τομέα.

Οι διατάξεις περί προστασίας των δεδομένων που περιέχονται στην παρούσα απόφαση περιλαμβάνουν επίσης αρχές περί προστασίας των δεδομένων οι οποίες ήταν αναγκαίες λόγω ελλείψεως απόφασης-πλαίσιου για την προστασία των δεδομένων στον τρίτο πυλώνα. Η παρούσα απόφαση-πλαίσιο θα πρέπει να εφαρμοσθεί σε ολόκληρο τον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις υπό την προϋπόθεση ότι το επίπεδο προστασίας που προβλέπει είναι επαρκές και δεν είναι χαμηλότερο από την προστασία που προβλέπεται στη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα της 28ης Ιανουαρίου 1981 και στο πρόσθετο πρωτόκολλό της της 8ης Νοεμβρίου 2001 και

λαμβάνει υπόψη τη σύσταση αριθ. R (87) 15 της 17ης Σεπτεμβρίου 1987 της Επιτροπής των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης προς τα κράτη μέλη για τη ρύθμιση της χρήσης των προσωπικών δεδομένων στον αστυνομικό τομέα, ακόμη και σε περιπτώσεις μη αυτοματοποιημένης επεξεργασίας των δεδομένων.

Δεδομένου ότι οι στόχοι της παρούσας απόφασης, και ιδίως η βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη λόγω της διασυνοριακής φύσης των θεμάτων πάταξης του εγκλήματος και ασφαλείας, με αποτέλεσμα να υποχρεώνονται τα κράτη μέλη να βασίζονται το ένα στο άλλο εν προκειμένω, και μπορούν να επιτευχθούν καλλίτερα σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο μπορεί, να θεσπίσει μέτρα βάσει της αρχής της επικουρικότητας κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΚ, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 2 της Συνθήκης ΕΕ. Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας που διατυπώνεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΚ, η παρούσα απόφαση δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων αυτών.

Η παρούσα απόφαση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που καθιερώνονται ιδίως στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5.2 Η Συνθήκη του Prüm

Η συνθήκη του Prüm υπεγράφη στις 27 Μαΐου 2005 στη γερμανική πόλη Prüm από επτά κράτη μέλη (το Βέλγιο, τη Γερμανία, τη Γαλλία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες, την Αυστρία και την Ισπανία, μέλη της ΕΕ), τέθηκε δε σε ισχύ στην Αυστρία και στην Ισπανία την 1^η Νοεμβρίου 2006 και στη Γερμανία στις 23 Νοεμβρίου 2006. Οκτώ επιπλέον κράτη μέλη (η Φινλανδία, η Ιταλία, η Πορτογαλία, η Σλοβενία, η Σουηδία, η Ρουμανία, η Βουλγαρία και η Ελλάδα) έχουν εκφράσει επισήμως την πρόθεσή τους να προσχωρήσουν σε αυτή.

Η συνθήκη θεσπίζει ένα νομικό πλαίσιο για την περαιτέρω ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών με σκοπό την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του διασυνοριακού εγκλήματος και της λαθρομετανάστευσης. Συγκεκριμένα, προβλέπει την ανταλλαγή μεταξύ των συμβαλλομένων μερών

δεδομένων σχετικών με το DNA, τα δακτυλικά αποτυπώματα, τα μητρώα οχημάτων, καθώς και δεδομένων προσωπικού και μη προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν τη διασυνοριακή αστυνομική συνεργασία.

Η συνθήκη του Prüm αποτελεί συνθήκη του διεθνούς δικαίου η οποία συνήφθη εκτός του πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αν και το περιεχόμενό της συνδέεται στενά με την ΕΕ. Η σύναψη της συνθήκης και η πρωτοβουλία για την ένταξή της στο πλαίσιο της ΕΕ. παρουσιάζουν κοινά σημεία με ό,τι συνέβη με το λεγόμενο κεκτημένο Σένγκεν. Η γερμανική Προεδρία ξεκίνησε το διάλογο για την ενσωμάτωση της συνθήκης του Prüm στο νομικό πλαίσιο της ΕΕ κατά την άτυπη σύνοδο υπουργών που πραγματοποιήθηκε στη Δρέσδη στις 15-16 Ιανουαρίου 2007. Στη σύνοδο εκείνη εκφράστηκε ευρεία υποστήριξη προς την πρόταση³². Στο Συμβούλιο Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της 15ης Φεβρουαρίου συμφωνήθηκε η ένταξη στο κοινοτικό νομικό πλαίσιο μερών της συνθήκης του Prüm μέσω απόφασης του τρίτου πυλώνα. Τα μέρη αυτά αφορούν όλα τα ζητήματα σχετικά με την αστυνομική και τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, με εξαίρεση τη διάταξη περί διασυνοριακής αστυνομικής συνεργασίας σε περίπτωση επικείμενου κινδύνου (άρθρο 25 της συνθήκης) και τη διάταξη περί συνεργασίας κατόπιν αιτήματος (άρθρο 27 της συνθήκης).

Στόχος της απόφασης για τη συνθήκη του Prüm ήταν η εντατικοποίηση και η επιτάχυνση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των αρχών. Για την επίτευξη αυτού του στόχου χρειάζεται να υπάρχει δυνατότητα σύγκρισης ενός ατομικού προφίλ DNA με προφίλ που φυλάσσονται σε αυτοματοποιημένες βάσεις δεδομένων στα κράτη μέλη. Σύνδεσμοι μεταξύ αυτών των προσωπικών δεδομένων μπορούν να γίνονται μέσω των εθνικών σημείων επαφής (που πρόκειται να δημιουργηθούν). Με τον ίδιο τρόπο μπορεί να πραγματοποιείται η ανταλλαγή δεδομένων σχετικά με δακτυλικά αποτυπώματα ή με το μητρώο οχημάτων. Τα εθνικά σημεία επαφής θα χρησιμοποιούνται επίσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

³² Μολονότι εκφράστηκαν ορισμένες ανησυχίες σχετικά με το κόστος της εφαρμογής της, καθώς και επιφυλάξεις σχετικά με το άρθρο 25 ("μέτρα σε περίπτωση επικείμενου κινδύνου"), βλ. έγγραφο αριθ. 6003/07 του Συμβουλίου της 5ης Φεβρουαρίου 2007.

Η ενσωμάτωση της Συνθήκης του Prüm στη νομοθεσία της ΕΕ είναι αποτέλεσμα της απόφασης του Συμβουλίου για την ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδίως για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος

Ο Αντιπρόεδρος Frattini³³, Επίτροπος αρμόδιος για τη δικαιοσύνη, την ελευθερία και την ασφάλεια, καλωσορίζει τη συμφωνία που επήλθε για τη νέα αυτή νομική πράξη λέγοντας τα εξής: "Αυτό ήταν το αποτέλεσμα των ιδιαίτερα σκόπιμων συζητήσεων που έγιναν στο Συμβούλιο με στόχο να επέλθει γρήγορα μια πραγματική πρόοδος. Το διασυνοριακό έγκλημα και η τρομοκρατία απαιτούν αποτελεσματική και αποδοτική διασυνοριακή ανταπόκριση της αστυνομίας και της ποινικής δικαιοσύνης. Πρόκειται για ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της εφαρμογής της αρχής της διαθεσιμότητας".

Το Συμβούλιο Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων επέτυχε συμφωνία για Απόφαση του Συμβουλίου η οποία αφορά την ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας, κυρίως για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος, ενσωματώνοντας στην νομοθεσία της ΕΕ σημαντικές διατάξεις της Συνθήκης του Prüm, οι οποίες αφορούν τη συνεργασία των αστυνομικών αρχών και την ανταλλαγή πληροφοριών για τα προφίλ DNA, τα δακτυλικά αποτυπώματα και πληροφορίες σχετικά με πινακίδες αριθμού κυκλοφορίας οχημάτων.

Με την εφαρμογή της, τα σημεία επαφής των αρχών επιβολής του νόμου που θα καθοριστούν στα κράτη μέλη, θα έχουν αμοιβαία πρόσβαση στα οικεία πληροφοριακά συστήματα προφίλ DNA, δακτυλικών αποτυπωμάτων και πινακίδων αριθμού κυκλοφορίας οχημάτων.

Επί πλέον, η Επιτροπή έχει την πεποίθηση ότι θα συνεχισθούν οι προσπάθειες για τη βελτίωση της διασυνοριακής συνεργασίας για την επιβολή του νόμου σε ολόκληρη την ΕΕ και ότι θα διασφαλιστεί η προάσπιση και προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων με την ίδια αποφασιστικότητα.

Έτσι, σύμφωνα με την Απόφαση 2008/615/ΔΕΥ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 23 Ιουνίου 2008 αποφασίστηκε η έναρξη ισχύος της σχετικά με την αναβάθμιση της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδίως όσον αφορά την

³³ http://ec.europa.eu/ellada/news/newsletters/representation/email120607diasynorikoegklima_el.htm

καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος, γνωστότερης ως Συνθήκη του Prüm.

5.3 ΤΟ Περιεχόμενο της Συνθήκης του Prüm

5.3.1. Γενικές Πτυχές

Ειδικότερα, κατά το άρθρο 1 τα κράτη μέλη σκοπεύουν να αναβαθμίσουν τη διασυνοριακή συνεργασία σε θέματα που καλύπτονται από τον τίτλο VI της συνθήκης, και ιδίως την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ αρχών αρμόδιων για την πρόληψη και τη διερεύνηση αξιόποινων πράξεων. Προς το σκοπό αυτό, η παρούσα απόφαση περιέχει κανόνες στους εξής τομείς: α) διατάξεις όσον αφορά τους όρους και τη διαδικασία της αυτοματοποιημένης διαβίβασης προφίλ DNA, δεδομένων σχετικά με δακτυλικά αποτυπώματα και ορισμένων δεδομένων σχετικά με άδειες κυκλοφορίας οχημάτων· β) διατάξεις όσον αφορά τους όρους παροχής δεδομένων σε σχέση με σημαντικά γεγονότα με διασυνοριακή διάσταση· γ) διατάξεις όσον αφορά τους όρους παροχής πληροφοριών για την πρόληψη τρομοκρατικών πράξεων· δ) διατάξεις όσον αφορά τους όρους και τη διαδικασία της αναβάθμισης της διασυνοριακής αστυνομικής συνεργασίας μέσω διάφορων μέτρων.

5.3.2. Επιγραμμική Πρόσβαση και Αιτήσεις Επακόλουθων Ενεργειών

5.3.2.1 Προφίλ DNA

Επίσης, τα κράτη μέλη δημιουργούν και τηρούν εθνικά αρχεία DNA για τη διερεύνηση αξιόποινων πράξεων, τηρουμένων των εθνικών διατάξεων περί επεξεργασίας δεδομένων. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν τη διαθεσιμότητα δεδομένων αναφοράς από τα εθνικά τους αρχεία DNA, που περιλαμβάνουν μόνο τα προφίλ DNA που έχουν καταρτισθεί από το μη κωδικοποιητικό τμήμα του DNA και αριθμό αναφοράς. Τα δεδομένα αναφοράς δεν πρέπει να περιέχουν δεδομένα που να

επιτρέπουν την άμεση αναγνώριση του προσώπου στο οποίο αναφέρονται. Τα δεδομένα αναφοράς τα οποία δεν αποδίδονται σε συγκεκριμένο πρόσωπο ("αταυτοποίητα προφίλ DNA") πρέπει να επισημαίνονται, (άρθρο 2 της απόφασης).

Προκειμένου να διερευνηθούν αξιόποινες πράξεις τα κράτη μέλη παρέχουν στα εθνικά σημεία επαφής των λοιπών κρατών μελών πρόσβαση στα δεδομένα αναφοράς των εθνικών τους αρχείων DNA, με εξουσία διεξαγωγής αυτοματοποιημένων αναζητήσεων μέσω σύγκρισης των προφίλ DNA. Αναζητήσεις επιτρέπονται μόνο σε ατομικές περιπτώσεις και σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του αιτούντος κράτους μέλους. Εάν από την αυτοματοποιημένη αναζήτηση προκύψει ότι τυχόν παρασχεθέν προφίλ DNA αντιστοιχεί σε προφίλ DNA που έχει καταχωρισθεί στο φάκελο του λαμβάνοντος κράτους μέλους στον οποίο διεξάγεται η αναζήτηση, το σημείο επαφής του αναζητούντος κράτους μέλους λαμβάνει με αυτοματοποιημένη διαδικασία κοινοποίηση των δεδομένων αναφοράς με τα οποία έχει διαπιστωθεί αντιστοιχία. Εάν δεν προκύψει αντιστοιχία, παρέχεται η σχετική αυτοματοποιημένη κοινοποίηση (άρθρο 3). Παράλληλα, τα κράτη μέλη συγκρίνουν, με αμοιβαία συγκατάθεση, μέσω των εθνικών σημείων επαφής τους, τα αταυτοποίητα προφίλ DNA που διαθέτουν με όλα τα προφίλ DNA από τα δεδομένα αναφοράς των άλλων εθνικών αρχείων DNA. Τα προφίλ αυτά παρέχονται και συγκρίνονται με αυτοματοποιημένο τρόπο. Τα αταυτοποίητα προφίλ DNA παρέχονται προς σύγκριση μόνον εφόσον αυτό προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο του αιτούντος κράτους μέλους. Εάν κράτος μέλος, μετά τη σύγκριση που αναφέρεται στην παράγραφο 1, διαπιστώσει ότι κάποιο από τα παρασχεθέντα προφίλ DNA αντιστοιχεί σε προφίλ που υπάρχει στα εθνικά του αρχεία DNA, παρέχει αμελλητί στο εθνικό σημείο επαφής του άλλου κράτους μέλους τα δεδομένα αναφοράς με τα οποία διαπιστώθηκε αντιστοιχία (άρθρο 4). Εάν, κατά τη διαδικασία που αναφέρεται στα άρθρα 3 και 4, διαπιστωθεί αντιστοιχία μεταξύ προφίλ DNA, η παροχή περαιτέρω διαθέσιμων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και άλλων πληροφοριών σχετικά με τα δεδομένα αναφοράς διέπεται από το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων περί νομικής συνδρομής (άρθρο 5).

Εάν, κατά τη διάρκεια έρευνας ή ποινικής διαδικασίας, δεν υπάρχουν διαθέσιμα προφίλ DNA για συγκεκριμένο πρόσωπο το οποίο βρίσκεται στο έδαφος του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, το εν λόγω κράτος μέλος παρέχει νομική συνδρομή με τη συλλογή και εξέταση κυτταρικού υλικού από το πρόσωπο αυτό και

με την παροχή του ληφθέντος προφίλ DNA, εφόσον: α) το αιτούν κράτος μέλος προσδιορίζει το σκοπό για τον οποίο απαιτείται αυτό· β) το αιτούν κράτος μέλος προσκομίζει ένταλμα έρευνας ή δήλωση της αρμόδιας αρχής, όπως απαιτεί το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους, τα οποία αποδεικνύουν ότι οι προϋποθέσεις συλλογής και εξέτασης κυτταρικού υλικού θα επληρούντο εάν το συγκεκριμένο πρόσωπο βρισκόταν στο έδαφος του αιτούντος κράτους μέλους, και γ) σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, πληρούνται οι προϋποθέσεις συλλογής και εξέτασης κυτταρικού υλικού και παροχής των προφίλ (άρθρο 7).

5.3.2.2 Δεδομένα σχετικά με τα δακτυλικά αποτυπώματα

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν τη διαθεσιμότητα δεδομένων αναφοράς από το αρχείο για τα εθνικά συστήματα αυτοματοποιημένης αναγνώρισης δακτυλικών αποτυπωμάτων που έχουν δημιουργηθεί για την πρόληψη και τη διερεύνηση αξιόποινων πράξεων. Τα δεδομένα αναφοράς περιλαμβάνουν μόνο δεδομένα σχετικά με δακτυλικά αποτυπώματα και αριθμό αναφοράς. Τα δεδομένα αναφοράς δεν πρέπει να περιέχουν δεδομένα που να επιτρέπουν την άμεση αναγνώριση του προσώπου στο οποίο αναφέρονται. Τα δεδομένα αναφοράς τα οποία δεν αποδίδονται σε συγκεκριμένο πρόσωπο ("αταυτοποίητα δεδομένα σχετικά με δακτυλικά αποτυπώματα") πρέπει να επισημαίνονται (άρθρο 8).

Για την πρόληψη και τη διερεύνηση αξιόποινων πράξεων, τα κράτη μέλη παρέχουν στα εθνικά σημεία επαφής των λοιπών κρατών μελών πρόσβαση στα δεδομένα αναφοράς των συστημάτων αυτοματοποιημένης αναγνώρισης δακτυλικών αποτυπωμάτων που έχουν δημιουργηθεί για το σκοπό αυτό, με εξουσία διεξαγωγής αυτοματοποιημένων αναζητήσεων μέσω σύγκρισης των δεδομένων αυτών. Αναζητήσεις επιτρέπονται μόνο σε ατομικές περιπτώσεις και σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του αιτούντος κράτους μέλους. Η αντιστοιχία δεδομένων σχετικά με δακτυλικά αποτυπώματα με δεδομένα αναφοράς που κατέχει το κράτος μέλος, το οποίο διαχειρίζεται το αρχείο, επιβεβαιώνεται από το εθνικό σημείο επαφής του αιτούντος κράτους μέλους μέσω της αυτοματοποιημένης παροχής των δεδομένων αναφοράς που απαιτούνται για τη διαπίστωση σαφούς αντιστοιχίας (άρθρο 9). Εάν,

κατά την ανωτέρω διαδικασία διαπιστωθεί αντιστοιχία μεταξύ δεδομένων σχετικά με δακτυλικά αποτυπώματα, η παροχή περαιτέρω διαθέσιμων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και άλλων πληροφοριών σχετικά με τα δεδομένα αναφοράς διέπεται από το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων περί νομικής συνδρομής (άρθρο 10).

5.3.2.3 Διατάξεις σχετικά με τις άδειες κυκλοφορίας οχημάτων

Σύμφωνα με το άρθρο 12³⁴ για την πρόληψη και διερεύνηση αξιόποινων πράξεων και κατά την αντιμετώπιση άλλων αδικημάτων που εμπίπτουν στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων ή της εισαγγελικής υπηρεσίας στο κράτος μέλος που προβαίνει στην αναζήτηση καθώς και για τη διατήρηση της δημόσιας ασφάλειας, τα κράτη μέλη παρέχουν στα εθνικά σημεία επαφής των λοιπών κρατών μελών, πρόσβαση στα κατωτέρω δεδομένα σχετικά με άδειες κυκλοφορίας οχημάτων, με την εξουσία να διεξάγουν αυτοματοποιημένες αναζητήσεις σε ατομικές περιπτώσεις: α) δεδομένα σχετικά με ιδιοκτήτες ή χρήστες, και β) δεδομένα σχετικά με οχήματα. Οι αναζητήσεις μπορούν να διεξάγονται μόνο με πλήρες αριθμό αμαξώματος ή πλήρη αριθμό άδειας κυκλοφορίας. Η αναζήτηση διενεργείται μόνο σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους που προβαίνει στην αναζήτηση αυτή.

5.3.3. Παροχή Δεδομένων Προσωπικού και μη Χαρακτήρα για Σημαντικά Γεγονότα

Για την πρόληψη αξιόποινων πράξεων και τη διατήρηση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας προκειμένου για σημαντικά γεγονότα με διασυνοριακή διάσταση, ιδίως αθλητικές εκδηλώσεις ή συνόδους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, τα κράτη μέλη ανταλλάσσουν, είτε κατόπιν αιτήσεως είτε αυτοβούλως, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του παρέχοντος κράτους μέλους, οιαδήποτε δεδομένα μη προσωπικού χαρακτήρα

³⁴ Κατά την εφαρμογή του άρθρου 12 τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίσουν να δώσουν προτεραιότητα στην καταπολέμηση της σοβαρής εγκληματικότητας, δεδομένου ότι είναι περιορισμένες οι τεχνικές δυνατότητες για τη διαβίβαση δεδομένων.

απαιτούνται για το σκοπό αυτό (άρθρο 13). Ομοίως και για δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα όταν από οριστικές καταδικαστικές αποφάσεις ή άλλες περιστάσεις προκύπτουν εύλογες υπόνοιες ότι τα πρόσωπα στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα θα διαπράξουν αξιόποινες πράξεις στα πλαίσια των εν λόγω γεγονότων ή θα θέσουν σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη και ασφάλεια, εφόσον η παροχή των δεδομένων αυτών επιτρέπεται από το εθνικό δίκαιο του παρέχοντος κράτους μέλους. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υφίστανται επεξεργασία μόνο για τους σκοπούς που ορίζονται στην παράγραφο 1 και για τα συγκεκριμένα γεγονότα για τα οποία έχουν παρασχεθεί. Τα παρεχόμενα δεδομένα διαγράφονται αμελλητί μόλις επιτευχθούν ή είναι πλέον αδύνατον να επιτευχθούν οι σκοποί που αναφέρονται στην παράγραφο 1. Τα παρεχόμενα δεδομένα διαγράφονται, εν πάση περιπτώσει, το αργότερο εντός έτους (άρθρο 14).

Για τους σκοπούς της παροχής δεδομένων κατά τα αναφερόμενα στα άρθρα 3 (Αυτοματοποιημένη σύγκριση προφίλ DNA), 4 (Αυτοματοποιημένη αναζήτηση προφίλ DNA), 9 (Αυτοματοποιημένη αναζήτηση δεδομένων σχετικών με τα δακτυλικά αποτυπώματα), 10 (Παροχή περαιτέρω δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και άλλων πληροφοριών), 12 (Αυτοματοποιημένη αναζήτηση δεδομένων σχετικά με τις άδειες κυκλοφορίας οχημάτων), 13 (Παροχή δεδομένων μη προσωπικού χαρακτήρα για σημαντικά γεγονότα) και άρθρο 14 (Παροχή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) κάθε κράτος μέλος ορίζει εθνικό σημείο επαφής. Οι εξουσίες των εθνικών σημείων επαφής διέπονται από το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο. Οι λεπτομερείς τεχνικές ρυθμίσεις για τις διαδικασίες που προβλέπονται στα άρθρα 3,4,9,10,12,13 και 14 καθορίζονται στα μέτρα εφαρμογής που αναφέρονται στο άρθρο 33.

5.3.4. Μέτρα Πρόληψης Τρομοκρατικών Πράξεων

Για την πρόληψη τρομοκρατικών πράξεων, το κράτος μέλος μπορεί, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, σε ατομικές περιπτώσεις, ακόμη και χωρίς σχετική αίτηση, να παρέχει στα εθνικά σημεία επαφής των λοιπών κρατών μελών, δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και πληροφορίες (όπως το ονοματεπώνυμο, την ημερομηνία και τον τόπο γέννησης) εφόσον αυτό απαιτείται διότι από ειδικές περιστάσεις προκύπτουν εύλογες

υπόνοιες ότι τα πρόσωπα στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα θα διαπράξουν αξιόποινες πράξεις σύμφωνα με τα άρθρα 1 έως 3 της απόφασης-πλαισίου 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας³⁵. Κάθε κράτος μέλος ορίζει εθνικό σημείο επαφής για την ανταλλαγή πληροφοριών με τα εθνικά σημεία επαφής των λοιπών κρατών μελών. Οι εξουσίες των εθνικών σημείων επαφής διέπονται από το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο. Το παρέχον κράτος μέλος μπορεί, σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο, να επιβάλλει όρους για τη χρήση των σχετικών δεδομένων και πληροφοριών από το λαμβάνον κράτος μέλος. Το λαμβάνον κράτος μέλος δεσμεύεται από τους όρους αυτούς (άρθρο 16).

5.3.5. Άλλες Μορφές Συνεργασίας³⁶ Πρόληψης Τρομοκρατικών Πράξεων

Προκειμένου να αναβαθμισθεί η αστυνομική συνεργασία, οι αρμόδιες αρχές που ορίζουν τα κράτη μέλη μπορούν, κατά την τήρηση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας και την πρόληψη αξιόποινων πράξεων, να προβλέπουν τη διεξαγωγή κοινών περιπολιών και άλλων κοινών επιχειρήσεων κατά τις οποίες όργανα ή άλλοι υπάλληλοι (εφεξής "όργανα") από άλλα κράτη μέλη συμμετέχουν σε επιχειρήσεις στο έδαφος κράτους μέλους. Κάθε κράτος μέλος μπορεί, ως κράτος μέλος υποδοχής, σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο και με τη συγκατάθεση του κράτους μέλους απόσπασης, να αναθέτει εκτελεστικές εξουσίες σε όργανα των κρατών μελών απόσπασης που συμμετέχουν σε κοινές επιχειρήσεις ή, εφόσον το επιτρέπει το δίκαιο του κράτους μέλους υποδοχής, να παρέχει στα όργανα των κρατών μελών απόσπασης τη δυνατότητα να ασκούν τις εκτελεστικές εξουσίες τους σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους απόσπασης. Αυτές οι εκτελεστικές εξουσίες μπορούν να ασκούνται μόνο υπό την καθοδήγηση και, κατά κανόνα, παρουσία οργάνων του κράτους μέλους υποδοχής. Τα όργανα των κρατών μελών απόσπασης υπόκεινται στο εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους υποδοχής. Το κράτος μέλος υποδοχής αναλαμβάνει την ευθύνη για τις πράξεις τους. Τα όργανα των κρατών μελών απόσπασης που συμμετέχουν σε

³⁵ Βλ. ΕΕ L 164 της 22.6.2002, σ. 3.

³⁶ Όπως Κοινές επιχειρήσεις, συνδρομή σε μαζικές συγκεντρώσεις, καταστροφές και σοβαρά ατυχήματα, χρήση όπλων και πυρομαχικών.

κοινές επιχειρήσεις ενεργούν σύμφωνα με τις εντολές της αρμόδιας αρχής του κράτους μέλους υποδοχής (άρθρο 17).

Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών προβλέπουν την παροχή αμοιβαίας συνδρομής, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, σε περίπτωση μαζικών συγκεντρώσεων και ανάλογων σημαντικών γεγονότων, καταστροφών και σοβαρών ατυχημάτων, με την αποτροπή αξιόποινων πράξεων και την τήρηση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, ως εξής: α) με την αμοιβαία κοινοποίηση, το συντομότερο δυνατόν, των καταστάσεων αυτών όταν έχουν διασυνοριακό αντίκτυπο και την ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών· β) με τη λήψη και το συντονισμό των αναγκαίων μέτρων αστυνόμευσης στο έδαφός τους προκειμένου για καταστάσεις με διασυνοριακό αντίκτυπο· γ) με την απόσπαση, στο μέτρο του δυνατού, οργάνων, εμπειρογνομόνων και συμβούλων και με την παροχή εξοπλισμού, κατ' αίτηση του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου έχει προκύψει η κατάσταση (άρθρο 18).

Τα όργανα του κράτους μέλους απόσπασης που συμμετέχουν σε κοινή επιχείρηση στο έδαφος άλλου κράτους μέλους μπορούν να φέρουν τις εθνικές τους στολές. Μπορούν να φέρουν τα όπλα, τα πυρομαχικά και τον εξοπλισμό που τους επιτρέπει το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους απόσπασης. Το κράτος μέλος υποδοχής μπορεί να απαγορεύει στα όργανα του κράτους μέλους απόσπασης να φέρουν συγκεκριμένα όπλα, πυρομαχικά ή εξοπλισμό. Τα κράτη μέλη υποβάλλουν δηλώσεις κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 36 στις οποίες απαριθμούν τα όπλα, τα πυρομαχικά και τον εξοπλισμό που μπορούν να χρησιμοποιούνται μόνο στο πλαίσιο νόμιμης αυτοάμυνας ή υπεράσπισης άλλων προσώπων. Το όργανο του κράτους μέλους υποδοχής που είναι πράγματι υπεύθυνο για την επιχείρηση μπορεί, σε ατομικές περιπτώσεις, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, να δώσει άδεια προς χρήση όπλων, πυρομαχικών και εξοπλισμού για σκοπούς πέραν εκείνων που ορίζονται στην πρώτη πρόταση. Η χρήση όπλων, πυρομαχικών και εξοπλισμού διέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους υποδοχής. Οι αρμόδιες αρχές αλληλοενημερώνονται σχετικά με τα επιτρεπόμενα όπλα, πυρομαχικά και εξοπλισμό καθώς και τους όρους χρήσης τους. Εφόσον τα όργανα κράτους μέλους χρησιμοποιούν οχήματα στο πλαίσιο της δράσης τους δυνάμει της παρούσας απόφασης στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, υπόκεινται στον αυτό κώδικα οδικής κυκλοφορίας με τα όργανα του κράτους μέλους υποδοχής, μεταξύ άλλων όσον αφορά το δικαίωμα διέλευσης και τυχόν ειδικά προνόμια. Τα κράτη μέλη υποβάλλουν δηλώσεις κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 36, με τις οποίες ρυθμίζουν

τις πρακτικές πτυχές της χρήσης όπλων, πυρομαχικών και εξοπλισμού. (άρθρο 19). Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να παρέχουν στα όργανα των άλλων κρατών μελών που διέρχονται τα σύνορα, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, την ίδια προστασία και συνδρομή την οποία παρέχουν στα οικεία όργανα (άρθρο 20).

Όταν όργανα κράτους μέλους δρουν σε άλλο κράτος μέλος, στην περίπτωση των κοινών επιχειρήσεων, το κράτος μέλος στο οποίο υπάγονται ευθύνεται για οποιαδήποτε ζημία την οποία προκαλούν κατά τις επιχειρήσεις τους, σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου δρουν. Το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου προκλήθηκε η ζημία επανορθώνει τη ζημία αυτή υπό τους όρους που ισχύουν για τις ζημιές τις οποίες προκαλούν τα δικά του όργανα. Στην περίπτωση κοινών επιχειρήσεων το κράτος μέλος όργανα του οποίου προκάλεσαν ζημία σε οποιονδήποτε στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, αποζημιώνουν πλήρως το εν λόγω κράτος μέλος για τα ποσά τα οποία κατέβαλε στους παθόντες ή στους εξ αυτών έλκοντες δικαιώματα. Όταν όργανα κράτους μέλους δρουν σε άλλο κράτος μέλος, στην περίπτωση της συνδρομής σε μαζικές συγκεντρώσεις, καταστροφές, το τελευταίο αυτό κράτος μέλος ευθύνεται, σύμφωνα με την εθνική του νομοθεσία, για οποιαδήποτε ζημία την οποία προκαλούν κατά τις επιχειρήσεις τους και η αν η ζημία οφείλεται σε βαρεία αμέλεια ή δόλο, το κράτος μέλος υποδοχής μπορεί να απευθυνθεί στο κράτος μέλος απόσπασης προκειμένου να του επιστραφούν τα ποσά που κατέβαλε στους παθόντες ή στους εξ αυτών έλκοντες δικαιώματα (άρθρο 21). Τα όργανα που δρουν στο έδαφος άλλου κράτους μέλους έχουν την ίδια μεταχείριση με τα όργανα του κράτους μέλους υποδοχής όσον αφορά αξιόποινες πράξεις τις οποίες τυχόν διαπράττουν ή υφίστανται, εκτός εάν προβλέπεται άλλως σε άλλη συμφωνία η οποία είναι δεσμευτική για τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη (άρθρο 22). Τα όργανα που δρουν στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, δυνάμει της παρούσας απόφασης, εξακολουθούν να υπόκεινται στις διατάξεις εργατικού δικαίου που ισχύουν στο δικό τους κράτος μέλος, ειδικότερα όσον αφορά τους πειθαρχικούς κανόνες (άρθρο 23).

5.3.6 Γενικές Διατάξεις σχετικά με την Προστασία Δεδομένων

Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης νοούνται ως: α) "επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα", οποιαδήποτε εργασία ή σειρά εργασιών που

εκτελείται επί δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, είτε με αυτόματα μέσα είτε όχι, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η μεταβολή, η διαλογή, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η κοινολόγηση μέσω παροχής, διάδοσης ή άλλου τρόπου διάθεσης, η ευθυγράμμιση, ο συνδυασμός, το κλείδωμα, η διαγραφή ή η εξάλειψη δεδομένων. Η επεξεργασία κατά την έννοια της παρούσας απόφασης περιλαμβάνει επίσης την κοινοποίηση του κατά πόσον ήταν επιτυχής η αναζήτηση· β) "αυτοματοποιημένη διαδικασία αναζήτησης", η άμεση πρόσβαση στα αυτοματοποιημένα αρχεία άλλου φορέα, με πλήρως αυτοματοποιημένη ανταπόκριση στη διαδικασία αναζήτησης· γ) "χαρακτηρισμός", η επισήμανση των αποθηκευμένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα χωρίς σκοπό να περιορισθεί η επεξεργασία τους στο μέλλον· δ) "κλείδωμα", η επισήμανση των αποθηκευμένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με σκοπό να περιορισθεί η επεξεργασία τους στο μέλλον. Οι ακόλουθες διατάξεις εφαρμόζονται στα δεδομένα που παρέχονται ή έχουν παρασχεθεί, εκτός εάν προβλέπεται άλλως στα προηγούμενα κεφάλαια (άρθρο 24).

Όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που παρέχονται ή έχουν παρασχεθεί δυνάμει της παρούσας απόφασης, κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει στο εθνικό του δίκαιο επίπεδο προστασίας τουλάχιστον ισοδύναμο με εκείνο που απορρέει από τη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα της 28ης Ιανουαρίου 1981 και το πρόσθετο πρωτόκολλο της 8ης Νοεμβρίου 2001 και λαμβάνει υπόψη, προς το σκοπό αυτό, τη σύσταση αριθ. R (87) 15 της 17ης Σεπτεμβρίου 1987 της Επιτροπής των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης προς τα κράτη μέλη για τη ρύθμιση της χρήσης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον αστυνομικό τομέα, ακόμη και στην περίπτωση που τα δεδομένα δεν υποβάλλονται σε αυτόματη επεξεργασία. Η παροχή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που προβλέπεται στην παρούσα απόφαση δεν μπορεί να γίνει προτού μεταφερθούν οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου στο εθνικό δίκαιο των σχετικών κρατών μελών. Το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα κατά πόσον έχει πληρωθεί ο όρος αυτός. Η παράγραφος 2 δεν εφαρμόζεται στα κράτη μέλη στα οποία η παροχή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σύμφωνα με την παρούσα απόφαση έχει αρχίσει ήδη δυνάμει της συνθήκης της 27ης Μαΐου 2005 μεταξύ του Βασιλείου του Βελγίου, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, του Βασιλείου της

Ισπανίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, του Βασιλείου των Κάτω Χωρών και της Δημοκρατίας της Αυστρίας σχετικά με την αναβάθμιση της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του διασυνοριακού εγκλήματος και της παράνομης μετανάστευσης ("Συνθήκη του Prüm") (άρθρο 25).

Σύμφωνα με το άρθρο 26 η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από το λαμβάνον κράτος μέλος επιτρέπεται μόνον για τους σκοπούς για τους οποίους έχουν παρασχεθεί τα δεδομένα σύμφωνα με την παρούσα απόφαση. Η επεξεργασία για άλλους σκοπούς επιτρέπεται μόνο με προηγούμενη άδεια του κράτους μέλους που διαχειρίζεται το φάκελο και υπό την επιφύλαξη μόνον του εθνικού δικαίου του λαμβάνοντος κράτους μέλους. Η άδεια αυτή παρέχεται εφόσον η εν λόγω επεξεργασία για τους συγκεκριμένους άλλους σκοπούς επιτρέπεται δυνάμει του εθνικού δικαίου του κράτους μέλους που χειρίζεται το φάκελο. Η επεξεργασία των δεδομένων που παρέχονται σύμφωνα με τα άρθρα 3, 4 και 9 από το κράτος μέλος αναζήτησης ή σύγκρισης επιτρέπεται μόνον προκειμένου: α) να διαπιστωθεί κατά πόσον υφίσταται αντιστοιχία μεταξύ των συγκρινόμενων προφίλ DNA ή δεδομένων σχετικά με δακτυλικά αποτυπώματα· β) να προετοιμασθεί και να υποβληθεί αστυνομική ή δικαστική αίτηση νομικής συνδρομής σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, σε περίπτωση αντιστοιχίας μεταξύ των δεδομένων αυτών· γ) να πραγματοποιηθεί καταγραφή κατά την έννοια του άρθρου 30. Το κράτος μέλος που χειρίζεται το φάκελο επεξεργάζεται τα δεδομένα που του παρέχονται σύμφωνα με τα άρθρα 3, 4 και 9 μόνον όταν αυτό απαιτείται για τους σκοπούς της σύγκρισης, των αυτόματων απαντήσεων στις αναζητήσεις ή των καταγραφών σύμφωνα με το άρθρο 30. Τα παρεχόμενα δεδομένα διαγράφονται αμέσως μετά τη σύγκριση των δεδομένων ή τις αυτόματες απαντήσεις στις αναζητήσεις, εκτός εάν απαιτείται περαιτέρω επεξεργασία για τους σκοπούς που αναφέρονται στα στοιχεία β) και γ) του πρώτου εδαφίου. Τα δεδομένα που παρέχονται σύμφωνα με το άρθρο 12 χρησιμοποιούνται από το κράτος μέλος που χειρίζεται το φάκελο μόνον όταν αυτό απαιτείται για το σκοπό των αυτόματων απαντήσεων σε διαδικασίες αναζήτησης ή των καταγραφών που προβλέπονται στο άρθρο 30. Τα παρεχόμενα δεδομένα διαγράφονται αμέσως μετά τις αυτόματες απαντήσεις στις αναζητήσεις, εκτός εάν απαιτείται περαιτέρω επεξεργασία για τις καταγραφές που προβλέπονται στο άρθρο 30. Το κράτος μέλος αναζήτησης μπορεί να χρησιμοποιεί τα δεδομένα που περιέχονται στην απάντηση μόνο για τη

διαδικασία για την οποία έλαβε χώρα η αναζήτηση. Κατά το άρθρο 27 τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μπορούν να υποβληθούν σε επεξεργασία μόνο από τις αρχές, τους φορείς και τα δικαστήρια που είναι αρμόδια για την επίτευξη των στόχων του άρθρου 26. Ιδίως, παρέχονται δεδομένα σε άλλες οντότητες μόνο με προηγούμενη άδεια του παρέχοντος κράτους μέλους και σύμφωνα με το δίκαιο του λαμβάνοντος κράτους μέλους.

Σύμφωνα με το άρθρο 28 τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίζουν την ακρίβεια και τον επίκαιρο χαρακτήρα των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Εάν προκύπτει αυτοδικαίως (ex officio) ή από κοινοποίηση του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα ότι έχουν παρασχεθεί εσφαλμένα δεδομένα ή δεδομένα που δεν θα έπρεπε να έχουν παρασχεθεί, αυτό κοινοποιείται αμελλητί στο λαμβάνον κράτος μέλος ή τα λαμβάνοντα κράτη μέλη. Το σχετικό κράτος μέλος ή τα σχετικά κράτη μέλη υποχρεούνται να διορθώσουν ή να διαγράψουν τα δεδομένα. Επιπλέον, τα παρεχόμενα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διορθώνονται, εφόσον διαπιστώνεται ότι είναι εσφαλμένα. Εάν ο λαμβάνων φορέας εύλογα θεωρεί ότι τα παρασχεθέντα δεδομένα είναι εσφαλμένα ή ότι θα έπρεπε να διαγραφούν, ενημερώνει πάραυτα το φορέα ο οποίος τα παρέσχε. Τα δεδομένα των οποίων η ακρίβεια αμφισβητείται από το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται και των οποίων η ακρίβεια ή ανακρίβεια δεν δύναται να αποδειχθεί, επισημαίνονται, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο των κρατών μελών και κατ' αίτηση του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα. Εφόσον υπάρχει επισήμανση, μπορεί να αφαιρείται υπό την επιφύλαξη του εθνικού δικαίου των κρατών μελών και μόνο με την άδεια του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα ή βάσει αποφάσεως του αρμόδιου δικαστηρίου ή της ανεξάρτητης αρχής προστασίας δεδομένων. Τα παρασχεθέντα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία δεν θα έπρεπε να έχουν παρασχεθεί ή ληφθεί, διαγράφονται. Τα δεδομένα τα οποία έχουν παρασχεθεί και ληφθεί νομίμως διαγράφονται: α) αν δεν απαιτούνται πλέον για το σκοπό για τον οποίο παρασχέθηκαν· όταν παρέχονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα χωρίς να έχουν ζητηθεί, ο λαμβάνων φορέας ελέγχει κατά πόσον είναι αναγκαία για τους σκοπούς για τους οποίους έχουν παρασχεθεί· β) μετά την παρέλευση της μέγιστης περιόδου διατήρησης των δεδομένων που ορίζει το εθνικό δίκαιο του παρέχοντος κράτους μέλους, εφόσον ο παρέχων φορέας ενημέρωσε τον λαμβάνοντα φορέα για την εν λόγω μέγιστη περίοδο κατά την παροχή των δεδομένων. Εφόσον μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι η διαγραφή αυτή θα έθιγε τα

συμφέροντα του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα, τα δεδομένα κλειδώνονται αντί να διαγραφούν σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Τα κλειδωμένα δεδομένα μπορούν να παρέχονται ή να χρησιμοποιούνται μόνον για το σκοπό ο οποίος εμπόδισε τη διαγραφή τους.

Οι παρέχοντες και λαμβάνοντες φορείς λαμβάνουν μέτρα για την αποτελεσματική προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά της τυχαίας ή μη εξουσιοδοτημένης καταστροφής, τυχαίας απώλειας, μη εξουσιοδοτημένης πρόσβασης, μη εξουσιοδοτημένης ή τυχαίας αλλοίωσης και μη εξουσιοδοτημένης κοινολόγησης. Τα χαρακτηριστικά των τεχνικών προδιαγραφών της αυτοματοποιημένης διαδικασίας αναζήτησης ρυθμίζονται στα μέτρα εφαρμογής κατά την έννοια του άρθρου 33, τα οποία εξασφαλίζουν ότι: α) λαμβάνονται τα πλέον σύγχρονα τεχνικά μέτρα για την αποτελεσματική προστασία και ασφάλεια των δεδομένων, ιδίως όσον αφορά την εμπιστευτικότητα και την ακεραιότητά τους· β) χρησιμοποιούνται διαδικασίες κρυπτογράφησης και αδειοδότησης που αναγνωρίζονται από τις αρμόδιες αρχές κατά την προσφυγή σε δίκτυα γενικής πρόσβασης, και γ) μπορεί να ελεγχθεί το παραδεκτό των αναζητήσεων σύμφωνα με του επομένου άρθρου (άρθρο 29).

Κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι καταγράφεται κάθε μη αυτοματοποιημένη παροχή και κάθε μη αυτοματοποιημένη λήψη δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από το φορέα που διαχειρίζεται το φάκελο και το φορέα αναζήτησης προκειμένου να εξακριβώνεται το παραδεκτό της παροχής. Η καταγραφή περιέχει τις ακόλουθες πληροφορίες: α) το λόγο της παροχής· β) τα παρεχόμενα δεδομένα· γ) την ημερομηνία της παροχής, και δ) το όνομα ή τον κωδικό αναφοράς του φορέα αναζήτησης και του φορέα που χειρίζεται το φάκελο. Τα κατωτέρω εφαρμόζονται στις αυτοματοποιημένες αναζητήσεις δεδομένων βάσει των άρθρων 3, 9 και 12 και στην αυτοματοποιημένη σύγκριση σύμφωνα με το άρθρο 4: α) Μόνο ειδικά εξουσιοδοτημένα όργανα των εθνικών σημείων επαφής μπορούν να διενεργούν αυτοματοποιημένες αναζητήσεις ή συγκρίσεις. Ο κατάλογος των εν λόγω εξουσιοδοτημένων οργάνων διατίθεται, κατόπιν αιτήσεως, στις αρχές ελέγχου που αναφέρονται στην παράγραφο 5 και στα λοιπά κράτη μέλη. β) Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι κάθε παροχή και λήψη δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από το φορέα που διαχειρίζεται το φάκελο και το φορέα αναζήτησης καταγράφεται, συμπεριλαμβανομένης της κοινοποίησης του κατά πόσον ήταν επιτυχής η αναζήτηση.

Η καταγραφή περιλαμβάνει τις ακόλουθες πληροφορίες: i) τα παρεχόμενα δεδομένα, ii) την ημερομηνία και την ακριβή χρονική στιγμή της παροχής, και iii) το όνομα ή τον κωδικό αναφοράς του φορέα αναζήτησης και του φορέα που χειρίζεται το φάκελο. Ο φορέας αναζήτησης καταγράφει επίσης το λόγο της αναζήτησης ή παροχής καθώς και την αναγνωριστική μονάδα του οργάνου που διεξήγαγε την αναζήτηση και του οργάνου που παρήγγειλε την αναζήτηση ή την παροχή. Ο φορέας που προβαίνει στην καταγραφή γνωστοποιεί αμέσως τα καταγραφέντα δεδομένα κατόπιν αιτήσεως στις αρμόδιες αρχές προστασίας δεδομένων του σχετικού κράτους μέλους, το αργότερο εντός τεσσάρων εβδομάδων από τη λήψη της αίτησης. Τα καταγραφέντα δεδομένα μπορούν να χρησιμοποιούνται μόνον για τους εξής σκοπούς: α) παρακολούθηση της προστασίας των δεδομένων· β) ασφάλεια των δεδομένων. Τα καταγραφέντα δεδομένα προστατεύονται με κατάλληλα μέτρα έναντι της ανάρμοστης χρήσης και άλλων μορφών αντικανονικής χρήσης, διατηρούνται δε επί δύο έτη. Μετά την περίοδο διατήρησης, τα καταγραφέντα δεδομένα διαγράφονται αμέσως. Υπεύθυνες για τους νομικούς ελέγχους όσον αφορά την παροχή ή τη λήψη δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι οι ανεξάρτητες αρχές προστασίας δεδομένων ή, αναλόγως της περίπτωσης, οι δικαστικές αρχές των αντίστοιχων κρατών μελών. Οποιοσδήποτε μπορεί να ζητήσει από τις αρχές αυτές να ελέγξουν τη νομιμότητα της επεξεργασίας δεδομένων που τον αφορούν σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Ανεξάρτητα από τέτοια αιτήματα, οι εν λόγω αρχές και οι φορείς που είναι υπεύθυνοι για την καταγραφή διενεργούν τυχαίους ελέγχους της νομιμότητας της παροχής, βάσει των σχετικών φακέλων. Τα αποτελέσματα των ελέγχων αυτών διατηρούνται προς επιθεώρηση επί 18 μήνες από τις ανεξάρτητες αρχές προστασίας δεδομένων. Μετά την παρέλευση του διαστήματος αυτού, καταστρέφονται αμέσως. Κάθε αρχή προστασίας δεδομένων μπορεί να καλείται από την ανεξάρτητη αρχή προστασίας δεδομένων άλλου κράτους μέλους να ασκήσει τα καθήκοντά της σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Οι ανεξάρτητες αρχές προστασίας δεδομένων των κρατών μελών εκτελούν τα καθήκοντα επιθεώρησης που απαιτούνται για την αμοιβαία συνεργασία, ιδίως μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών (άρθρο 30).

Κατά το άρθρο 31 αν το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα υποβάλει σχετική αίτηση σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, λαμβάνει, κατόπιν αποδείξεως της ταυτότητάς του, πληροφορίες - οι οποίες του παρέχονται σύμφωνα με τις εθνικές διατάξεις, χωρίς υπέρμετρη δαπάνη, με γενικά κατανοητή διατύπωση και χωρίς

απαράδεκτες καθυστερήσεις - σχετικά με τα δεδομένα τα οποία υποβλήθηκαν σε επεξεργασία όσον αφορά τα προσωπικά του στοιχεία, την προέλευσή τους, τον αποδέκτη ή τις ομάδες αποδεκτών, τον επιδιωκόμενο σκοπό της επεξεργασίας και, εφόσον απαιτείται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, τη νομική βάση της επεξεργασίας. Επιπλέον, το οικείο πρόσωπο δικαιούται να ζητεί τη διόρθωση των ανακριβών δεδομένων και τη διαγραφή των δεδομένων που υποβλήθηκαν παράνομα σε επεξεργασία. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν επίσης ότι το εν λόγω πρόσωπο, σε περίπτωση παράβασης των δικαιωμάτων του όσον αφορά την προστασία των δεδομένων, έχει πράγματι τη δυνατότητα να ασκήσει αποτελεσματικό ένδικο βοήθημα ενώπιον ανεξάρτητου δικαστηρίου κατά την έννοια του άρθρου 6 παράγραφος 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ή ενώπιον ανεξάρτητης αρχής ελέγχου κατά την έννοια του άρθρου 28 της οδηγίας 95/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών³⁷, και ότι του παρέχεται η δυνατότητα να ζητήσει αποζημίωση ή άλλης μορφής ικανοποίηση. Η λεπτομερής διαδικασία άσκησης των δικαιωμάτων αυτών και οι λόγοι περιορισμού του δικαιώματος πρόσβασης διέπονται από τις οικείες εθνικές διατάξεις του κράτους μέλους στο οποίο ασκεί τα δικαιώματά του το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα. Σε περίπτωση παροχής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δυνάμει της παρούσας απόφασης από φορέα κράτους μέλους, ο λαμβάνων φορέας του άλλου κράτους μέλους δεν μπορεί να επικαλεσθεί την ανακρίβεια των παρασχεθέντων δεδομένων ως λόγο προκειμένου να αποφύγει την ευθύνη του έναντι του ζημιωθέντος σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Εάν ο λαμβάνων φορέας καταδικασθεί στην καταβολή αποζημίωσης λόγω χρήσης ανακριβών δεδομένων τα οποία του διαβιβάστηκαν, ο φορέας παροχής των δεδομένων επιστρέφει πλήρως στον λαμβάνοντα φορέα το ποσό της αποζημίωσης. Τέλος σύμφωνα με το άρθρο 32 το λαμβάνον κράτος μέλος ενημερώνει το παρέχον κράτος μέλος ύστερα από αίτημά του σχετικά με την επεξεργασία των παρασχεθέντων δεδομένων και το αποτέλεσμα της επεξεργασίας.

³⁷ Βλ. ΕΕ L 281 της 23.11.1995, σ. 31. Οδηγία όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1882/2003 (ΕΕ L 284 της 31.10.2003, σ. 1).

5.3.7 Εφαρμογή και Τελικές Διατάξεις

Σύμφωνα με το άρθρο 33 το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία και κατόπιν διαβουλεύσεως με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, θεσπίζει τα μέτρα που απαιτούνται για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης σε επίπεδο Ένωσης.

Κάθε κράτος μέλος βαρύνεται με τις επιχειρησιακές δαπάνες στις οποίες υποβάλλονται οι αρχές του σε σχέση με την εφαρμογή της παρούσας απόφασης. Σε ειδικές περιπτώσεις, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη μπορούν να συμφωνούν διαφορετικούς διακανονισμούς (άρθρο 34).

Για τα οικεία κράτη μέλη, οι σχετικές διατάξεις της παρούσας απόφασης εφαρμόζονται αντί των αντίστοιχων διατάξεων που περιέχονται στη συνθήκη του Prüm. Οποιαδήποτε άλλη διάταξη της συνθήκης του Prüm εξακολουθεί να εφαρμόζεται μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών της. Με την επιφύλαξη των δεσμεύσεων που έχουν αναλάβει δυνάμει άλλων πράξεων που έχουν εγκριθεί δυνάμει του τίτλου VI της συνθήκης: α) τα κράτη μέλη μπορούν να συνεχίσουν να εφαρμόζουν διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες ή διακανονισμούς σχετικά με τη διασυνοριακή συνεργασία που ισχύουν κατά την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας απόφασης, στο βαθμό που οι εν λόγω συμφωνίες ή διακανονισμοί δεν αντίκεινται στους στόχους της παρούσας απόφασης· β) τα κράτη μέλη μπορούν να συνάπτουν ή να θέτουν σε ισχύ διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες ή διακανονισμούς σχετικά με τη διασυνοριακή συνεργασία μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας απόφασης, στο βαθμό που οι εν λόγω συμφωνίες ή διακανονισμοί προβλέπουν την επέκταση ή διεύρυνση των στόχων της παρούσας απόφασης. Οι συμφωνίες και διακανονισμοί που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 δεν μπορούν να επηρεάζουν τις σχέσεις με τα κράτη μέλη που δεν είναι συμβαλλόμενα μέρη. Τα κράτη μέλη γνωστοποιούν στο Συμβούλιο και την Επιτροπή, εντός τεσσάρων εβδομάδων από την έναρξη ισχύος της παρούσας απόφασης, τις ισχύουσες συμφωνίες ή διακανονισμούς, κατά την έννοια της παραγράφου 2 στοιχείο α), των οποίων επιθυμούν να συνεχίσουν την εφαρμογή. Τα κράτη μέλη γνωστοποιούν επίσης στο Συμβούλιο και την Επιτροπή όλες τις νέες συμφωνίες ή διακανονισμούς, κατά την έννοια της παραγράφου 2 στοιχείο β), εντός τριών μηνών από την υπογραφή τους ή, στην περίπτωση πράξεων που έχουν υπογραφεί πριν από την έκδοση της παρούσας απόφασης, εντός τριών

μηνών από την έναρξη της ισχύος τους. Η παρούσα απόφαση δεν επηρεάζει κατά κανέναν τρόπο τις διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες ή διακανονισμούς μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών. Η παρούσα απόφαση δεν θίγει τις υπάρχουσες συμφωνίες για τη δικαστική συνδρομή ή την αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων (άρθρο 35).

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να συμμορφωθούν προς τις διατάξεις της παρούσας απόφασης εντός ενός έτους από την έναρξη ισχύος της παρούσας απόφασης, με την εξαίρεση των διατάξεων του κεφαλαίου 2 για τις οποίες τα αναγκαία μέτρα λαμβάνονται εντός τριών ετών από την έναρξη ισχύος της παρούσας απόφασης και της απόφασης του Συμβουλίου για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν τη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου και την Επιτροπή για την ολοκλήρωση των υποχρεώσεών τους βάσει της παρούσας απόφασης, και υποβάλλουν τις δηλώσεις που προβλέπει η παρούσα απόφαση. Στα πλαίσια της ενημέρωσης αυτής, κάθε κράτος μέλος μπορεί να δηλώνει ότι θα εφαρμόσει αμέσως την παρούσα απόφαση στις σχέσεις του με τα κράτη μέλη που έχουν προβεί στην ίδια κοινοποίηση. Οι δηλώσεις που υποβάλλονται σύμφωνα με την παράγραφο 2 μπορούν να τροποποιούνται ανά πάσα στιγμή με την υποβολή δήλωσης στη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου. Η Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου διαβιβάζει όλες τις δηλώσεις που παραλαμβάνει στα κράτη μέλη και την Επιτροπή. Βάσει των ανωτέρω στοιχείων και τυχόν άλλων πληροφοριών που παρέχουν τα κράτη μέλη εφόσον τους ζητηθεί, η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο έως τις 28 Ιουλίου 2012 έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας απόφασης συνοδευόμενη από προτάσεις που θεωρούνται σκόπιμες για οποιαδήποτε περαιτέρω ενέργεια (άρθρο 36).

Τέλος κατά το άρθρο 37 η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης³⁸.

Για την εφαρμογή της απόφασης 2008/615/ΔΕΥ σχετικά με την αναβάθμιση της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας

³⁸ Η δημοσίευση της απόφασης 2008/615/ΔΕΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 23ης Ιουνίου 2008 σχετικά με την αναβάθμιση της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος έγινε στις 06-08-2008.

και του διασυνοριακού εγκλήματος το Συμβούλιο εξέδωσε την **Απόφαση 2008/616/ΔΕΥ της 23^{ης} Ιουνίου 2008³⁹**.

5.4 ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ PRÜM

Η Συνθήκη του PRÜM συγκρίνεται συχνά με τη Συνθήκη του Σένγκεν του 1985 και τη Σύμβαση του Σένγκεν του 1990, για προφανείς λόγους. Εμπλέκονται οι ίδιες χώρες, το αντικείμενο είναι παρόμοιο, και υπάρχει στενή σύνδεση με συνεργασία εντός της Ε.Ε⁴⁰. Εντούτοις, υπάρχει μια ουσιαστική διαφορά με το Σένγκεν. Επί του παρόντος, υπάρχει ένα Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο που επιτρέπει στην Ευρωπαϊκή Ένωση να ρυθμίζει τα σχετικά θέματα και υπήρχαν στην πραγματικότητα σχέδια να χρησιμοποιηθεί αυτό το νομικό πλαίσιο για τα (κύρια) θέματα που καλύπτονται από τη Σύμβαση του PRÜM. Πιο συγκεκριμένα, κατά τον χρόνο σύναψης της Συνθήκης του PRÜM, η Επιτροπή ετοίμαζε πρόταση απόφασης πλαισίου του Συμβουλίου⁴¹.

Τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη επέλεξαν πάντως ομόφωνα πολυμερή συνθήκη που τους επιτρέπει να παρακάμψουν το ακανθώδες μονοπάτι της νομοθεσίας του τρίτου πυλώνα. Απέφυγαν επίσης τις ουσιαστικές και διαδικαστικές απαιτήσεις της ενισχυμένης συνεργασίας⁴² που περιλαμβάνονται στα άρθρα 40, 40Α, 43 και 43Α της

³⁹ Η δημοσίευση της απόφασης 2008/616/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 23ης Ιουνίου 2008 για την εφαρμογή της απόφασης 2008/615/ΔΕΥ σχετικά με την αναβάθμιση της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος έγινε στις 06-08-2008.

⁴⁰ Την εποχή του Σένγκεν, συνεργασία στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Η Συνθήκη του PRÜM αναφέρεται συχνά ως Σένγκεν III. Πρβλ. και απόφαση 2009/1023/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 21ης Σεπτεμβρίου 23ης Ιουνίου 2009 σχετικά με την υπογραφή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και την προσωρινή εφαρμογή ορισμένων διατάξεων της συμφωνίας ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, την Ισλανδία και τη Νορβηγία για την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων της απόφασης 2008/615/ΔΕΥ του Συμβουλίου και της απόφασης 2008/616/ΔΕΥ του Συμβουλίου.

⁴¹ Η πρόταση εγκρίθηκε από την Επιτροπή μετά την έγκριση της Συνθήκης του PRÜM. Βλ. Παπαγιάννη Δ., Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 2008, σελ. 280

⁴² Η ενισχυμένη συνεργασία παρέχει τη δυνατότητα μιας στενότερης συνεργασίας μεταξύ των χωρών της Ένωσης οι οποίες επιθυμούν να συνεχίσουν την εμβάθυνση του ευρωπαϊκού οικοδομήματος,

Συνθήκης Ε.Ε. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, εφόσον η διαδικασία για ενισχυμένη συνεργασία είναι υποχρεωτική, εάν συμμετέχουν τουλάχιστον οκτώ κράτη μέλη. Πάντως, μόνον επτά κράτη μέλη υπέγραψαν τη Συνθήκη του PRÜM, αλλά μετέπειτα ενθάρρυναν και άλλα κράτη μέλη να προσχωρήσουν. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η Σύμβαση του PRÜM παραβιάζει τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους ανωτέρω λόγους^{43, 44}. Εντούτοις, το επιχείρημα αυτό είναι κυρίως θεωρητικής

σεβόμενα το ενιαίο θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης. Τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη μπορούν έτσι να προχωρήσουν με διαφορετικούς ρυθμούς ή/και στόχους το καθένα. Ωστόσο, δεν επιτρέπει τη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων, έτσι όπως προβλέπονται από τις Συνθήκες. Επιπλέον, η ενισχυμένη συνεργασία εφαρμόζεται μόνον ως ύστατη λύση, δηλαδή από τη στιγμή που το Συμβούλιο διαπιστώνει ότι οι στόχοι που έχει θέσει βάσει των διατάξεων των Συνθηκών δεν μπορούν να επιτευχθούν σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Το γενικό σύστημα της «ενισχυμένης συνεργασίας» προβλέπεται από τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (τίτλος VII της ΣΕΕ) και αφορά τόσο την Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Κατ' αρχάς, στην ενισχυμένη συνεργασία πρέπει να συμμετέχουν τουλάχιστον οκτώ κράτη μέλη, ωστόσο είναι ανοιχτή σε κάθε κράτος που επιθυμεί να συμμετάσχει. Δεν πρέπει να εισάγει διάκριση μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών και των υπολοίπων. Επιπλέον, η ενισχυμένη συνεργασία πρέπει να συμβάλλει στην υλοποίηση των στόχων των Συνθηκών και να σέβεται το σύνολο του κοινοτικού κεκτημένου και των αρμοδιοτήτων. Δεν μπορεί να αφορά τους τομείς που εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Κοινότητας.

Πέρα από το γενικό σύστημα, μπορούν να προβλεφθούν ή να προστεθούν από κάθε συνθήκη ειδικές λεπτομέρειες, όπως συνέβη στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (άρθρα 11 και 11Α της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας). Έτσι, στο πλαίσιο της ΣΕΚ η πρωτοβουλία της ενισχυμένης συνεργασίας προέρχεται από την Επιτροπή ύστερα από αίτημα των ενδιαφερόμενων κρατών μελών, ενώ στο πλαίσιο της ΣΕΕ η πρωτοβουλία της ενισχυμένης συνεργασίας προέρχεται από κράτη μέλη. Και στις δύο περιπτώσεις η δρομολόγηση ενισχυμένης συνεργασίας υπόκειται σε απόφαση του Συμβουλίου η οποία λαμβάνεται με ειδική πλειοψηφία. Επιπλέον, μπορεί να αναπτυχθεί ενισχυμένη συνεργασία στον τομέα της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ), με εξαίρεση τα στρατιωτικά θέματα και την αμυντική πολιτική.

Η έννοια της «ενισχυμένης συνεργασίας» εισήχθη από τη συνθήκη του Άμστερνταμ τόσο στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), στην οποία αφορά τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, όσο και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ). Η συνθήκη της Νίκαιας επέφερε σημαντικές αλλαγές με στόχο την απλούστευση του μηχανισμού. Ειδικότερα, ένα κράτος μέλος δεν μπορεί πλέον να αντιταχθεί στη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας, όπως προέβλεπε η συνθήκη του Άμστερνταμ αρχικά.

⁴³ Βλ. Γνώμη του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με την Πρωτοβουλία του Βασιλείου του Βελγίου, της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της

φύσης στο πλαίσιο του τρίτου πυλώνα, όπου η Επιτροπή διαθέτει περιορισμένες εξουσίες για να εξασφαλίσει συμμόρφωση των κρατών μελών με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όπου το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, καθώς και άλλα Δικαστήρια, διαθέτουν περιορισμένες αρμοδιότητες.

Μη ξεχνάμε άλλωστε ότι όλες οι ουσιαστικές προϋποθέσεις που περιλαμβάνονται στα άρθρα 43 ΣΕΚ αποτελούν έκφραση της βασικής αρχής του Διεθνούς Δικαίου *pacta sunt servanda*, δηλ. της κοινοτικής και ενωσιακής πίστης· αρχή με άμεση ισχύ και με αυτοτέλεια. Το άρθρο 10 της Σ.Ε.Κ. καθιερώνει την υποχρέωση της κοινοτικής και ενωσιακής πίστης, η οποία εκφράζεται θετικά και αποθετικά⁴⁵. Θετικά, η αρχή της κοινοτικής πίστης εκφράζει την υποχρέωση των κρατών μελών να λαμβάνουν όλα εκείνα τα αναγκαία μέτρα για την πραγματοποίηση των σκοπών της Συνθήκης. Παράλληλα, επιβάλλει στα κράτη - μέλη να διευκολύνουν την κοινότητα στην εκπλήρωση της αποστολής της. Αποθετικά, η αρχή της κοινοτικής και ενωσιακής πίστης εκφράζεται με την ανάληψη από τη μεριά των κρατών μελών μιας υποχρέωσης παράλειψης κάθε μέτρου που θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την πραγματοποίηση των κοινοτικών στόχων⁴⁶. Σε πρόσφατη νομολογία του το Δ.Ε.Κ. δέχθηκε ότι η αρχή αυτή είναι δεσμευτική και στα πλαίσια του τρίτου πυλώνα^{47, 48, 49}.

Γερμανίας, του Βασιλείου της Ισπανίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας, της Σλοβακικής Δημοκρατίας, της Ιταλικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας, της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, της Ρουμανίας και του Βασιλείου της Σουηδίας, ενόψει της έκδοσης απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με την αναβάθμιση της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος (2007/C 169/02).

⁴⁴ Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι τα ενδιαφερόμενα κράτη που συνήψαν τη συνθήκη του PRÜM έλαβαν και τα κατάλληλα μέτρα ώστε να μην εκτεθούν περιορίζοντας τον αριθμό των συμμετοχόντων σε 7. Βλ. Παπαγιάννη Δ., Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 2008, σελ. 280

⁴⁵ Βλ. Παπαγιάννη Δ., Εισαγωγή στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Β' Έκδοση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 1999, σελ. 248.

⁴⁶ Βλ. Δ.Ε.Κ. υπ. 14/68 (Walt Wilhelm) Συλλ. 1969.

⁴⁷ Βλ. Δ.Ε.Κ. υπ. C-105/05 (Maria Pupino). Συλλ. 2005.

5.5 Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ PRÜM

Θετική κρίνεται η υποχρέωση καταγραφής - πρωτοκόλλησης όλων των σχετικών αναζητήσεων, έτσι ώστε ο έλεγχος των εποπτικών αρχών να καθίσταται αποτελεσματικός. Θετική είναι επίσης και η ρύθμιση σχετικά με την δέσμευση του λαμβάνοντος τα δεδομένα κράτους να τα χρησιμοποιήσει για το σκοπό και μόνο για τον οποίον τα παρέλαβε. Στα θετικά της συνθήκης του Prum καταλέγεται επίσης η ρύθμιση με την οποία επιτρέπεται μόνο η ανταλλαγή «θεματικών» δεδομένων και όχι πρόσβαση σε κάθε διαθέσιμη κατηγορία δεδομένων, όπως προβλέπει η πρόταση της Επιτροπής για την αρχή της διαθεσιμότητας. Αυτή είναι η φωτεινή πλευρά του λόφου.

Στα αρνητικά σημεία σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η θεωρία καταλέγει το διαφορετικό επίπεδο προστασίας των δεδομένων στα συμβαλλόμενα κράτη μέλη, το οποίο μάλιστα κατά τη συνθήκη εκλαμβάνεται - χωρίς ουσιαστικό έλεγχο - ότι αντιστοιχεί στις ελάχιστες απαιτήσεις που θέτει η σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης. Τα συμβαλλόμενα κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να βελτιώσουν το επίπεδο προστασίας, αν αυτό δεν στοιχεί στα ελάχιστα standards, τυχόν όμως έλλειμμα στην εθνική του νομοθεσία, δεν εμποδίζει το συμβαλλόμενο κράτος να προβεί στην ανταλλαγή, έστω και αν δεν έχει αρθεί το έλλειμμα.

Επιφυλάξεις εκφράζονται επίσης ως προς το τι πράγματι επιχειρεί κάθε φορά η αστυνομία και ως προς το αν πράγματι μπορεί να ασκηθεί αποτελεσματικός έλεγχος.

Η κριτική αυτή συνδυάζεται και με την έλλειψη νομικών ρυθμίσεων σε ότι αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στα πλαίσια του τρίτου πυλώνα. Ενώ παρατηρείται μια αύξουσα χάση ως προς τις αρμοδιότητες της αστυνομίας, τα αντίστοιχα μέσα για τον έλεγχο της αστυνομικής δράσης δεν έχουν ακόμη νομοθετηθεί. Έτσι στα πλαίσια του τρίτου πυλώνα η ανεξάρτητη εποπτεία για

⁴⁸ Βλ. Παπαγιάννη Δ., Εισαγωγή στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Β' Έκδοση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 1999, σελ. 248.

⁴⁹ Ό.π., Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 2008, σελ. 280.

παράδειγμα των δημιουργηθεισών βάσεων δεδομένων ασκείται από «Κοινές Εποπτικές Αρχές», διαφορετικές για κάθε βάση, έτσι ώστε να δημιουργούνται έντονες αμφιβολίες ως προς το ενιαίο και το αποτελεσματικό της εποπτείας, αφού ο πολυκερματισμός των εποπτικών μηχανισμών οδηγεί στη συγκεκριμένη ανασφάλεια.⁵⁰

Ο Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων επέμενε ειδικά στο θέμα του προφίλ DNA⁵¹. Η εξέταση DNA έχει αποδειχτεί σημαντικής αξίας για τη διερεύνηση αξιόποινων πράξεων και η αποτελεσματική ανταλλαγή δεδομένων DNA είναι δυνατόν να έχει ουσιώδη σημασία για την καταπολέμηση του εγκλήματος. Είναι όμως απαραίτητο να ορίζεται σαφώς η έννοια των δεδομένων DNA καθώς επίσης να λαμβάνονται δεόντως υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά των δεδομένων αυτών. Οντως, υπό την έποψη της προστασίας δεδομένων υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ δειγμάτων DNA και προφίλ DNA.

Τα δείγματα DNA (τα οποία συχνά συλλέγονται και αποθηκεύονται από αστυνομικές αρχές) θα πρέπει να θεωρούνται ως ιδιαιτέρως ευαίσθητα, εφόσον είναι περισσότερο πιθανόν ότι περιέχουν τη συνολική "εικόνα" του DNA. Είναι δυνατόν να παράσχουν πληροφορίες σχετικά με τα γενετικά χαρακτηριστικά και την κατάσταση της υγείας φυσικού προσώπου, οι οποίες μπορεί να είναι αναγκαίες για εντελώς διαφορετικούς λόγους, όπως η παροχή ιατρικών συμβουλών σε άτομα ή σε νεαρά ζευγάρια.

Αντιθέτως, τα προφίλ DNA περιέχουν μόνο κάποιες μερικού χαρακτήρα πληροφορίες για το DNA, εξαγόμενες από το δείγμα DNA: μπορεί να χρησιμοποιηθούν για την επαλήθευση της ταυτότητας φυσικού προσώπου αλλά, κατ' αρχάς, δεν αποκαλύπτουν γενετικά του χαρακτηριστικά. Με την πρόοδο της επιστήμης πάντως μπορεί να αυξηθούν οι πληροφορίες που είναι δυνατόν να αποκαλυφθούν με τα προφίλ DNA: αυτό που σε δεδομένη χρονική στιγμή θεωρείται "αθώο" προφίλ DNA είναι δυνατό σε μεταγενέστερη φάση να αποκαλύψει πολύ

⁵⁰ Ό.π., Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 2008, σελ. 289.

⁵¹ Βλ. Γνωμοδότηση του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με την πρόταση απόφασης πλαισίου του Συμβουλίου για την ανταλλαγή πληροφοριών βάσει της αρχής της διαθεσιμότητας [COM (2005)].

περισσότερες πληροφορίες από τις αναμενόμενες και απαιτούμενες, και ειδικότερα πληροφορίες που αφορούν γενετικά χαρακτηριστικά φυσικού προσώπου. Έτσι, οι πληροφορίες που μπορεί να αποκαλυφθούν με προφίλ DNA θα πρέπει να θεωρηθούν δυναμικού χαρακτήρα.

Η απόφαση δεν περιέχει ακριβείς διατάξεις σχετικά με το σκοπό συλλογής και ανταλλαγής δεδομένων (εάν δηλαδή, τα δεδομένα και ιδιαίτερα τα γενετικά δεδομένα θα τυγχάνουν επεξεργασίας μόνο για τη διερεύνηση σοβαρών αξιόποινων πράξεων ή θα χρησιμοποιούνται και για τη διερεύνηση οποιασδήποτε αξιόποινης πράξης). Η συνθήκη επίσης, δεν είναι ακριβής σχετικά με τον κύκλο των προσώπων που αφορά η επεξεργασία (εάν, δηλαδή, η επεξεργασία αφορά υπόπτους / καταδικασθέντες για μια αξιόποινη πράξη ή και άλλα υποκείμενα, όπως μάρτυρες).

Πέραν αυτού καθιερώνεται η προληπτική συλλογή πληθώρας προσωπικών δεδομένων (αρκετά εκ των οποίων ενδέχεται να είναι ευαίσθητα) με σκοπό τη διάθεσή τους σε οποιαδήποτε αρχή των υπολοίπων συμβαλλομένων μερών. Παρέλκει δε να σημειωθεί ότι η μετατροπή της εξαίρεσης σε κανόνα, αποβαίνει εις βάρος των συνταγματικά κατοχυρωμένων ατομικών δικαιωμάτων. Παράλληλα η δημιουργία συνεχώς νέων βάσεων δεδομένων προσκρούει και αντιφάσκει στη βασική αρχή που διέπει την προστασία των προσωπικών δεδομένων, δηλαδή στην αρχή του περιορισμού στο ελάχιστο της συλλογής πληροφοριών, της λιτότητας των πληροφοριών.

Αναφορικά με τα δακτυλικά αποτυπώματα και στοιχεία οχημάτων επισημαίνεται ότι παρόλο που πρόκειται για δεδομένα που δεν έχουν ευαίσθητο χαρακτήρα ο κίνδυνος έγκειται στον σκοπό συλλογής και περαιτέρω επεξεργασίας τους, ο οποίος διευρύνεται και περιλαμβάνει όχι μόνο την καταστολή αλλά και την πρόληψη αξιόποινων πράξεων⁵².

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει ως στόχο τη διατήρηση και την ανάπτυξη της Ένωσης ως χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης εντός του οποίου πρέπει να εξασφαλίζεται στους πολίτες υψηλό επίπεδο ασφάλειας με την εκπόνηση κοινής δράσης μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις.

⁵² Ο.π., Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 2008, σελ. 289.

Στην κατεύθυνση αυτή κινείται και η απόφαση πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2008, για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τυγχάνουν επεξεργασίας στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις⁵³, ικανοποιώντας και την απαίτηση - πρόταση του Ε.Ε.Π.Δ. που επί τρία συναπτά έτη είχε προτείνει την έκδοση μιας απόφασης για την προστασίας των δεδομένων σε παρόμοιες περιπτώσεις⁵⁴.

Ήδη στο άρθρο αναφέρεται ότι αποκοπεί στο να διασφαλίσει υψηλό επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των φυσικών προσώπων, ιδίως δε του δικαιώματός τους για ιδιωτική ζωή έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, όπως προβλέπεται από τον τίτλο VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, να κατοχυρώσει δε συγχρόνως υψηλό επίπεδο δημόσιας ασφάλειας.

Στο άρθρο 3 γίνεται αναφορά στις αρχές του συννόμου, της αναλογικότητας και του περιορισμού του σκοπού. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται να συλλέγονται από τις αρμόδιες αρχές μόνο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς στα πλαίσια των καθηκόντων τους και να υφίστανται επεξεργασία μόνο για τον σκοπό για τον οποίο συλλέχθηκαν. Η επεξεργασία των δεδομένων πρέπει να είναι νόμιμη και κατάλληλη, συναφής προς το θέμα και όχι υπερβολική σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους συλλέχθηκαν.

Περαιτέρω στο άρθρο 5 γίνεται Καθορισμός προθεσμιών διαγραφής και εξέτασης. Για τη διαγραφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή για την περιοδική επανεξέταση της αναγκαιότητας αποθήκευσης των δεδομένων προβλέπονται οι δέουσες προθεσμίες. Η μέριμνα για την τήρηση των προθεσμιών αυτών εξασφαλίζεται μέσω δικονομικών μέτρων. Η επεξεργασία που αφορά ειδικές κατηγορίες δεδομένων, δηλ. που αποκαλύπτουν τη φυλετική ή εθνική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις φιλοσοφικές ή θρησκευτικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, καθώς και την επεξεργασία δεδομένων που αναφέρονται

⁵³ Βλ. Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 350 της 30/12/2008 σ. 0060 - 0071.

⁵⁴ Βλ. γνωμοδότηση 2007/C 169/02 και γνωμοδότηση 2008/C 89/01 του Ε.Ε.Π.Δ.

στην υγεία και τη σεξουαλική ζωή επιτρέπεται μόνον εφόσον αυτό είναι αυστηρά απαραίτητο και εφόσον η εσωτερική νομοθεσία προβλέπει τις δέουσες διασφαλίσεις.

Οι αρμόδιες αρχές λαμβάνουν κάθε εύλογο μέτρο προκειμένου να προβλεφθεί ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία είναι ανακριβή, ελλιπή ή δεν είναι πλέον ενημερωμένα δεν διαβιβάζονται ή διατίθενται. Για το σκοπό αυτό, οι αρμόδιες αρχές ελέγχουν, στο μέτρο του εφικτού, την ποιότητα των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πριν από τη διαβίβαση ή τη διάθεση των δεδομένων αυτών. Στο μέτρο του δυνατού, σε όλες τις διαβιβάσεις δεδομένων πρέπει να προστίθενται διαθέσιμες πληροφορίες οι οποίες επιτρέπουν στο κράτος μέλος παραλαβής να αξιολογεί το βαθμό ακρίβειας, πληρότητας, επικαιροποίησης και αξιοπιστίας. Εάν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διαβιβάστηκαν δίχως αίτηση, η παραλήπτρια αρχή εκτιμά πάραυτα εάν τα εν λόγω δεδομένα είναι απαραίτητα για το σκοπό για τον οποίο διαβιβάστηκαν.

Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι έχουν διαβιβασθεί ανακριβή δεδομένα, ή ότι τα δεδομένα διαβιβάστηκαν παρανόμως, ο παραλήπτης τους οφείλει να το γνωστοποιήσει πάραυτα. Τα δεδομένα αυτά πρέπει να διορθωθούν, να διαγραφούν ή κλειδωθούν αμέσως.

Το άρθρο 12 ορίζει ότι σε περίπτωση που σύμφωνα με το δίκαιο του διαβιβάζοντος κράτους μέλους ισχύουν σε ειδικές περιστάσεις ειδικοί περιορισμοί επεξεργασίας κατά την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ αρμοδίων αρχών εντός αυτού του κράτους μέλους, η διαβιβάζουσα αρχή επισημαίνει στον παραλήπτη τους ειδικούς περιορισμούς. Ο παραλήπτης εξασφαλίζει ότι τηρούνται αυτοί οι περιορισμοί όσον αφορά την επεξεργασία.

Τέλος μελανό σημείο θα μπορούσαμε να αναφερθεί ότι πουθενά δεν προβλέπεται η οριστική καταστροφή των δεδομένων μετά την παρέλευση ορισμένης κοινής για όλα τα κράτη μέλη προθεσμίας.

Είναι αυτονόητο ότι τα παραπάνω προβλήματα θα μπορούσαν να αμβλυνθούν σημαντικά με την κοινοτικοποίηση του συνόλου της αστυνομικής και δικαστικής

συνεργασίας, έτσι ώστε να διασφαλιστεί τόσο η διαφάνεια και η ασφάλεια δικαίου όσο και ο δημοκρατικός έλεγχος⁵⁵.

⁵⁵ Ό.π., Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 2008, σελ. 289.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Όλοι συνειδητοποιούμε - ακόμα και όσοι δεν το ομολογούν- το **αυτονόητο**: Η διεθνής τρομοκρατία, αυτή η σύγχρονη μάστιγα της εποχής, και κατ' επέκταση η σύγχρονη Διεθνής του εγκλήματος, μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο με τη διεθνή συνεργασία.

Στην Ευρώπη, η αναγκαιότητα αυτή έχει καταστεί συνείδηση - γι αυτό και έχει υιοθετήσει μια σειρά νομοθετημάτων που αποτυπώνουν τι; Πολύ απλά, τη βούληση των Ευρωπαίων εταίρων να προχωρήσουν στην υλοποίηση του ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης, ασφάλειας και ειρήνης και στην καταπολέμηση της διασυνοριακής εγκληματικότητας.

Η μέριμνα, η προτεραιότητα που υπαγορεύει την υιοθέτηση τέτοιων νομοθετημάτων δεν πηγάζει από κάποια αντιτρομοκρατική ψύχωση, αλλά από μια ρεαλιστική ανάγκη. Είναι γεγονός αυταπόδεικτο ότι η μετεξέλιξη της διεθνούς εγκληματικότητας, στις μέρες μας, την καθιστά όχι μόνο πηγή βίας και κοινωνική μάστιγα, αλλά **σημαντικό πρόβλημα παγκόσμιας ασφάλειας** - ίσως το υπ' αριθμόν ένα πρόβλημα ασφάλειας στον μεταψυχροπολεμικό κόσμο.

Παρατηρείται, πράγματι, τα τελευταία λίγα χρόνια, μια διαφοροποίηση στην εγκληματική δράση. Τα παραδοσιακά, ατομικά ή μικρής κλίμακας εγκληματικά χτυπήματα, αντικαθίστανται από πλήγματα **μαζικά, τυφλά και πολύνεκρα**, με πολυεθνική οργάνωση και στόχους επιλεγμένους ανά τον πλανήτη. Η Ευρώπη βίωσε τη διαφοροποίηση αυτή με τον πιο οδυνηρό τρόπο, πρόσφατα ακόμη, στη Μαδρίτη, ενώ η τρομοκρατική απειλή ρίχνει βαρύ τον ίσκιο της σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή οικονομική και κοινωνική ζωή.

Γενικότερα, η σύγχρονη εγκληματικότητα και ειδικά η τρομοκρατία έχει καταστεί ένας **διάχυτος κίνδυνος**, μια **μαζική απειλή**, που ναρκοθετεί το θολό και αδιευκρίνιστο τοπίο του σύγχρονου κόσμου.

Είναι προφανές, λοιπόν, ότι το φάσμα της διεθνούς εγκληματικότητας γενικότερα, δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί σε τοπικό επίπεδο, ούτε με μέτρα αποσπασματικά και μεμονωμένα. **Δεν υπάρχει στενά εθνική απάντηση στη σύγχρονη εγκληματικότητα που δεν αναγνωρίζει σύνορα.** Η καταπολέμησή της

προϋποθέτει τη στενότερη και αποτελεσματικότερη συνεργασία μεταξύ των πολιτικών, δικαστικών, αστυνομικών, και τελωνειακών εθνικών αρχών - προϋποθέτει την κοινή προσπάθεια και την αμοιβαία συνδρομή των μελών της διεθνούς κοινότητας.

Γιατί η διεθνής **εγκληματικότητα** δοκιμάζει σήμερα - χύνοντας το αίμα αθώων πολιτών - τις ανοχές των ανοιχτών κοινωνιών και τις αντοχές των δημοκρατικών πολιτειών. **Ο ένοπλος και οργανωμένος μηδενισμός** αποτελεί εχθρό της δημοκρατίας και της ίδιας της κοινωνίας, ο τρομοκράτης αποτελεί συνειδητό εχθρό του πολίτη - και σαν τέτοιος, πρέπει να αντιμετωπίζεται με απαρέγκλιτη σταθερότητα και αυστηρότητα.

Είναι, ωστόσο, εξαιρετικά άδικο να θεωρούμε ότι ο πανευρωπαϊκός προβληματισμός για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της εγκληματικότητας αποσκοπεί σε απομείωση των ατομικών δικαιωμάτων και των δημοκρατικών ελευθεριών. Είναι σαν να λέμε, ότι η Ευρώπη απολακτίζει τον ίδιο τον πολιτισμό της - έναν πολιτισμό του οποίου **θεμέλιο λίθο αποτελούν τα δικαιώματα του πολίτη!**

Είναι λοιπόν δεδομένη η ευαισθησία με την οποία η Ευρώπη προσεγγίζει τα θέματα που άπτονται των δημοκρατικών κεκτημένων, ακόμα και υπό τον ίσκιο των πιεστικών προβλημάτων ασφάλειας που συνεπάγεται η **εγκληματικότητα**.

Με ποια λογική παραγνωρίζουμε, εξάλλου, ότι η ασφάλεια αποτελεί βασικό κεκτημένο του δικαϊκού μας πολιτισμού και θεμελιώδη κατάκτηση των σύγχρονων δημοκρατιών; **Αναγκαία προϋπόθεση για να είναι κανείς ελεύθερος πολίτης, είναι να αισθάνεται ασφαλής και αντίστροφα.** Ασφάλεια και ελευθερία, συνιστούν δύο αδιαχώριστα, δύο αλληλένδετα κεκτημένα.

Αυτή η αντίληψη υπαγορεύει τον ομόθυμο προβληματισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και την υιοθέτηση κανονιστικών κειμένων σχετικά με την ενίσχυση της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αποσκοπούμε στην περιφρούρηση της **συλλογικής ασφάλειας** της ελληνικής κοινωνίας, και όλων των ευρωπαϊκών κοινωνιών. Αν επιτρέψουμε στην ανασφάλεια να κυριαρχήσει, αν μείνουμε με σταυρωμένα τα χέρια μπροστά στο φάσμα του τρόμου και τις αιματηρές του προκλήσεις, **οι συνέπειες θα έπλητταν καίρια την ίδια την ελευθερία μας ως πολιτών, αλλά και την ίδια την υπόστασή μας ως εθνικών**

κρατών. Η δημοκρατία οφείλει μια **νηφάλια**, όσο και **αποφασιστική**, απάντηση στην εγκληματικότητα!

7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ι. Ελληνική

1. Καμπανάκης Ι., Θέματα Ανακριτικής, εκδ. Τυπογραφείο ΕΛ. ΑΣ., Αθήνα 2007.
2. Κανελλόπουλος Π., Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας 1999.
3. Κάσσον Μ., Σύγχρονη Εγκληματολογία, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2004.
4. Κριάρη - Κατράνη Ι., Γενετική Τεχνολογία και Ανθρώπινα Δικαιώματα, Α' Έκδοση, εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα 1999.
5. Κωσταράς Α., Ποινικό Δίκαιο. Σύνοψη Γενικού Μέρους, τ. Α', εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 2004.
6. Μούσης Ν., Ευρωπαϊκή Ένωση, Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική, ΙΒ' Έκδοση, εκδ. Παπαζήσης, Αθήνα 2008.
7. Ξανθάκος Αλ., Αστυνομία Δημόσιας Ασφάλειας, Αθήνα 2002.
8. Παπαγιάννης Δ., Εισαγωγή στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Β' Έκδοση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 1999.
9. Παπαγιάννης Δ., Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 2008.
10. Περράκης Στ., Κείμενα διεθνούς πρακτικής, Διαστάσεις του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τ. 18 Α και Β, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2007.
11. Σκανδάμης Ν., Κράτος, Δίκαιο και Κοινωνία στην ενοποιημένη Ευρώπη, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνας - Κομοτηνή 1995.
12. Στάγκος Π. - Σαχπεκίδου Ε., Δίκαιο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Β' Έκδοση, εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα - Θεσσαλονίκη 1997.
13. Στεφάνου Κ., Η θεσμική μεταρρύθμιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδ. Παπαζήσης, Αθήνα 1996.
14. Στεφάνου Κ. - Λυμούρης Ν., Ευρωπαϊκοί Θεσμοί, Κείμενα Ισχύοντος Δικαίου, τ. Α', εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 2003.

15. Στεφάνου Κ. - Φατούρος Αρ. - Χριστοδουλίδης Θ., Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές, Τόμος Α', εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2001.
16. Φαρσεδάκης Ι., Η εγκληματολογική σκέψη. Απ' την αρχαιότητα ως τις μέρες μας, Αθήνα 1990.
17. Χριστοδουλίδης Θ. - Στεφάνου Κ., Η συνθήκη του Μάαστριχ, Συνθετική Θεώρηση, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 1993.

II. Ξενόγλωσση

1. Badinter R., Une constitution européenne, Paris: Fayard, 2002.
2. Boulouis J., Droit institutionnel des Communautés Européennes, Paris 1990.
3. Cartou L., L' Union européenne, 4e édition, Paris: Dalloz, 2002.
4. Druense R., Le developpement du droit et de la politique de la concurrence en Europe, 1992.
5. Herzoc P., L' Europe après l' Europe: les voies d' une métamorphose, Bruxelles: De Boeck, 2002.
6. Walker A., Europe's Area of Freedom, Security and Justice 2004.

III. Διαδικτυακοί τόποι

1. <http://eur-lex.europa.eu/el/index.htm>: Διαδικτυακός τόπος για την πρόσβαση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
2. www.europa.eu : Διαδικτυακός τόπος της Ευρωπαϊκή Ένωση.
3. www.europedia.moussis.eu: Διαδικτυακός τόπος για την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
4. www.europe4me.gr: Διαδικτυακός τόπος της Ελληνικής κυβέρνησης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.
5. www.publications.eu.int/index_el.html: Διαδικτυακός τόπος της υπηρεσίας Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.